క్రాంతి

లోపలి పేజీల్లో...

కాశ్మీరం ‘అటానమీ’.....	9
వాటర్‌షెడ్స్......	15
యాక్షన్ టీం......	21
జూలై 28......	24
కొయ్యూరు అమరుల స్మృతిలో..........	30
రాష్ట్ర బడ్జెట్......	37

భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు-లెనినిస్టు) [పీపుల్స్‌వార్] రాష్ట్రకమిటీ అధికార పత్రిక

సంపుటి : 24 సంచిక : 4 జూలై-ఆగస్టు 2000 వెల : ఐదు రూపాయలు

53 సంవత్సరాల బూటకపు స్వాతంత్ర్యాన్ని ఎత్తి ఎండగట్టండి!

బి.జె.పి. నాయకత్వంలోని ప్రభుత్వ పదిమాసాల పచ్చి విద్రోహ పాలనను వ్యతిరేకించండి!!

బి.జె.పి. నాయకత్వంలోని ఎన్.డి.ఏ. ప్రభుత్వ హయాంలో గడచిన పదిమాసాలలో దేశంలోని సమస్త రంగాలు సామ్రాజ్యవాద శక్తుల కబంధ హస్తాల్లోకి జారిపోతూ, అత్యంత మొరటుగా దేశాన్ని సామ్రాజ్యవాదులకి దాసోహం చేసిన తీరు గతంలో ఎప్పుడూ చూడం. ఇది ఇటు దేశ ఆర్థిక రంగంలోనూ అటు రాజకీయ రంగంలో కూడా ప్రస్ఫుటంగా కనబడుతుంది. ఈ పదిమాసాలలో అటు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇటు వివిధ రాష్ట్రాలలోని వివిధ పార్టీల ప్రభుత్వాలు సైతం ప్రజల ప్రయోజనాల్ని దేశ ప్రయోజనాల్ని ఫణం పెడుతూ సామ్రాజ్యవాదులకి దేశ సంపదల్ని నజరానాలుగా సమర్పించని రోజంటూ మనం చూడం.

1999 అక్టోబర్‌లో అధికారాన్ని చేజిక్కించుకున్న తరువాత బి.జె.పి. నాయకత్వంలోని ప్రభుత్వం దేశ సంపదల్ని సామ్రాజ్యవాద శక్తులకి తెగనమ్మేయడానికి, విదేశీ పెట్టుబడులకి తలుపుల్ని బార్లా తెరుస్తూ మరీ బరితెగింపు, తొందరపాటుని ప్రదర్శిస్తూనే వచ్చింది. కాలం చెల్లిన భూస్వామ్య బ్రాహ్మణీయ విలువలపట్ల ఏ చిన్న వ్యతిరేకతని సహించలేక పెద్ద పెద్ద అరుపులకి అల్లర్లకీ దిగే ఆర్.ఎస్.ఎస్., శివసేన లాంటి కాషాయ ఫాసిస్టు మూకలు దేశం విదేశీ సామ్రాజ్యవాద శక్తుల ఆర్థిక ప్రయోజనాలకు తెగనమ్ముడై పోతున్న తీరుపట్ల మాత్రం బుద్ధిగా నోరు మూసుకునే వున్నాయి. పాకిస్తాన్‌కి ఐ.ఎస్.ఐ.కి, మతమార్పిడులకి వ్యతిరేకంగాను అలానే ‘ఫైర్’ ‘వాటర్’ అనే సంచలనాత్మక సినిమాలకి వ్యతిరేకంగా ఈ కాషాయమూకలు చేసే గగ్గోలు అంతా పాలకులకి చక్కటి మితవాద హిందూ ఫాసిస్టు వాతావరణాన్ని కల్పించడమేగాక వారనుసరించే బరితెగింపు, జాతీయ వ్యతిరేక దేశద్రోహ పూరితమైన విధానాలని మరుగుపరచగల దట్టమైన మబ్బుతెరలాగా కూడా పనిచేస్తుంది. ఈ ఫాసిస్టు మూకలు నినదించే ‘సాంస్కృతిక జాతీయవాదం’ అనేది ఫ్యూడలిజానికి, ఆర్థిక సంస్కరణలకి, సామ్రాజ్యవాదానికి అండగా నిలిచేది మాత్రమే!

‘మలి విడత సంస్కరణలు’ నినాదం క్రింద బి.జె.పి. నాయకత్వంలోని ప్రభుత్వం దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థని సరళీకరించడంలో, ప్రైవేటీకరించడంలో, ప్రపంచీకరించడంలో పెద్ద ముందంజ వేసిందనే చెప్పాలి. కనుక సహజంగానే ఈ ప్రభుత్వ పాలన ‘అంతర్జాతీయ సమాజం’ (సామ్రాజ్యవాదకూటమి) నుంచి ఘనమైన ప్రశంసల్ని అందుకుంది. అమెరికా గతంలో భారత్‌పై విధించిన ఆర్థిక ఆంక్షలలో కొన్నింటిని ఎత్తేసుకుంది కూడా! ఈ ప్రభుత్వ పాలన ప్రారంభదినం నుంచే ఈ అమ్మకం ప్రారంభమై బడ్జెట్‌కి ముందు, బడ్జెట్ అనంతర కాలమంతా అది నిరాఘాటంగా కొనసాగుతూనే వుంది. అమెరికా సామ్రాజ్యవాద ప్రయోజనాలకి దేశం దాసోహం అయిపోవడమనే ప్రక్రియని క్లింటన్ భారత్ పర్యటన మరింత వేగిరపరచింది.

దేశ జాతీయ ప్రయోజనాలపై ముప్పేట దాడి కొనసాగుతోంది. ఒకటి: ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ, ప్రపంచబ్యాంకు, బహుళజాతి సంస్థల ఆదేశాల కనుగుణంగా అనేక బిల్లులు, శాసనాలు ఆదరాబాదరాగా పార్లమెంటు ఆమోదముద్ర వేసేసుకుని రంగంమీదికి వచ్చేసాయి. ఇవన్నీ మనదేశంపై విదేశీ పెట్టుబడుల దోపిడీ దాష్టీకాలకి విపరీత స్వేచ్ఛని కల్పించేవి మాత్రమే! రెండు: దేశ ప్రజల ఆస్తుల్ని (అంటే ప్రభుత్వరంగ సంస్థలు లాంటివి) నిస్సిగ్గుగా పరమ అవినీతికరంగా బహుళజాతి సంస్థలకి; విదేశీ సంస్థాగత మదుపుదారులకి (ఎఫ్.ఐ.ఐ.లు) కారుచవగ్గా కట్టబెట్టేయడం - ఇందులో ఈ దేశీయ దళారీగాళ్లకి భారీ ముడుపులు అందుతాయనేది అందరికీ తెలిసే బహిరంగ రహస్యమే అనుకోండి! ఇక మూడవది: దేశీయ పారిశ్రామిక సంపదని, ద్రవ్యసంపదని, మన సహజ వనరుల్ని పెద్ద ఎత్తున కొల్లగొట్టుకు పోవడానికి విదేశీ పెట్టుబడులకి ఆహ్వానాలు పలుకుతూ విపరీత ప్రోత్సాహాన్ని అందిస్తున్నారు పాలకులు. దీనికితోడు

'టెర్రరిజానికి' వ్యతిరేకంగా 'ఉమ్మడిపోరు' పేరుతో దేశ భద్రతా సంబంధమైన విషయాలలో సైతం తన వేలు పెట్టడానికి అమెరికాని ఆహ్వానించడమే గాక అమెరికా గూఢచారి సంస్థ ఎఫ్.బి.ఐ.కి ఢిల్లీలో తన కార్యాలయాన్ని తెరచుకోడానికి అనుమతించడం, ఈ రకంగా నామమాత్రంగానైనా మిగిలివున్న దేశ సార్వభౌమాధికారాన్ని తాకట్టు పెట్టేయడం జరుగుతోంది.

నిస్సిగ్గుగా చేతులు ముడుచుకు మరీ సామ్రాజ్యవాద రాబందుల ముందు మోకరిల్లిపోతున్న బి.జె.పి. నాయకత్వంలోని ప్రభుత్వం దేశంలోని ప్రజానీకంపై పథకం ప్రకారం దాడులకి దిగింది. బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టడానికి ముందే డీజిల్, విద్యుత్తు, నీటి ఛార్జీలని విపరీతంగా పెంచేసింది; కార్మికులు ఉద్యోగులపైపడి పెద్ద ఎత్తున వేలాదిమందిని పనినుండి ఊడబెరికింది, మిగిలున్న వారి వేతనాలపై దారుణమైన కోతలు విధించింది; సబ్సిడీల కోతలకి, సంక్షేమ పథకాల కోతలకి దిగింది, చిన్న మొత్తాల పొదుపులపై వడ్డీరేట్లని విపరీతంగా కుదించేసింది, ఇక గ్రామీణ రంగంపై ప్రదర్శిస్తున్న నిర్లక్ష్యానికి లెక్కేలేదు - ఈ రకంగా ఆర్థికంగా తమ జీవన స్థితిగతులపై ప్రభుత్వం ఎక్కుపెట్టిన దాడుల్ని ప్రతిఘటించే ప్రజాపోరాటాలపై క్రూరమైన దాడులకి దిగింది. ప్రజల జీవన ప్రమాణాలపై కేంద్ర బడ్జెట్ పెద్ద ఎత్తున దాడికి దిగింది. బడ్జెట్ అనంతర కాలంలోనూ ఈ దాడులు కొనసాగుతూనే వున్నాయి.

బి.జె.పి. నాయకత్వంలోని కేంద్ర ప్రభుత్వం దేశం మొత్తంపై అమలు చేయ తలపెట్టిన ఆర్థిక విధానాలను పరిశీలిద్దాం. వివిధ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కూడా కేంద్రంలోని బి.జె.పి. సంకీర్ణ ప్రభుత్వంతో పోటీ పడుతూ మరీ తమతమ రాష్ట్రాల సంపదల్ని వనరుల్ని సామ్రాజ్యవాదులకి దారాదత్తం చేస్తున్నప్పటికీ (కార్పోరేటీకరణ, ప్రైవేటీకరణ, రాష్ట్ర విద్యుత్ బోర్డుల్ని తెగనమ్మేయడం లాంటి చర్యలతో) ఈ వ్యాసంలో ప్రధానంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం చేపడుతున్న చర్యలు, విధానాలపైనే కేంద్రీకరిద్దాం!

1. సామ్రాజ్యవాదుల ఆదేశాలకనుగుణంగా రూపొందుతున్న శాసనాలు

సామ్రాజ్యవాద శక్తుల ఆదేశాలకి అతుక్కుపోతూ విధానాలని రూపొందించడం, చర్యలు చేపట్టడంలో ప్రస్తుత బి.జె.పి. నాయకత్వంలోని ప్రభుత్వం కనబరుస్తున్నంతటి ఆరాటాన్ని, వేగిరపాటుని గతంలో ఎన్నడూ చూడం! తాను అధికారంలోకి వచ్చి రెండుమాసాలు గడచీ గడవక ముందే, 1999 పార్లమెంటరీ శీతాకాల సమావేశంలో ఈ ప్రభుత్వం 45 కొత్త బిల్లుల్ని ప్రవేశపెట్టింది. వీటిలో ఎనిమిది బిల్లులు నిర్దిష్టంగా ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ నియమావళికి తలొగ్గేవి కాగా మిగతావన్నీ కూడా 'ప్రపంచీకరణ' ఊబిలోకి దేశీయ ఆర్థిక వ్యవస్థని మరింత లోతుగా దించనుద్దేశించినవి మాత్రమే!

అధికారంలో వుంటున్న బి.జె.పి. సంకీర్ణ ప్రభుత్వం ఈ బిల్లుల్ని ప్రవేశపెడితే కాంగ్రెస్ బాహాటంగానే వాటన్నింటికీ తన మద్దత్తుని ప్రకటించింది, కాగా వామపక్షాలు మరికొందరు మాత్రం కేవలం బూటకపు వ్యతిరేకతను ప్రదర్శించాయి. నిజానికి గడచిన ఎనిమిది సంవత్సరాలుగా జరుగుతూ వస్తున్నదేమంటే దేశంలోని ప్రధాన పార్లమెంటరీ రాజకీయ పార్టీలన్నీ కూడా ఈ బిల్లుల ప్రవేశానికి, ఈ విధానాల కొనసాగింపుకి ఊతమిస్తూ తామధికారంలో వున్నప్పుడు అమలుపరుస్తూ వస్తున్నవే! కాగా ఈనాడు ప్రతిపక్ష స్థానంలో వుంటూ ఇవి ఈ బిల్లుల్ని, విధానాలని నాటకీయంగా పెదవులతో మాత్రమే వ్యతిరేకించడమనేది తను వెనుకుండే శ్రేణుల్ని మభ్యపెట్టి తప్పుతోవ పట్టించడానికే! కాగా ఈ వ్యతిరేకత కూడా కేవలం పార్లమెంటులో అరుపులు ఆర్భాటాలకే పరిమితం చేస్తూ వీటికి వ్యతిరేకంగా ఏ చిన్న ప్రజాపోరాటాన్ని నిర్వహించకుండా ఈ ప్రతిపక్షాలు చాలా జాగ్రత్తలు పాటిస్తాయి, తామధికారంలో వుండే రాష్ట్రాలలో సైతం వీటికి వ్యతిరేకంగా ఎలాంటి ప్రజాందోళనల్ని అవి నిర్వహించవు.

ఈ నేపథ్యంలో అమలులోకి వచ్చేసిన కొన్ని కీలక చట్టాల్ని పరిశీలిద్దాం.

ఎ. ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థకు వడివడిన బిల్లులు

ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ, బహుళజాతి సంస్థల ఆదేశాలకి దాసోహమంటూ వాటి ప్రయోజనాలకనుగుణంగా ఒక్క పార్లమెంటరీ శీతాకాల సమావేశంలోనే 1. పేటెంట్ సవరణ బిల్లు-1999, 2. జియోగ్రాఫికల్ ఇండికేషన్ బిల్లు-1999, 3. ట్రేడ్‌మార్క్స్ బిల్లు- 1999, 4. డిజైన్స్ బిల్లు-1999, 5. కాపీరైట్ సవరణ బిల్లు-1999, 6. వృక్షజాతులు (రకాలు) మరియు రైతాంగ హక్కుల రక్షణ బిల్లు-1999 (మాన్‌సాంటో లాంటి బహుళజాతి పరిశోధనా సంస్థలు దేశీయ వ్యవసాయ రంగంలోకి దిగి తమ పట్టుని బిగించుకోడానికి వీలు కల్పించేందుకు) లాంటి బిల్లుల్ని ప్రవేశపెట్టి ఆమోదింపజేసింది ప్రభుత్వం.

బి. భీమా నియంత్రణాధికార బిల్లు (ఐ.ఆర్.డి.ఏ.బిల్లు)

ఎల్.ఐ.సి., జి.ఐ.సి. ఉద్యోగుల తీవ్ర నిరసన వ్యతిరేకతలను త్రోసిరాజంటూ పార్లమెంటరీ శీతాకాల సమావేశాల ప్రారంభంలోనే బి.జె.పి. ప్రభుత్వం దీన్ని ప్రవేశపెట్టగా కాంగ్రెస్ సమర్థించింది.

భీమారంగంలోకి ప్రవేశించే ప్రైవేట్ కంపెనీలని నియంత్రించడానికి ఉద్దేశించిందిగా ఈ బిల్లు చెప్పబడుతోంది. కానీ, ఇది రూపొందించబడిన తీరులో అలాంటి నియంత్రణకి అవసరమైన సత్తా ఈ బిల్లుకి లేదనేది తేటతెల్లమైంది. దుర్మార్గ దోపిడీకి పేరుపడ్డ విదేశీ భీమా సంస్థలు దేశీయ మధ్యతరగతి పొదుపుదారుల్ని, మదుపుదారుల్ని సొరచేపల్లా నమిలిమింగేస్తాయనేది ఖాయం! విదేశీ భీమా కంపెనీల బందిపోటుతనాన్ని ఈ చట్టం ఏ మాత్రం నియంత్రించజాలదు.

మోతుబరి విదేశీ భీమా సంస్థల నిలువుదోపిడీ, నిలువులోతు అవినీతి భాగోతాల గురించి 'అంక్టాడ్' కార్యదర్శి తన నివేదికలో ఏమన్నాడంటే ''భీమా సంస్థల్ని నడుపుతున్న ఈ దారి దోపిడీగాళ్ల అవినీతిమయం అయిన యాజమాన్యం దుశ్శీలతల దుష్పరిణామాలుగా ఈ రంగంలో రకరకాల మోసాలు సాగిపోతూ సామర్థ్యాన్ని కోల్పోయి 50 పెద్ద కంపెనీలే గడచిన ఐదు సంవత్సరాలలో దివాళా తీశాయి'' సుస్థిరతకి సుభిక్షతకి పేరుపడ్డ లండన్‌లోని 'లాయిడ్స్' కంపెనీ సైతం 1991లో 38 బిలియన్

డాలర్ల నష్టాన్ని చవిచూసిందని కూడా సదరు నివేదిక పేర్కొంది. అయినా ఈ బందిపోటు కంపెనీల్ని చేతులుచాపి మరీ మన పాలకులు ఆహ్వానిస్తున్నారు.

విదేశీ ఈక్విటీని (పెట్టుబడిని) 26 శాతానికే పరిమితం చేస్తూ ఈ చట్టం నిర్దేశిస్తున్నప్పటికీ ఈ పరిమితిని విదేశీ మదుపుదార్లు (పెట్టుబడిదార్లు) అవలీలగా అధిగమించుకుపోయే చిల్లులన్నీ ఈ చట్టంలో పుష్కలంగానే వున్నాయి. ఇక దీంతో దేశంలో ప్రజలు కూడబెట్టుకున్న పొదుపు మొత్తాల్ని సైతం విదేశీ పెట్టుబడి నొల్లుకుపోడానికి మార్గాలు సుగమం అయిపోయాయి.

సి. విదేశీ మారక యాజమాన్య చట్టం (FEMA-ఫెమా)

ప్రతియేటా పదివేల కోట్ల రూపాయల నల్లడబ్బుని విదేశాలకి తోడుకుపోయే హవాలా డీలర్లకి వరం లాంటిది ఈ చట్టం. 'విదేశీ మారక నియంత్రణ చట్టం' (ఫెరా) స్థానంలో వచ్చిన చట్టం ఇది. దీంతోపాటు 'వడ్డీ వ్యాపార నిరోధక చట్టం' (పి.యం.యల్.ఎ.) కూడా వచ్చింది. 'ఫెరా' చట్టం క్రింద హవాలా మారకాలు అనేవి శిక్షార్హ నేరాలుగా వుంటూ 7 సంవత్సరాల వరకు నిందితుల్ని ఖైదు చేయ వీలు కల్పించేది, కాగా దాని స్థానే వచ్చిన ఈ కొత్త 'ఫెమా' చట్టం హవాలా నేరాన్ని కేవలం ఒక సాంఘిక నేరంగానే పరిగణిస్తూ మహా అయితే స్వల్ప జుల్మానా మాత్రం విధిస్తుంది. బకాయిల్ని రాబట్టే వెసులుబాటు సైతం ఈ చట్టంలో లేదు. 'ఫెరా' చట్టంలో వుండే నియంత్రణాధికారాలు 'వడ్డీ వ్యాపార నిరోధక చట్టం'కి బదలాయించబడ్డాయి, అయినా కూడా దీంట్లో నేరస్థుల ఆస్థుల్ని జప్తు చేసుకునే వీలే తప్ప వారిని నేరస్థులుగా పరిగణించే శిక్షించే వీలులేదు. కాగా 'ఫెమా' ఉభయసభల ఆమోదంతో చట్టరూపం తీసుకోగా పి.యం.యల్.ఏ. మాత్రం రాజ్యసభ సెలెక్టు కమిటీకి మాత్రమే నివేదించబడింది.

ఇకిప్పుడు కేవలం హవాలా డీలర్లు మాత్రమేగాక రాజకీయ నాయకులు, బడా వ్యాపార వేత్తలు, ఉన్నతాధికార గణాచార్లు సైతం తమ కోట్లాది రూపాయల నల్లడబ్బుని విదేశాలకి తరలించుకుపోయే రహదార్లు ఏర్పడిపోయాయి. ఇలాంటి వీలు కల్పించే ఈ బిల్లు లోక్‌సభ సమావేశపు చిట్టచివరి దినాన కేవలం 30 మంది పార్లమెంటు సభ్యులు మాత్రమే హాజరై వుండిన సభలో స్వల్పచర్చతోనే చట్టంగా ఆమోదముద్ర వేసుకుందనేది ఆశ్చర్యపడాల్సిన విషయం కాదు.

డి. ఇతర బిల్లులు

దేశంలోని గనుల త్రవ్వకంలో విదేశీ కంపెనీల భాగస్వామ్యాన్ని నిరోధించే ఆంక్షలన్నింటినీ తొలగిస్తూ గనుల త్రవ్వకాన్ని సరళీకరిస్తూ పార్లమెంటు ఒక బిల్లుని ఆమోదిస్తూ చట్టం చేసింది. గడచిన ఏప్రిల్ మొదటి వారంలో కేంద్ర కేబినెట్ బొగ్గు, లిగ్నైట్ రంగాల్ని నియంత్రణా రహిత రంగాలుగా మార్చాలని నిర్ణయించింది. దీనిద్వారా దేశంలోని అపార ఖనిజ సంపదనంతా సామ్రాజ్యవాద శక్తులు కొల్లగొట్టుకు పోడానికి దారి సుగమం చేయబడింది.

దేశీయ స్టాక్ మార్కెట్‌లో స్టాక్స్, ఆప్షన్స్, ఫ్యూచర్స్ లాంటి వాటిలో (డెరివేటివ్స్) వ్యాపారాన్ని అనుమతిస్తూ కూడా పార్లమెంటు ఒక బిల్లుని పాస్ చేసింది. అంటే విదేశీ సంస్థాగత పెట్టుబడిదార్ల ఆదేశాలకి అనుగుణంగా ఆర్థిక లావాదేవీలకి సంబంధించిన ఈ స్పెక్యులేటివ్ వ్యాపార బడామార్కెట్ తలుపులు బార్లా తెరచుకున్నాయన్నమాట. ఇక అటుపై సమాచార సాంకేతిక రంగాన్ని మొత్తంగా సామ్రాజ్యవాదుల చేతులకప్పగిస్తూ కొన్ని వరుస చట్టాల్ని పార్లమెంటు ఆమోదించి పారేసింది.

౨. పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ లేక దేశీయ ప్రజల ఆస్తులపై సాగే విచ్చలవిడి విదేశీ దోపిడి

ప్రభుత్వరంగ సంస్థల నుంచి భారీ స్థాయిలో పెట్టుబడులను ఉపసంహరించుకోవాలనే విధానం గతంలోని కాంగ్రెస్, యునైటెడ్ ఫ్రంట్ ప్రభుత్వాల ఎజెండాలలో కూడా వున్నప్పటికీ మహా నిర్లక్ష్యపూరితమైన వైఖరితో త్వరత్వరగా ప్రభుత్వరంగ సంస్థలన్నింటినీ తెగనమ్మేసే క్రమం మాత్రం ప్రస్తుత బి.జె.పి. సంకీర్ణ ప్రభుత్వ హయాంలోనే చూస్తాం! తన ద్రవ్యలోటుని కుదించుకోవాలన్న ఆతృతతో (అదీ ప్రపంచబ్యాంకు ఆదేశిస్తున్న స్థాయిల దాకా) ఈ ప్రభుత్వం తన నిత్యావసరాలు, ఖర్చుల్ని తీర్చుకోడానికిగాను దేశీయ ఆస్థుల్ని కారుచవగ్గా అమ్మి పారేస్తోంది. ఇదేలాగుందంటే - కుటుంబ దైనందిక ఖర్చుల కోసం ఒక మహిళ ఇంట్లోని ఫర్నీచర్‌నంతటినీ కారుచవగ్గా అమ్మేసిన తీరుగా వుంది. ఈ ఘనకార్యాన్ని నిర్వహించడానికి ''పెట్టుబడుల ఉపసంహరణా నిర్వహణ కేబినెట్ కమిటీ'' అంటూ ఏకంగా ఒక కమిటీనే ఏర్పరచింది ఈ ప్రభుత్వం.

56 ప్రభుత్వరంగ సంస్థల్ని 'ప్రైవేటీకరించడానికి' (అంటే దేశీయ దళారీ బూర్జువాలకో లేక విదేశీ బహుళజాతి సంస్థలకో కారుచవగ్గా అమ్మేయడం అనేదే) తమ ప్రభుత్వం కృతనిశ్చయంతో వుందని కేంద్రమంత్రి అరుణ్‌జైట్లీ అత్యుత్సాహంతో ప్రకటించాడు. 'గ్యాస్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్' (గెయిల్) 'మోడరన్ ఫుడ్స్' అనేవి ఇప్పటికే పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ ముసుగులో ప్రైవేటీకరించబడి పోయాయి. ఇండియన్ పెట్రో కెమికల్ కార్పొరేషన్లు, అలానే మహానగర్ టెలిఫోన్ నిగమ్ లిమిటెడ్ అనే ప్రభుత్వరంగ సంస్థల నుంచి 25 శాతం తన వాటాలని వ్యూహాత్మక అమ్మకానికి నిర్ణయించింది ప్రభుత్వం. అలానే 'ఇండియన్ ఆయిల్ కార్పొరేషన్'లో 10 శాతం వాటాని అమ్మేయడానికి, భారత్ అల్యూమినియమ్ కంపెనీని వ్యూహాత్మక అమ్మకానికి నిర్ణయించింది. ఇండియన్ టూరిస్టు డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్, ఇండియన్ ఎయిర్‌లైన్స్‌లలో 51 శాతం ప్రభుత్వ వాటాల్ని అమ్మేయడానికి పూనుకుంది. ఇందులో 26 శాతం వ్యూహాత్మక భాగస్వామి చేతుల్లోకి పోతుంది.

ఇవిగాక ప్రైవేటైజేషన్ ముసుగులో వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వం దళారీ బూర్జువాలకి, బహుళజాతి సంస్థలకి ఫణం పెట్టదలుస్తున్న సంస్థలేమంటే-32,000 కార్మికులు సిబ్బందితో కూడిన ముంబైపోర్టు అంతర్జాతీయ టెండర్లని ఆహ్వానించగా జర్మనీ, బ్రిటన్, యుక్రెయిన్, దుబాయ్‌ల నుంచి ఈ వేలంపాటకి సంసిద్ధత వ్యక్తమైంది. జనవరి 2000లో పెద్ద ఎయిర్‌పోర్టులలో ఐదింటిని ప్రైవేటీకరించడానికి నిర్ణయించింది ప్రభుత్వం. దేశంలోని మొత్తం వైమానిక ప్రయాణరద్దీలో 68 శాతం, ఈ అయిదు ఎయిర్‌పోర్టుల్లోనే

వుంటుంది. ఎయిర్‌పోర్ట్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా మొత్తం రాబడిలో 70 శాతం ఈ అయిదు ఎయిర్‌ఫోర్టుల నుండే వస్తుంది. ఈ ఎయిర్‌ఫోర్టుల్ని లీజుకివ్వడంతో ఎయిర్ ఫోర్ట్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియాకి ఏటా 130 కోట్ల రూపాయలు నష్టం! నీటి సరఫరా, పారిశుధ్య పనుల్ని సైతం ప్రైవేటీకరించే పథకాలు అల్లుతోంది ప్రభుత్వం. ప్రపంచబ్యాంకు ఆపరేషన్స్ సలహాదారైన అనిల్ భండారీ మార్గదర్శకత్వంలో ఈ పథకాల రూపకల్పన జరుగుతోంది. ఇప్పటికే వివెండి అనే ఒక ఫ్రెంచి బహుళజాతి సంస్థ ఈ రంగంలోకి దిగి చెన్నయ్‌లో వ్యర్థ జల నిర్వహణా పథకాన్ని చేపట్టింది, అలానే బెంగుళూరులో జలశుద్ధి కర్మాగారాన్ని నిర్వహిస్తోంది. ఆఖరికి ఆరోగ్య రక్షణని సైతం ప్రైవేటీకరించే ప్రభుత్వ నిర్ణయాన్ని ప్రధాని వాజ్‌పేయి గడచిన ఫిబ్రవరిలో ప్రకటించాడు.

ఇలా విచ్చలవిడిగా సాగిపోతున్న అనేక రంగాల ప్రైవేటీకరణలలో హెచ్చు సంఖ్యలోని సంస్థల కొనుగోలుదార్లు బహుళజాతి సంస్థలుగానే వుంటున్నాయి. నిజానికి 'ఎన్‌రాన్' అలానే 'బ్రిటీష్ గ్యాస్' అనే బహుళజాతి కంపెనీలు భారతదేశ ఇంధన రంగంలో చొరబాటుకి బృహత్ ప్రణాళికలు రూపొందించుకున్నాయి. గుజరాత్ గ్యాస్ కంపెనీలో ఇప్పటికే బ్రిటీష్ గ్యాస్ కంపెనీ గట్టిపట్టుని సాధించి దాన్ని అదుపు చేయగల స్థాయిలో తన పెట్టుబడుల శాతాన్ని కలిగి వుంటోంది. ఈ గుజరాత్ గ్యాస్ కంపెనీ దేశంలోని ఇంధన కంపెనీలన్నింటిలో చాలా పెద్దది, ఇది ప్రైవేట్ కంపెనీయే! గ్యాస్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియాలో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ అనేది ఒక పెద్ద అవినీతి చర్యకాగా మోడ్రన్‌ఫుడ్స్‌లో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ అనేది ఒక నేరపూరిత చర్య. 2000 జనవరి 25 నాడు పై ప్రభుత్వరంగ సంస్థల్లోని తన 74 శాతం వాటాలని హిందూస్థాన్ లీవర్ లిమిటెడ్ కంపెనీకి అమ్మేయడం (పెట్టుబడుల ఉపసంహరణకి సంబంధించిన కేబినెట్ కమిటీ -సి.సి.డి.) ద్వారా ప్రభుత్వరంగ సంస్థల్ని ప్రైవేట్ పార్టీలకి అప్పనంగా అప్పజెప్పే ప్రారంభ చర్య అని చెప్పాలి. ఈ వ్యవహారంలో ఎలాంటి టెండర్లు లేవు, ఒప్పందమనేది అత్యంత రహస్యంగా జరిగిపోయింది. 'లూబ్రిజోల్ ఇండియా' అనే ప్రభుత్వరంగ సంస్థలోని తన పెట్టుబడి మొత్తం 60 శాతాన్ని ఇండియన్ ఆయిల్ కంపెనీకి అమ్మేయడానికి గడచిన మార్చిలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. 'పియాగ్గియో' అనే ఇటాలియన్ కంపెనీతో అత్యంత లాభాలతో నడిచే స్కూటర్స్ ఇండియా లిమిటెడ్‌లోని తన వాటా మొత్తం 75 శాతాన్ని తెగనమ్మేస్తూ ఒక ఒప్పందంపై వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వం సంతకం చేసింది. స్టీల్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (సెయిల్)కి చెందిన ఏడు యూనిట్ల అమ్మకానికి ఈ ఒప్పందం రహదారి వేసింది, అవి 8వేల కోట్ల రుణాల పెద్ద మొత్తానికి అమ్ముడుపోగలవని అంచనా! దేశం ఎదుర్కొంటున్న 'ప్రైవేటీకరణ' తీరుతెన్నులిలా వున్నాయి. ఇంకా దారుణం ఏమంటే, ఎంతమంది సిబ్బందిని తొలగించాలంటే అంతమందినీ ఒక సంవత్సరం తరువాత తొలగించుకునే హక్కుని సైతం హిందూస్థాన్ లీవర్ లిమిటెడ్ కంపెనీ ప్రైవేట్ యాజమాన్యానికి సదరు కంపెనీతో పాటు ధారాదత్తం చేసేసింది ప్రభుత్వం. ప్రస్తుతం 2000గా వుంటున్న కార్మికుల్లో కేవలం 700 మందినే పనిలో వుంచుకోగలనని సదరు కంపెనీ అప్పుడే ప్రకటించేసింది. ఈ పెట్టుబడుల ఉపసంహరణలు, వాటాల అమ్మకాలు అన్నీ సామ్రాజ్యవాదులకి వరాలుగాను, కార్మికులకి వినాశనంగానే వుంటాయి, వుంటున్నాయి. మరోవైపున మంత్రులు, ఉన్నతాధికార్లకి భారీ ముడుపులు ముడతాయి.

ఇక ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం 2000-2001లో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ ప్రక్రియ మరింత పిచ్చి ఊపులో సాగిపోతోంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రపంచబ్యాంకుల ప్రోత్సాహం దన్నులతో వివిధ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఆదరాబాదరగా రాష్ట్ర విద్యుత్ బోర్డుల్ని కార్పొరేటీకరించడం, ప్రైవేటీకరించడం, చివరికి బహుళజాతి కంపెనీలకి తెగనమ్మేయడంలో పోటాపోటీగా వుంటున్నాయి. నీటి పర్యవసానం ఏమంటే విద్యుత్ ఛార్జీలు అపరిమితంగా పెరిగిపోతాయి, ఎన్‌రాన్ లాంటి బహుళజాతి కంపెనీలు విపరీత లాభాల్ని ఆర్జించుకుంటాయి, పంపిణీదార్లకి (ప్రస్తుతం పంపిణీ సైతం ప్రైవేట్ వేటున పడుతోంది) సైతం లాభాలపంట. ఒరిస్సా, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లలో ఇప్పటికే ఈ విపరీత పరిణామాలని చూస్తున్నాం. ఇక రేపు దేశవ్యాపితంగా జరిగే ఉత్పాతం ఇదే! టెలికమ్యూనికేషన్ సేవల రంగం (డి.టి.యస్.) లోని సిబ్బందిని ఉచిత టెలిఫోన్ సౌకర్యంతో ఊరుకోబెట్టిన తరువాత ఇదే డి.టి.యస్. లేక డి.ఒ.టి.ని ప్రైవేట్‌పరం చేయడానికి ప్రభుత్వం పథకం సిద్ధం చేస్తోంది. ఇక ఎయిర్ ఇండియాలోని తన 60 శాతం వాటాలని ప్రైవేట్ సంస్థకి అమ్మేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఇందులో 26 శాతం ఈక్విటీ విదేశీ పెట్టుబడిదారుల చేతుల్లోకి పోతుంది, దేశీయ పెట్టుబడిదారుకి మిగిలేది 14 శాతమే! ఎయిర్ ఇండియా 25 వేల కోట్ల రూపాయల ఆస్తులతో కూడి వుండగా దాని విలువ కేవలం 355 కోట్లుగా లెక్క కట్టబడి అమ్ముడైపోతోంది. విదేశీ మర్చంట్ బ్యాంకర్ మోర్గాన్ స్టాన్‌లీ దీని ధరని లెక్క కడతాడు. కనుక అతడు సహజంగానే విదేశీ పెట్టుబడిదారునికి అనుకూలంగానే నిర్ణయిస్తాడు. పోతే బ్యాంకుల (నియంత్రణ) చట్టాన్ని సవరించే బిల్లు శీతాకాల సమావేశంలో ప్రవేశపెట్టబడుతుంది. ప్రభుత్వరంగ బ్యాంకుల్లోని ప్రభుత్వ వాటాల్ని 33 శాతానికి కుదించడానికి వుద్దేశించిన బిల్లు ఇది.

పోతే, రానున్న రెండు సంవత్సరాలలో 52 వేల కోట్ల రూపాయల కిమ్మత్తు చేసే ప్రభుత్వరంగ సంస్థల ప్రైవేటీకరణ పూర్తి కావాలని ప్రధాని కార్యాలయం తాకీదును ఇచ్చింది. ఈ బృహత్ పథకంలో భాగంగా నేషనల్ థర్మల్ పవర్ కార్పోరేషన్‌లో భారీ స్థాయి పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ జరగనుంది. అలానే విదేశీ సంచార్ నిగమ్ లిమిటెడ్‌లోను (వి.యస్.యన్.యల్.) యం.టి.యన్.యల్.లోను 53 శాతంగా వుంటున్న ప్రభుత్వ పెట్టుబడుల వాటాలు 26 శాతానికి కుదించబడనున్నాయి. అలానే మారుతి కంపెనీలోని 50 శాతం 26 శాతానికి, నేషనల్ ఫెర్టిలైజర్స్ కంపెనీలోని 98 శాతం 26 శాతానికి, భారత్ ఎర్త్‌మూవర్స్‌లోని 61 శాతం 26 శాతానికి ప్రభుత్వ వాటాలు కుదించబడనున్నాయి. ఇందులో భాగంగా ఈపాటికే పెట్టుబడుల ఉపసంహరణల కేబినెట్ కమిటీ (సి.సి.డి.) అదనంగా 11 ప్రభుత్వరంగ సంస్థలలో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ ప్రక్రియని పూర్తి చేసింది. ఇందులో పెట్రోల్ కంపెనీ (ఐ.బి.పి.) గనులు, ఖనిజాల కంపెనీ (ఎమ్.ఎమ్.టి.సి.), ప్రభుత్వ వాణిజ్య సంస్థ (యస్.టి.సి.), షిప్పింగ్ కంపెనీ (యస్.సి.ఐ.) వున్నాయి. తొమ్మిది

ప్రభుత్వరంగ సంస్థలకి (వీటిలో హిందూస్థాన్ కాపర్, ఎయిర్ ఇండియా, ఇండియన్ ఎయిర్‌లైన్స్, మద్రాస్ ఫెర్టిలైజర్స్, నేషనల్ ఫెర్టిలైజర్స్ వున్నాయి.) ప్రపంచ సలహాదార్లని (గ్లోబల్ ఎడ్వైజర్స్) నియమించాల్సిందిగాను, వారిద్వారా ఈ సంస్థలన్నింటినీ వ్యూహాత్మక మార్గం ద్వారా విదేశీ కొనుగోలుదార్లకి అమ్మేయాలని కేబినెట్ కమిటీ సిఫారస్ చేసేసింది.

3. భారీ పారిశ్రామిక రంగాన్ని ముంచెత్తనున్న విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులు

పైన పేర్కొన్న విధాన చర్యలు, నిర్వాకాలు చాలవన్నట్టు బహుళజాతి సంస్థలు దేశీయ పరిశ్రమలన్నింటినీ కబళించేయడాన్ని సుగమం చేస్తూ బి.జె.పి. నేతృత్వంలోని ప్రభుత్వం విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడుల వరదని దేశంలోకి ఆహ్వానిస్తోంది.

గడచిన అక్టోబర్‌లోనే సమాచార సాంకేతిక రంగంలో (ఇందులో ఉపగ్రహ వ్యవస్థలు, రేడియో ప్రసార వ్యవస్థ, ఇంటర్‌నెట్ సంబంధిత వ్యవస్థలున్నాయి) 74 శాతం విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడుల్ని కేంద్రంలోని బి.జె.పి. సంకీర్ణ ప్రభుత్వం అనుమతిస్తూ ఆహ్వానించింది.

నూతన సంవత్సరారంభంలో దేశీయ ద్రవ్యరంగాన్ని మరింత సరళీకరించే అనేకానేక చర్యల్ని ప్రభుత్వం చేపట్టింది. మొదటి చర్యగా అమెరికన్ డిపోజిటరీ రిసీప్ట్స్ (ఏ.డి.ఆర్.లు-జమల రసీదులు) ని, గ్లోబల్ డిపాజిటరీ రిసీప్ట్స్‌ని జారీ చేయాలని కోరుకునే భారతీయ కంపెనీలపై వుంటుండిన ఆంక్షలన్నింటినీ ప్రభుత్వం తొలగించేసింది. దీని వలన భారతీయ కంపెనీలపై విదేశీ పెట్టుబడుల అదుపు, ఆధిపత్యాలు మరింత బిగుసుకుంటాయి.

ఇక ఆ తరువాత వీటన్నింటికి మించిన ముఖ్య విధాన నిర్ణయం రంగంమీదికి వచ్చింది. దావోస్‌లో జరిగిన ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ (డబ్ల్యు.టి.ఒ.) సమావేశం తరువాత,-అక్కడ మన రాజకీయ నాయకులంతా వారి సామ్రాజ్యవాద ప్రభువుల బూట్లు నాకడంతోటే సరిపెట్టుకున్నారనుకోండి - ప్రభుత్వం దేశంలోకి ప్రవేశించే విదేశీ పెట్టుబడులపై అన్నిరకాల ఆంక్షల్ని రద్దు చేసేస్తూ ఒక విధాన ప్రకటన చేసింది. ఆల్కహాల్, సిగరెట్లు, పొగాకు, ఎరోనాటిక్స్, రక్షణ, ఎయిర్‌క్రాఫ్ట్స్, ప్రేలుడు పదార్థాలు, ప్రమాదకర రసాయనాలు అనే ఆరింటి విషయంలో తప్ప ఇక మిగతా పారిశ్రామిక రంగాలన్నింటిని విదేశీ పెట్టుబడులు నిరాటంకంగా ప్రవేశించడానికి తలుపులు తెరచేసింది. ప్రతిరంగంలోనూ గతంలో వుంటుండిన 23 శాతం విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడుల శాతాన్ని ఎకాఎకిన 100 శాతానికి పెంచేసింది. ఇక దీనితో భారతీయ పారిశ్రామిక రంగంపై విదేశీ పెట్టుబడుల ఉక్కుపిడికిలి మరింత బిగుసుకుంది. గడచిన మేమాసం మధ్యలో టెలికాం సేవారంగంలోకి 100 శాతం, జూన్ మధ్యలో విద్యుత్ రంగం, చమురు, పెట్రోలియం శుద్ధి, ఇ-కామర్స్, టీ-కాఫీ తోటలు రంగాలలోకి 100 శాతం విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడుల్ని అనుమతించేసింది. ఈ తీరులో భారతీయ పారిశ్రామిక రంగాన్ని విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులు ముంచెత్తే ప్రక్రియ నిరాటంకంగా కొనసాగిపోతోంది. కనుక ప్రైవేటురంగంలో దళారీ బూర్జువాలకి చెందిన ప్రముఖ పారిశ్రామిక వాణిజ్య సంస్థలన్నీ ఏ మాత్రం వెసులుబాటు లేని విధంగా విదేశీ పెట్టుబడులతో పీటముడులు వేసేసుకున్నాయి. ప్రభుత్వరంగ సంస్థలలో సైతం ఈ త్రివిధ పెట్టుబడుల (ప్రభుత్వ, ప్రైవేట్, విదేశీ) సమ్మేళన ప్రక్రియ అనేది పెరుగుతోంది. 'ఇర్కాన్ టెలినెట్' ఏర్పాటనేది ఇందుకు కొట్టొచ్చిన ఉదాహరణ. ఇండియన్ రైల్వే కన్‌స్ట్రక్షన్ కంపెనీతో ఎన్‌రాన్ కమ్యూనికేషన్స్, బ్రిటీష్ టెలికాం అనే రెండు విదేశీ కంపెనీల మిలాఖత్తుతో ఏర్పడిన సంస్థ ఇది. ఇందులో ఎన్‌రాన్ కమ్యూనికేషన్స్ బ్రిటీష్ టెలికాంలు ఒక్కొక్కటి 24 శాతం పెట్టుబడులు కలిగి వుంటే 'ఇర్కాన్' 50 శాతం పెట్టుబడితో వుంటుంది. మిగిలిన రెండు శాతం స్వల్పవాటా మహీంద్రా టెలికాం అనే దేశీయ ప్రైవేట్ కంపెనీకి వుంటుంది.

దేశంలోని దళారీ బూర్జువాలతో మిలాఖత్తు ద్వారానో లేక నేరుగా తమ ప్రత్యక్ష అదుపు ద్వారానో భారత ఆర్థిక వ్యవస్థలోని అనేక రంగాలలోకి గడచిన కొద్ది మాసాలలోనే అనేక బహుళజాతి సంస్థల చొరబాటు అనేది అప్రతిహతంగా సాగిపోతోంది. ఈ తీరులో చొరబడిపోతున్న సామ్రాజ్యవాద బహుళజాతి సంస్థల జాబితా చెప్పాలంటే అది ద్రౌపది 'కోక'ని, హనుమంతుడి 'తోక'ని గుర్తుకి తెస్తుంది.

4. ఎగుమతి-దిగుమతుల రంగానికి పెద్ద వరం

ఏప్రిల్ 2001 నాటికి భారతదేశం తాను చేసుకునే దిగుమతులన్నింటిపై వుంటున్న 'క్వాంటిటేటివ్ రెస్ట్రిక్షన్స్' (పరిమాణాత్మక ఆంక్షలు) అన్నింటినీ తొలగించాలని వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వం అమెరికాతో ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది. అంటే ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ విధించిన షరతు ప్రకారం అయితే ఇలాంటి ఒప్పందంలోకి వెళ్లడానికి మరి రెండు సం॥ల వ్యవధి వుంది. అంటే అమెరికా ఒత్తిడి వలన 2003లో జరగాల్సిన ఒప్పందం 2001 నాటికే జరిగిపోయింది. క్వాంటిటేటివ్ రెస్ట్రిక్షన్స్ తొలగింపనేది భారతదేశానికి ఇతర సామ్రాజ్యవాద దేశాలకి మధ్య పెద్ద వివాదగ్రస్థ అంశంగా కొనసాగుతూ వచ్చింది. ఈ వివాదక్రమంలో భారత్ ముందడుగేసి 2003 నాటికి ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ నిర్ధారించినట్లుగా ఈ నిబంధనల్ని ఎత్తేయాలని వివిధ దేశాలతో ప్రత్యక్ష ద్వైపాక్షిక ఒప్పందాలకి దిగింది. ఇది అమెరికాకి నచ్చలేదు. 2003 నాటికి ముందే నిబంధనల్ని తొలగించాలని పట్టుబట్టింది. అమెరికా ఒత్తిడికి లొంగిపోయి రెండు సం॥ల ముందే భారతదేశం తలవంచుకొని మరీ ఈ నిబంధనల రద్దుకి సిద్ధపడిపోయింది. ఇంకా విపరీతం ఏమంటే గతంలో కుదుర్చుకున్న (నాలుగు సంవత్సరాలకి) ఒప్పందాలకి సైతం దీన్ని వర్తింపు చేయడం. దీనివలన ప్రత్యేకించి వ్యవసాయ రంగాన్ని చిన్నతరహా పారిశ్రామిక రంగాన్ని వినాశనం వేపు నడిపించే విదేశీ పెట్టుబడుల వరద దేశాన్ని ముంచెత్తే ప్రమాదం వుంది.

విదేశీ పెట్టుబడులకి పెద్ద రాయితీగా ప్రభుత్వం ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాల (యస్.ఇ.జెడ్.యస్.) ఏర్పాటుని ప్రకటించింది. ఈ

మండలాల్లో విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులు 100 శాతం అనుమతించబడతాయి. గుజరాత్, తమిళనాడు, ఒరిస్సాల్లో ఇప్పటికే మూడు ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాల ఏర్పాటు జరిగింది. ప్రస్తుతం అస్తిత్వంలో వుంటున్న నాలుగు పెట్టుబడుల నిర్వహణా మండలాలు (ఇ.పి.జెడ్.యస్.) ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాలుగా మార్చబడతాయి. మరో మూడు ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాలు ముంబై, కలకత్తా ఆంధ్రప్రదేశ్‌లలో ఏర్పడనున్నాయి. ఈ ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాలనేవి ''ప్రజా వినియోగార్థ సంస్థలు'' అనే పేరుతో వ్యవహరించిబడుతూ ట్రేడ్ యూనియన్ హక్కులపై అనేక ఆంక్షలు విధించబడతాయి. ఎగుమతుల ప్రోత్సాహం పేరుతో ఈ ఆర్థికజోన్లలో విదేశీ పెట్టుబడులు ఘోర వినాశాన్ని సృష్టిస్తాయి.

5. సామ్రాజ్యవాద ఉచ్చని ఛేదిద్దాం!

నేటి ప్రజల ఆర్థిక సాంఘిక జీవన వ్యవస్థలో ఏ ఒక్క అంశం కూడా సామ్రాజ్యవాద సొరచేపల దాడికి తాకిడికి గురికాకుండా మిగులుతున్నదిగా లేదు. మనం చెల్లించాల్సిన విదేశీ అప్పు ఈ రోజుకి 100 బిలియన్ డాలర్లుగా తేలుతోంది, దీనిపై ప్రతిఏటా కట్టాల్సిన కేవల వడ్డీయే 44 వేల కోట్ల రూపాయలు. ప్రస్తుత సంవత్సరం చెల్లించాల్సిన అసలు, వడ్డీల మొత్తం ఒక లక్షా ముప్పై ఐదువేల కోట్ల పెద్ద మొత్తంగా వుంది. దీనికితోడు నేటి వాణిజ్య లోటు పదిహేడున్నర బిలియన్ కోట్లకి చేరింది. దేశంలో మూలమూలకి సామ్రాజ్యవాదులు వారి పెట్టుబడులు మరింత మరింతగా చొచ్చుకు వస్తున్నాయి. లాభదాయకమైన వస్త్రాలు, తోళ్ల పరిశ్రమలు, ఆటబొమ్మల పారిశ్రామిక రంగాలలో కొంతవరకు కొనసాగుతున్న రిజర్వేషన్ పద్ధతి తొలగించబడడంతో (de-reservation) దేశీయ చిన్న పరిశ్రమల రంగాన్ని విదేశీ పెట్టుబడులు దిగమింగేస్తున్నాయి. క్లింటన్ పర్యటనతో, అతడి 'విజన్ ప్రకటన'తో ఈ క్రమం మరింత ఊపందుకుంది. 'జాతీయ ప్రయోజనాలు' అంటూ పెద్ద పెద్ద కేకలు వేస్తున్న వారే అతిపెద్ద దేశద్రోహులుగా ఈ చర్యలకి పాల్పడుతున్నారు. కొద్దిపాటి డాలర్ల కమీషన్ కక్కుర్తితో సామ్రాజ్యవాదుల ఆదేశాలకనుగుణంగా వారి కావలికుక్కలుగా మారిపోయి విద్రోహానికి పూనుకుంటున్నారు. పాకిస్తాన్‌కి వ్యతిరేకంగా కుహనా జాతీయవాద దురహంకార ఉన్మత్తతని రాజేయడం ద్వారా ఈ విద్రోహం నుంచి ప్రజల దృష్టిని మళ్లించడానికి పడరానిపాట్లు పడుతున్నారు. దేశాన్ని ఇలా తెగనమ్మేయడం ద్వారా సామ్రాజ్యవాదులు విదిలించే కమీషన్లు అనేవి పిడికెడు ప్రముఖులకే దక్కుతాయి, వాటిలో నాలుగు డబ్బులు మధ్యతరగతిలో కొంతమందితో కూడిన ఒక చిన్న భాగానికి కూడా దక్కుతాయి. కాగా మిగిలిన కోట్లాది జన సామాన్యం గతంలో ఎన్నడూ చూడని పేదరికం మంటల్లో మాడి మసవుతున్నారు. అంతులేని నిరుద్యోగం, ఆకాశానికి అంటే అధిక ధరలు, కనీస సాంఘిక భద్రతను కూడా ప్రజలకు దూరం చేయడం, ప్రజల పొదుపు మొత్తాల్ని గుంజుకు దోచుకుపోవడం-ఇవీ ఈ దేశద్రోహ పాలక ముఠాలనుసరిస్తున్న విధానాల దుష్ట పర్యవసానాలు. కాగా విదేశీ వస్తుజాలాలతో కొద్దిమంది సంపన్నులు భోగలాలస జీవితాల్ని గడుపుతున్నారు.

సామ్రాజ్యవాదుల పాదాలు నొక్కుతూ వారు విదిలించే కమీషన్ ఎంగిలి మెతుకులు ఏరుకుంటూ దేశాన్ని ఈ రకంగా తెగనమ్మేస్తున్న నేరస్తులలో ప్రధానంగా చెప్పాల్సింది దేశీయ దళారీ బూర్జువాల్ని, దళారీ రాజకీయ నాయకుల్నే! (విదేశీ పెట్టుబడులతో పీటముడులు వేసుకొని వీరు అక్రమ సంపదల్ని పోగేసుకొంటారు) ఇందుకు కొట్టొచ్చిన నిదర్శనం స్వయానా కేంద్ర ఆర్థికమంత్రే! ఇతగాడు 'కేంద్ర పన్నుల బోర్డు' అనే ప్రభుత్వ శాఖని రద్దుచేసి పారేసాడు. భారతదేశంలో విదేశీ సంస్థాగత పెట్టుబడిదార్లు (యఫ్.ఐ.ఐ.లు) నిర్వహించే కార్యకలాపాల్ని నిరోధించేందుకు, నియంత్రించేందుకు ఉద్దేశించిన శాఖ ఇది. మారిషస్‌లో ఒక దొంగ కార్యాలయాన్ని పెట్టుకుని తన కార్యకలాపాలు నిర్వహించే ఈ ఎఫ్.ఐ.ఐ.లు భారతదేశంతో కుదుర్చుకున్న 'పన్ను మినహాయింపు ఒప్పందం' (Tax exemption Agreement) ద్వారా ప్రతిఏటా మూడువేల కోట్ల రూపాయల పన్నుల పద్దుని మిగుల్చుకుంటూ అపరిమితంగా లాభార్జన చేసుకుంటున్నాయి-కనుకనే ప్రస్తుత కేంద్ర ఆర్థికమంత్రి యశ్వంత్‌సిన్హా ముద్దుల కోడలు ఒక అమెరికా కంపెనీకి అనుబంధంగా ఒక బ్రాంచి కార్యాలయాన్ని (ఎఫ్.ఐ.ఐ. బందిపోట్ల ముఠా కేంద్ర కార్యాలయం వుండే మారిషస్‌లో) తెరచి ఏభై లక్షలు పైగా డాలర్లని వెనకేసుకో గలిగింది.

ప్రతి ఆగస్టు 15 నాడూ ఈ దగుల్బాజీ ప్రభుత్వాలు, రాజకీయ పార్టీలు దేశం మూలమూలలా 'జాతీయ' పతాకాల్ని ఎగరేస్తూ పవిత్ర గంభీరోపన్యాసాల వాంతులు చేసుకుంటున్నా ప్రజలు మాత్రం ఈ పాలకుల దేశద్రోహ స్వభావాన్ని, వారు నిర్వహించే స్వాతంత్ర్యదిన వేడుకల, వారి ఉపన్యాసాల బూటకత్వాన్ని చక్కగానే చూడగలుగుతున్నారు.

కనుక సామ్రాజ్యవాద దుష్టశక్తులకి దేశం తెగనమ్ముడు పోతున్న ఈ తీరుని తిప్పికొట్టగల శక్తిమంతులు ప్రజలు మాత్రమే! దేశంలోని న్యాయవాదులు (లాయర్లు) తాము చేసిన సమరశీల పోరాటం ద్వారా, కనీసం తాత్కాలికంగానైనా, విదేశీ చట్ట సంస్థలు (ఫారిన్ లా ఫర్మ్స్) దేశంలోకి చొరబడిపోకుండా నిరోధించగలిగారు. అనేక ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలలోని కార్మికులు, ఉద్యోగులు సమ్మెలు ఇతర పోరాట కార్యకలాపాల ద్వారా ఈ దేశ విద్రోహకర అమ్మకాలని ప్రతిఘటిస్తున్నారు. కాని, వారినెత్తినెక్కి సవారీ చేస్తున్న బూర్జువా, రివిజనిస్టు నాయకత్వాల విద్రోహాల కారణంగాను, అమలు చేసే నిర్బంధం, అణచివేతల కారణంగాను వారు నిర్వహిస్తున్న పోరాటాలు ఎక్కువసార్లు విజయవంతం కాలేక పోతున్నాయి. దేశంలోని రైతులు, పాల ఉత్పత్తిదారులు ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ ఏలిక వలన ముంచుకొచ్చే ఉపద్రవానికి వ్యతిరేకంగా ఆందోళనలు చేస్తున్నారు. అన్నింటికంటే ముఖ్యంగా మన భా.క.పా. (మా-లె) (పీ.వా.) నాయకత్వంలోని విప్లవ శక్తులు దేశ ప్రజలపై దోపిడీ పాలక మూకలు వారి సామ్రాజ్యవాద యజమానులు విసురుతున్న ఈ సవాల్‌ని స్వీకరించి దానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్నారు. సమస్త విదేశీ పెట్టుబడుల్ని దేశం నుంచి తరిమికొట్టి, నిజంగా తన స్వంతకాళ్లపై నిలబడే, నిజమైన స్వతంత్ర భారత నిర్మాణం తమ లక్ష్యంగా బాహాటంగా ప్రకటించి అందుకు నడుం బిగించి పోరాడుతున్నది ఈ విప్లవ శక్తులే! ❑

భారత ప్రభుత్వపు పచ్చి లొంగుబాటు విదేశీ విధానం

భారత పాలకులు ఈనాడు అనుసరిస్తున్నంతటి పరమ లొంగుబాటు దాస్య స్వభావాలతో కూడిన విదేశీ విధానాన్ని గతంలో చూడం! సామ్రాజ్యవాదుల ప్రపంచాధిపత్య రాజకీయ దుష్టపన్నాగాల ముందు దేశ పాలకులు ఇంత బాధాకరంగా మోకరిల్లి పోవడాన్ని గతంలో చూడం. అలీనోద్యమంలో తాము గతంలో నిర్వహిస్తూ వచ్చిన నామమాత్రపు పాత్రను సైతం విడచిపెట్టేసి ఈనాడు తమనితాము సామ్రాజ్యవాద రథచక్రాలకి, ప్రత్యేకంగా అమెరికా సామ్రాజ్యవాదానికి కట్టిపడేసు కుంటున్నారు. దక్షిణాసియాలో తాను ఆధిపత్య పాత్ర పోషించడానికి అమెరికా అనుమతిని పొందిన కారణంగా అమెరికా ముందుకునెట్టే ప్రతి విధానం ముందు భారత పాలకవర్గాలు మోకరిల్లి పోతున్నాయి. కనుకనే అమెరికా విదేశీ విధాన వేదికపై భారత పాలకవర్గాలు తోలుబొమ్మల్లా ఆడుతూ దక్షిణాసియాలో అమెరికా ప్రయోజనాలకి స్థానిక ప్రాతినిధ్యం వహించదలుస్తున్నాయి. అందుకే-ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అమెరికా అనుసరించే విధానాలని కీర్తిగానం చేస్తూ దాని కనుసన్నల్లో నడుచుకుంటూ దక్షిణాసియా దేశాల్లోని ప్రజా తిరుగుబాట్లని అణచివేయడంలో ముందుపీఠిన నిలవాలని భారత పాలకవర్గాలు ఉవ్విళ్లూరుతున్నాయి-భారతదేశపు విదేశీ విధానం అసలు సారం, అంతస్సారం ఇదే! కనుకనే ప్రతి అంతర్జాతీయ వేదికపైనా, విదేశాలతో జరిగే ప్రతి సమావేశంలోనూ భారత దోపిడీ పాలకవర్గ ప్రభుత్వం గొంతు చించుకు అరిచే ఏకైక అంశమల్లా 'టెర్రరిజం'!-అమెరికా విదేశీ విధానంలో ప్రధానాంశం కూడా ఇదే!

సామ్రాజ్యవాద శక్తుల విదేశీ విధానాలకి, ప్రయోజనాలకి భారత పాలకులు మోకరిల్లిపోతున్న తీరు ఏ స్థాయికి చేరుకుందో ఇటీవలి మూడు ఘటనలు చక్కగా చాటి చెబుతాయి. ఈ మూడు ఘటనలూ జూన్ 2000లో జరిగినవే!

1. భారత్ విదేశీ మంత్రిత్వశాఖ అత్యున్నత స్థాయిలో జరిపిన ఇజ్రాయిల సందర్శన

గడచిన జూన్ మధ్యలో కేంద్రమంత్రి అద్వానీ నాయకత్వంలో నమ్మశక్యం కానంతటి ఒక ఉన్నతస్థాయీ బృందం పన్నెండు రోజులపాటు ఇజ్రాయిల్, ఫ్రాన్స్, బ్రిటన్‌లలో పర్యటించింది. అద్వానీ వెనుక కేంద్ర హోంశాఖ కార్యదర్శి కమల్‌పాండే; జాయింట్ సెక్రటరీ (భద్రతా విభాగం) వినయ్‌కుమార్; సరిహద్దు భద్రతాదళం డైరెక్టర్ జనరల్ ఇ.ఎన్.రామ్మోహన్; సి.బి.ఐ. డైరెక్టర్ ఆర్.కె. రాఘవన్; ఐ.బి. డైరెక్టర్ శాంలాల్ దత్తా, పరిశోధన విశ్లేషణా విభాగం (ఆర్.ఎ.డబ్ల్యు.) ఉన్నతాధికారితో పాటు మరికొంత మంది ఉన్నతస్థాయి అధికార్లు ఈ బృందంలో వున్నారు.

గతంలో భారత హోంమంత్రి నిర్వహించిన ఏ విదేశీ పర్యటనలోనూ అతడి వెంట ఇలాంటి, ఇంతటి ఉన్నతస్థాయీ బృందం వెళ్లలేదు. పశ్చిమ దేశాల ఇంటలిజెన్స్ వర్గాలతో భారత ఇంటెలిజెన్స్ వర్గాలు ఇంతగా చెట్టాపట్టాలేసుకు తిరగడం గతంలో చూడం. ఈ విదేశీయాత్ర ప్రధాన లక్ష్యమల్లా-భారతదేశంలో సాగుతున్న ప్రజావుద్యమాలని మాత్రమేగాక యావత్ దక్షిణాసియా దేశాలలో సాగుతున్న ప్రజా వుద్యమాలను మరింత కట్టుదిట్టంగా అణచిపారేయడానికి అవసరమైన ప్రతీఘాతుక యుద్ధ సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఆకళింపు చేసుకొని తర్ఫీదు కావడమే! అందుకే భారతదేశ 'నిపుణులు' ఎల్.టి.టి.ఇ.ని అణచిపారేయడమెలాగో శ్రీలంక ప్రభుత్వానికి సలహానివ్వడం, మావోయిస్టుల్ని అణచి పారేయడానికి నేపాల్ సైనిక బలగాలకి తర్ఫీదునివ్వడం లాంటి కర్తవ్యాల్ని భుజాన వేసుకుంటున్నారు.

అద్వానీ నాయకత్వంలోని ఈ ముఠా ఇజ్రాయిల్ ఇంటెలిజన్స్ విభాగాలైన మొస్సాద్, షబాక్‌లతోను; ఫ్రాన్స్‌లోని ఇంటర్‌పోల్‌తోను బ్రిటన్‌లోని స్కాట్‌లండ్ యార్డుతోను ఉన్నతస్థాయి మంతనాలు జరిపింది. ప్రజా ఉద్యమాల్లోకి ఏజెంట్లని చొప్పించడం, విద్రోహ కార్యకలాపాల నిర్వహణ, పుకార్ల సృష్టి, సమాచార సమన్వయం తదితర అంశాలలో భారత ఇంటెలిజెన్స్ వర్గాల నైపుణ్యాన్ని మొస్సాద్, షబాక్‌లు ముదావహంగా మెచ్చుకున్నాయి. తక్కువస్థాయి ఘర్షణ వ్యూహం, పట్టణ ప్రాంత యుద్ధతంత్రం, బందీలను విడిపించు కోడానికి చేపట్టాల్సిన కమెండో చర్యలు. తదితర అంశాలపై ఇజ్రాయిల్ నిపుణులతో ఈ బృందం విస్తృతంగా చర్చించింది. విప్లవ ప్రతీఘాతుక యుద్ధ నిర్వహణకి అవసరమయ్యే అనేకరకాల అధునాతన వస్తు సామాగ్రిని ఇజ్రాయిల్ నుంచి పొందే ఒప్పందాలు, ప్రయత్నాలను కూడా ఈ బృందం పూర్తి చేసుకుంది. అంతేకాదు, మొస్సాద్, స్కాట్‌ల్యాండ్ యార్డుల ద్వారా వున్నతస్థాయిలో ప్రజా తిరుగుబాట్ల అణచివేతకి అవసరమైన ప్రతీఘాతుక యుద్ధ తర్ఫీదు పొందే ఏర్పాట్లని సైతం పూర్తి చేసుకుంది ఈ బృందం.

ఇదంతా చాలదన్నట్టు-ఇజ్రాయిల్ ప్రధాని ఎహూద్ బారక్‌తోను, ఇజ్రాయిల్ సైనిక ఉన్నతాధికారులతోను, భద్రతా విభాగపు అధికారులతోను అద్వానీ కీలకమైన రహస్య సమావేశాలు, మంతనాలు నిర్వహించాడు. నిజానికి అద్వానీ ఎంతవరకు పోయాడంటే-'అణ్వస్త్ర కార్యక్రమాలు'తో సహా సమస్త రంగాలు, విషయాలలోనూ తాను ఇజ్రాయిల్‌తో సహకరించ సిద్ధంగా వున్నట్టు ఇజ్రాయిల్ రేడియో ద్వారా ప్రకటించాడు.

ఇక ఆ తరువాత భారత విదేశీ మంత్రి జశ్వంత్ సింగ్ నేతృత్వంలో గడచిన జూలై మధ్యలో మరో వున్నతస్థాయి బృందం కూడా ఇజ్రాయిల్ పర్యటించింది.

ఆర్థిక, శాస్త్ర విజ్ఞాన, విద్యుత్, సాంస్కృతిక రంగాలలో ఉభయదేశాల మధ్య సంబంధాలని పర్యవేక్షించి అనుసంధానించే 'భారత్-ఇజ్రాయిల్ సంయుక్త కమీషన్' ఏర్పరచాలని ఈ సందర్భంగా ఉభయదేశాలు నిర్ణయించుకున్నాయి. అంతేకాదు, 'టెర్రరిజం'కి వ్యతిరేకంగా పోరాడడానికి ఒక ఉమ్మడి వేదికను ఏర్పరచుకోవాలని కూడా నిర్ణయించుకున్నాయి. ఈ రకంగా ఇస్లామ్ వ్యతిరేక వుమ్మడి కార్యక్రమం ప్రాతిపదికగా బి.జె.పి. ఫాసిస్టులు ఇజ్రాయిల్ జియొనిస్టులు (యూదు జాతీయ దురహంకారులు) మధ్య సఖ్యత ఏర్పడింది.

జియొనిస్టులతో ఫాసిస్టు బి.జె.పి.కి వుండే లింకులు లంకెలు అనేవి కొత్తకావు, ఎవరికీ తెలీనివి కావు. కానీ ఇంతవరకు అంతమందికీ తెలియని, తెలుసుకోవాల్సిన విషయమల్లా ఏమంటే ఇజ్రాయిల్‌తో బాహాటంగా నేడు భారత్ తలనెత్తుకుంటున్న పొత్తుకి విత్తులు జల్లింది

కాంగ్రెస్ (ఐ) మాత్రమే కాదు, సి.పి.ఐ. (ఎమ్) కూడా అనేదే! అరబ్ అనుకూల రాగాలాపన ఒక ప్రక్క చేస్తూనే ఈ రెండు పార్టీలు ఇజ్రాయిల్‌తో పొత్తుకి దిగాయి. నిజానికి ఇదే సమయంలో కాంగ్రెస్ నేత, రాజ్యసభ అధ్యక్షురాలు అయిన నజ్మా హెప్తుల్లా కూడా ఇజ్రాయిల్‌ని సందర్శించింది. తమ దేశాన్ని సందర్శించాలని ఇజ్రాయిల్ పంపిన ఆహ్వానాన్ని సి.పి.ఎమ్. అగ్రనేత జ్యోతిబసు అంగీకరించాడు.

భారత్ ఇజ్రాయిల్‌తో ఎలాంటి దౌత్య సంబంధాలు కలిగిలేదని చెప్పబడుతుండిన 1970, 1980 దశకాల్లోనే సీనియర్ కాంగ్రెస్ నేతలు ఇజ్రాయిల్ రాజధాని టెల్‌అవివ్‌తో రహస్య సంబంధాలు నెరుపుతూ వచ్చారు. ఆ రోజుల్లోనే ప్రజా తిరుగుబాట్లని విచ్ఛిన్నం చేసి అణచివేయడానికి ఉద్దేశించిన ప్రతీఘాతుక నిర్మాణాల ఏర్పాటుకి తర్ఫీదుకి భారత్‌కి ఇజ్రాయిల్ సహకరించింది.

ఇక సి.పి.యం. గూర్చి చెప్పాల్సి వస్తే-తమ దేశాన్ని సందర్శించాలనే ఇజ్రాయిల్ ఆహ్వానాన్ని మన్నిస్తూ 1997లో ఒకసారి, 1998లో ఇంకోసారి ఇజ్రాయిల్ పర్యటించ తలపెట్టిన జ్యోతిబసు రెండు సందర్భాల్లోనూ చివరి నిముషాల్లోనే విరమించుకున్నాడు. గడచిన సంవత్సరం ఇజ్రాయిల్ పర్యటించిన అధికారుల బృందంతో సి.పి.ఎమ్. పార్లమెంటు సభ్యుడు సోమనాథ్ చటర్జీని జ్యోతిబసు పంపాడు.

జియోనిస్టులతో సత్సంబంధాల కోసం అర్రులు చాస్తూ, వారితో పూర్తిగా షరీకైపోతూ బి.జె.పి. అరబ్ ప్రపంచానికంతటికీ దూరంగా జరుగుతూ అరబ్ ప్రపంచాన్నంతటినీ భారత్‌కి ప్రతికూలంగా మారుస్తోంది. జియోనిస్టుల ముందు ఫాసిస్టు అద్వానీ దేబరిస్తున్న సమయంలోనే 'ఆర్గనైజేషన్ ఆఫ్ ఇస్లామిక్ కాన్ఫరెన్స్'- (ఒ.ఐ.సి.- ఇస్లామిక్ సభా నిర్మాణం) తన కౌలాలంపూర్ సమావేశంలో కాశ్మీర్ సమస్యని చర్చించి ''కాశ్మీర్ స్వయం నిర్ణయాధికార హక్కు''ని సమర్థిస్తూ తీర్మానించింది. ఇలాంటి తీర్మానాలు ఒ.ఐ.సి. గతంలో చాలా చేసింది, కాని ఇప్పుడు ప్రదర్శించినంత ఐక్యతని, ఏకాభిప్రాయాన్ని ఇది గతంలో ఏనాడూ ప్రదర్శించి ఎరుగదు. అంతేకాదు, ''తమ మతాల్ని, సాంస్కృతిక ప్రత్యేకతల్ని నిలబెట్టు కోడానికి సభ్యేతర దేశాలలోని (అంటే ఈ ఒ.ఐ.సి.లో సభ్యత్వం కలిగిలేని భారత్ లాంటి దేశాలలో అని పరోక్షంగా భారత్‌ని ఉద్దేశిస్తూ అన్నదే) ముస్లిం సమాజాలకి, మతపర మైనారిటీలకి సహకరించాల్సిన అవసరం వుంది'' అంటూ మలేషియన్ విదేశీమంత్రి మాట్లాడాడు.

2. అమెరికా ఆధ్వర్యంలో జరిగిన ప్రపంచ ప్రజాస్వామ్యాల సదస్సులో చురుగ్గా పాల్గొన్న భారత్

ఆశ్చర్యకరమైన విషయం ఏమంటే ఈ కాన్ఫరెన్స్ నిర్వహణకి కో-కన్వీనర్ పాత్ర పోషించిన దక్షిణాసియాకి చెందిన ఏకైక దేశం (దక్షిణ కొరియాతో పాటు) భారత్ కావడం. ఈ కాన్ఫరెన్స్ గడచిన జూన్ ఆఖరి వారంలో పోలెండ్‌లో జరిగింది. దీనికి 100 దేశాల నుండి 'పరిశీలకులు' హాజరైనప్పటికీ వాటిలో కొద్ది దేశాలు మాత్రమే విదేశాంగ మంత్రి స్థాయి వారిని పంపాయి. ఐక్యరాజ్యసమితిని నీరసపరచి నిర్వీర్యపరచే లక్ష్యంతో అమెరికా ముందుకి తోస్తున్న ఈ 'ప్రజాస్వామ్యాల సమాజం' మహాసభలో మెడలీన్ ఆల్‌బ్రైట్ తైనాతీగా వ్యవహరిస్తూ జస్వంత్‌సింగ్ ప్రముఖంగా కనబడ్డాడనుకోండి! కాని, దురదృష్టవశాత్తు ఈ కాన్ఫరెన్స్ నిర్వాహకుల్ని, వారి వెనకుండే పెద్దలనీ బిత్తరపరచిన విషయం ఏమంటే-ఈ కాన్ఫరెన్స్ కన్వీనర్స్ విడుదల చేసిన తుది డాక్యుమెంటుపై సంతకం చేయడానికి ఫ్రాన్స్ నిరాకరించింది. ఇందుకు ఫ్రాన్స్ చెప్పిన కారణం ఏమంటే- 'ప్రజాస్వామ్య రాజ్యాలన్నీ ఒక గ్రూపుగా వ్యవహరించడం కోసం ఈ డాక్యుమెంటు ఒక దౌత్యపరమైన ప్రమాణపత్రం'గా వుందని దాన్ని వ్యతిరేకించింది. ఇలాంటి ఈ అమెరికా ప్రయత్నానికి భారత్ ఒక ప్రధాన పావుగా పనిచేసింది.

3. సహరావి అరబ్ డెమొక్రాటిక్ రిపబ్లిక్ (SADR) గుర్తింపు విషయమైన పూర్వ వైఖరిని మార్చుకుంటున్న భారత్

తాను అంతకుముందు అనుసరిస్తున్న వైఖరికి విరుద్ధంగా దాన్నుండి వెనక్కి వస్తూ ఎస్.ఏ.డి.ఆర్.ని గుర్తించ నిరాకరిస్తూ గడచిన జూన్ ఆఖరివారంలో భారత్ ఆకస్మిక ప్రకటన చేసింది. పదిహేను సంవత్సరాల పాటు పాటిస్తూ వచ్చిన వైఖరి నుండి ఒక్కసారిగా తాను వెనక్కి రావడానికి గల కారణమేమిటో భారత్ చెప్పలేదు.

అమెరికాకి తొత్తు దేశంగా వ్యవహరిస్తున్న మొరాకో అడుగు జాడల్లో నడవ సిద్ధపడిన భారత్, ఆ దేశ ప్రధాని గడచిన ఫిబ్రవరిలో మనదేశంలో పర్యటించిన తరువాతనే తన పూర్వవైఖరిని హటాత్తుగా మార్చుకుంది. అదీ ఎటువంటి సంధి సమయంలో జరిగిందంటే-24 సం॥రాల పాటు మొరాకో తన ఉక్కుపాదాల కింద తొక్కిపెట్టి వుంచిన పశ్చిమ సహారా భవిష్యత్తుని నిర్ణయించే ప్రజాభిప్రాయ సేకరణా క్రమం (ప్రోసెస్ ఆఫ్ రెఫరెండం) సరిగ్గా ప్రారంభం అవుతుండిన సమయం. ఎస్.ఏ.డి.ఆర్.లో సభ్యత్వం కలిగివున్న 'ఆర్గనైజేషన్ ఆఫ్ ఆఫ్రికన్ యూనిటీ'కి (ఆఫ్రికన్ ఐక్యతా సంస్థ) భారత్ యొక్క ఈ నిర్ణయం దిగ్భ్రమను కలిగించింది.

నిజం చెప్పాలంటే 1985లో 62 ఇతర దేశాలతోపాటు ముందుగా ఎస్.ఏ.డి.ఆర్.ని గుర్తించిన దేశాలలో భారత్ ఒకటి. ఈరోజు 70 దేశాలుకి పైగా ఎస్.ఏ.డి.ఆర్.ని గుర్తిస్తుండగా భారత్ తన గుర్తింపుని రద్దు చేసుకుంది. ఇది ఖచ్చితంగా అమెరికా ఆదేశాల మేరకు భారత్ తీసుకున్న తప్పుడు వైఖరే! ఈ రకంగా ఇజ్రాయిల్-టర్కీ- మొరాకోలు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న అరబ్ వ్యతిరేకతతో మరింత మరింతగా అంటకాగిపోతోంది భారత్.

భారత్ అనుసరిస్తున్న ఈ దాస్య విదేశీ విధానం అనేది - స్వదేశంలో అది పూర్తిగా సామ్రాజ్యవాదుల ఆర్థిక ప్రయోజనాలకి దాసోహం అయిపోయిన తీరుకి కేవల కొనసాగింపు మాత్రమే! ఆర్థిక సంస్కరణల అమలులో బి.జె.పి. సంకీర్ణ ప్రభుత్వం ప్రదర్శిస్తున్న వేగిరపాటు, దూకుడు అనేవి దాని విదేశీ విధానంలో అది ప్రదర్శిస్తున్న దాస్య స్వభావానికి నిర్ణాయక అంశాలుగా వుంటాయి. అంటే ఈ రెండూ (దేశీయ-విదేశీ విధానాలు) నాణేనికి రెండు ప్రక్కలు లాంటివే! కనుక భారత ప్రజలు ఈదేశ నిజమైన స్వాతంత్ర్య సార్వభౌమత్వాల కోసం పోరాడుతూ భారత పాలకవర్గాలు ప్రభుత్వాలు అనుసరించే సామ్రాజ్యవాద అనుకూల ఆర్థిక విధానాలని, విదేశీ విధానాలని రెంటినీ దృఢంగా వ్యతిరేకించాలి.

నూతన ప్రజాతంత్ర భారత్ విదేశీ విధానంకి సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక వ్యూహం అనేది గీటురాయిగా వుండి తీరాలి. నిజానికి ఆత్మాభిమానం వుండే ప్రతి మూడవ ప్రపంచదేశపు విదేశీ విధానం ఈ విధంగానే వుంటుంది. ❑

దేశంలోని వర్గ విప్లవోద్యమంతో దేశంలోని వివిధ జాతుల పోరాటాలు సమన్వయం కావాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతున్న కాశ్మీర్‌లోని తాజా పరిణామాలు!!

భారతదేశంలోనేగాక ప్రపంచ దేశాలలో సైతం ఆసక్తికరమైన చర్చని లేవనెత్తుతున్న రెండు సంచలనాత్మక పరిణామాలు కల్లోల కాశ్మీర్‌లో జరిగాయి. గడచిన జూన్ 26వ తేదీన కాశ్మీర్ ముఖ్యమంత్రి ఫరూక్ అబ్దుల్లా ఆ రాష్ట్ర అసెంబ్లీ ప్రత్యేక సమావేశాన్ని ఏర్పరచి కాశ్మీర్ స్వయంప్రతిపత్తిని కోరుతూ, ఆ రాష్ట్రంలో 1953 ముందు నాటి పరిస్థితి పునరుద్ధరించబడాలని కోరుతూ తీర్మానం చేయడం ఒక పరిణామం కాగా, కాశ్మీర్ సమస్య శాంతియుతంగా పరిష్కరించబడడానికి వీలుగా భారత ప్రభుత్వం కాశ్మీర్ పోరాట సంస్థలతో ఎలాంటి షరతులు లేని చర్చలకు సిద్ధపడుతూ ముందుకు రావాలని కోరుతూ కాశ్మీర్ పోరాట సంస్థలలో ముఖ్యమైనదిగా వుంటున్న 'హిజబుల్ మొజాహిద్దీన్' స్వచ్ఛందంగా, ఏకపక్షంగా మూడు మాసాల గడువుతో కూడిన కాల్పుల విరమణ ప్రకటన చేస్తూ భారత ప్రభుత్వంతో చర్చలకు సిద్ధపడటం రెండో పరిణామం. ఈ పరిణామాల నేపథ్యంలోకి వెళ్ళేముందు, వీటికి ఇవిగా ఈ పరిణామాల్ని ముందు పరిశీలిద్దాం!

అబ్దుల్లా సంధించిన 'అటానమీ' (స్వయంప్రతిపత్తి) అస్త్రం!

గడచిన జూన్ 26వ తేదీనాడు కాశ్మీర్ ముఖ్యమంత్రి ఫరూక్ అబ్దుల్లా కాశ్మీర్ ప్రత్యేక అసెంబ్లీని సమావేశపరచి కాశ్మీర్ స్వయంప్రతిపత్తి హోదా పునరుద్ధరించాలని, అక్కడ 1953కి ముందునాటి పరిస్థితి పునరుద్ధరించాలని కోరుతూ ఒక తీర్మానాన్ని ఆమోదింపజేసి కేంద్ర కేబినెట్‌కి పంపాడు. ''ఇది రాజ్యాంగ బద్ధమైనదే! దీనిపై చర్చించవచ్చు'' అని ప్రకటించిన ప్రధాని వాజ్‌పేయి, ''దీని సాధ్యాసాధ్యాలు మంచిచెడుల్ని పార్లమెంటు చర్చిస్తుంది'' అని ప్రకటించిన కేంద్ర హోంమంత్రి అద్వానీ రోజులు కాదుకదా గంటలు గడవక ముందే మాట మార్చేసి ఫరూక్ అబ్దుల్లాని అతడి అటానమీ తీర్మానాన్ని దుయ్యబడుతూ మాట్లాడటం ప్రారంభించారు. ఇక సంఘపరివార్ సంగతి చెప్పనే అక్కర్లేదు. పరివార్ సంస్థలు (ఆర్.ఎస్.ఎస్., భజరంగదళ్, విశ్వహిందూ పరిషత్, స్వదేశీ జాగరణ్‌మంచ్) అబ్దుల్లా ప్రభుత్వాన్ని తక్షణం భర్తరఫ్ చేయాలని వీరంగం వేసాయి. బి.జె.పి., సంఘ్ పరివార్‌లకి మించిపోయిన వ్యతిరేకతతో కాంగ్రెస్ ఫరూక్‌ని, అతడి అటానమీ తీర్మానాన్ని దుయ్యబట్టింది, బి.జె.పి., కాంగ్రెస్‌లకి వంతపాడుతూ 'ఎర్రపార్టీలు' సి.పి.ఐ., సి.పి.ఎం.లు కూడా అటానమీ తీర్మానాన్ని వ్యతిరేకించాయి. బి.జె.పి. సంకీర్ణంలోని భాగస్వామ్య పక్షాలు ''అటానమీ అయితే అవసరం లేదు గాని ఆ రాష్ట్రానికి మరికొన్ని అధికారాల అప్పగింత అవసరం కావొచ్చు'' అంటూ తమ తమ ప్రాంతీయ స్వప్రయోజనాల కోణంలో సన్నాయినొక్కులు నొక్కాయి. ఒక్క లాలూప్రసాద్ తప్ప ఫరూక్ అటానమీ తీర్మానాన్ని బలపరచేవారెవరూ లేకుండా పోయారు. కాశ్మీర్ కల్లోలం కారణంగా దేశం సంక్షుభిత వాతావరణంలో వున్నప్పుడు ఇలాంటి చర్య రాజకీయంగా అత్యంత బాధ్యతారహితమైనదని, ఇది విచ్ఛిన్నక జాతి వ్యతిరేక చర్యే అవుతుందని దేశంలోని పాలకవర్గాల బాకాలయిన ప్రముఖ పత్రికలన్నీ దుమ్మెత్తి పోసాయి. ఆ తీర్మానం ద్వారా కాశ్మీర్ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి (తాను బతికున్నంతకాలం వేరొకరు ముఖ్యమంత్రి కాలేరన్న భరోసాతో) నిరంకుశాధికారాల్ని కట్టబెట్టు కున్నాడని అతడి స్వార్థ సంకుచితత్వాల గురించి పత్రికా సంపాదకీయాలు ఎద్దేవా చేసాయి. ఇంత అవమానకరంగా తన తీర్మానం తిప్పికొట్టబడిన తరువాత మాటవరసకు నిరసనగానైనా ఎన్.డి.ఏ. సంకీర్ణం నుంచి తప్పుకుంటానని అనకుండా కేంద్రంతో సర్దుకుపోయాడు ఫరూక్!

అసలు ఇంతకీ ఏమిటీ అటానమీ?

1947నాటి దేశ విభజనకు ముందు ముస్లిం ప్రజలు మెజారిటీగా వుండే కాశ్మీర్ ప్రాంతం డోగ్రా వంశానికి చెందిన హిందూ రాజ కుటుంబీకుల పాలనలో స్వతంత్ర సంస్థానంగా వుండేది. ఫ్యూడల్ రాజా హరిసింగ్ అప్పటి కాశ్మీర్ పాలకుడు. 1939లో షేక్ అబ్దుల్లా నాయకత్వంలో లౌకికవాదం, జాతీయవాదం ప్రాతిపదికగా నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ పార్టీ ఏర్పడింది. కాశ్మీర్ ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక వికాసాభివృద్ధిని ఆకాంక్షిస్తూ ''నూతన కాశ్మీర్'' నిర్మాణం కావాలని కోరుతూ నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ రాజా హరిసింగ్‌కి ఒక వినతి పత్రాన్ని ఇచ్చింది. 'నూతన కాశ్మీర్' నినాదం ప్రాతిపదికగా తరువాతి కాలంలో షేక్ అబ్దుల్లా నాయకత్వంలోని నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ ప్రభుత్వ వ్యతిరేక పోరాటాన్ని ప్రారంభించింది. ఆ పోరాటమే క్రమంగా ''క్విట్ కాశ్మీర్'' ఉద్యమంగా అభివృద్ధి అయింది. రాజ కుటుంబం బేషరతుగా కాశ్మీర్‌పై సార్వభౌమాధికారాన్ని ప్రజలకి అప్పగించాలని నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ పట్టుబట్టింది. ఆ ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహిస్తుండిన షేక్ అబ్దుల్లా తదితర నాయకుల్ని హరిసింగ్ ప్రభుత్వం అరెస్టు చేసింది. ఈ అరెస్టులకు నిరసనగా 1946, మే 20వ తేదీన జరిగిన భారీ ప్రజా ప్రదర్శనపై పోలీసులు జరిపిన విచ్చలవిడి కాల్పుల్లో వందలాదిమంది ప్రజలు చనిపోయారు. అయినా ఫ్యూడల్ రాజా హరిసింగ్ హయాంని, అణచివేతల్ని ధిక్కరిస్తూ కాశ్మీర్ ప్రజలు అవిశ్రాంతంగా పోరాడుతూనే వచ్చారు. ఇలా వుండగా 1947 ఆగస్టు 14, 15 తేదీలలో దేశ విభజన జరిగిపోయింది. భారత్ - పాకిస్తాన్‌లు వేర్వేరు దేశాలుగా ఏర్పడ్డాయి. పోతూపోతూ పొగరాజేసి పోయినట్టుగా ఆఖరి బ్రిటీష్ గవర్నర్‌జనరల్ మౌంట్ బ్యాటన్ ''స్వతంత్ర సంస్థానాలు తమ తమ భౌగోళిక పరిస్థితులు, తమ తమ రాజ్యాలలోని ప్రజల అభిప్రాయం ప్రాతిపదికగా భారత్-పాకిస్తాన్‌లలో దేంట్లోనైనా విలీనం కావొచ్చు'' అని సలహా ఇచ్చేసి పోయాడు.

ఇక దీంతో కాశ్మీర్‌ని కబళించేయడం కోసం భారత్-పాక్ దళారీ పాలకవర్గ ప్రభుత్వాల మధ్య సిగపట్లు ప్రారంభమయ్యాయి. పాక్ ఒక అడుగు ముందుకేసి పెషావర్ ప్రాంతంలోని ఆదివాసీ తెగల ప్రజల్ని దగ్గరిలోని కాశ్మీర్ ప్రాంతంలోకి ఉరకదోలించింది. ఆ రకంగా కాశ్మీర్‌లోని కొంత ప్రాంతం పాక్ అదుపులోకి పోయింది. అదే పాక్ ఆక్రమిత కాశ్మీర్. దీంతో కలవరపడ్డ రాజా హరిసింగ్ పాక్ దూకుడుని

ఎదుర్కోడానికి భారత్ ప్రభుత్వ సహాయాన్ని అర్థించాడు. కాశ్మీర్‌ని భారత్‌లో విలీనం చేయడానికి అంగీకరిస్తే అతడికి సహకరిస్తామని హరిసింగ్‌కి నెహ్రూ ప్రభుత్వం షరతు విధించింది. రాజా హరిసింగ్ అందుకు వెంటనే అంగీకరించలేదు. పాకిస్తాన్ నేత మహమ్మద్ ఆలీ జిన్నాతో మంతనాలు సాగించాడు. జిన్నా ఎన్ని హామీలు ఇచ్చినా పాక్‌లో కాశ్మీర్‌ని విలీనం చేయడానికి కూడా హరిసింగ్ అంగీకరించలేదు. ఊగిసలాటలో పడ్డాడు. చివరికి భారత్ వత్తిడికే తలొగ్గాడు. ''స్టేట్ ఆటానమీ కౌన్సిల్'' అనేదాన్ని ఏర్పరచి, దాని నివేదిక ప్రాతిపదికగా ''1947 విలీన ఒప్పంద చట్టం'' ని ఖరారు చేసింది హరిసింగ్ ప్రభుత్వం (ఆ సమయంలో షేక్ అబ్దుల్లాతో సహా నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ నేతలంతా జైళ్లలో వున్నారు). ఈ చట్టం ప్రకారం 1947 అక్టోబర్ 27వ తేదీన లాంఛనంగా కాశ్మీర్ భారత్‌లో అంతర్భాగం అయింది. ఈ ఒప్పందంలోని అతి కీలకాంశం ఏమంటే భారత రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడిన అధికరణం-370.

భారత్‌తో కాశ్మీర్ కలిసి వుండడానికి కనీస హామీగా వుండే ఈ అధికరణం ప్రకారం కాశ్మీర్ ఒక ప్రత్యేక ప్రతిపత్తిగల రాష్ట్రంగా కొనసాగుతుంది. దీని ప్రకారం కాశ్మీర్ స్వంత పౌరసత్వాన్ని, స్వంత రాజ్యాంగాన్ని, స్వంత పతాకాన్ని కలిగి వుంటుంది. కాశ్మీర్ రాజ్యాంగసభ ఆమోదం లేకుండా భారత పార్లమెంట్ దీన్ని రద్దు చేయజాలదు. కాశ్మీర్ స్వయం ప్రతిపత్తికి రక్షణ కవచం లాంటిది ఈ అధికరణం. కానీ, నాటి నెహ్రూ ప్రభుత్వం నుంచి నేటి వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వం దాకా కేంద్రంలోని ఏ ప్రభుత్వమూ ఏనాడూ ఈ అధికరణాన్ని గౌరవించలేదు, పాటించలేదు. సరికదా, దీన్ని అపహాస్యం చేస్తూ ఇప్పటిదాకా కేంద్రంలో ఏలుబడి చేసిన వివిధ ప్రభుత్వాలు కాశ్మీర్ నెత్తిన 200 పైగా కేంద్ర చట్టాల్ని రుద్దాయి. ఇప్పుడిక ఈ 370 అధికరణం కేవలం కాగితాలకే పరిమితమై మిగిలివుంది. ''కాశ్మీర్‌లో శాంతి భద్రతలు పునఃస్థాపించి, కాశ్మీర్ నేల నుంచి దురాక్రమణదారులను (అంటే పాకిస్థాన్-) తొలగించిన వెంటనే ఆ రాష్ట్రం భారతదేశంలో చేరే సమస్య ప్రజల నిర్ణయం తెలుసుకోవడం ద్వారా అంతిమంగా నిర్ణయించ బడుతుంది'' అనే నిబంధనని ''1947 విలీన ఒప్పంద చట్టం''లో చేర్చడానికి నెహ్రూ అంగీకరించాడు. ''ఈ హామీ కాశ్మీర్ ప్రజలకు మాత్రమే కాదు, యావత్ ప్రపంచ ప్రజానీకానికీ'' అని రేడియోలో ధారాళంగా ప్రకటించాడు కూడా! ఇలా వుండగా, భారత్-పాక్‌ల మధ్య కాశ్మీర్ విషయమై యుద్ధ వాతావరణం ఏర్పడటం ప్రారంభమైంది. 1947 డిసెంబర్ 20న సమస్యని ఐక్యరాజ్యసమితి భద్రతామండలి దృష్టికి తీసుకెళ్లాలని భారత ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. భారత్ అభ్యర్థన మేరకే, 1948 జనవరి 1న ''భారత్-పాకిస్తాన్‌ల కొరకు ఐక్యరాజ్యసమితి కమీషన్'' అనేది ఏర్పడింది. ఈ కమీషన్ 1948 జూలైలో భారత్ పర్యటించింది. డిసెంబర్ 11న ఈ కమీషన్ కాశ్మీర్‌పై ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ (''ప్లెబిసైట్'') కి సంబంధించిన కొన్ని సూచనలు చేసింది.

ఈ సూచనలన్నీ భారత్‌కి అనుకూలమైనవే! అయినా కూడా ఐక్యరాజ్యసమితి నిర్వహణలో ప్లెబిసైట్ జరగాలని సమితి, పాకిస్తాన్‌లు రెండూ ప్రతిపాదించగా, భారత్ పర్యవేక్షణలోనే జరగాలని నెహ్రూ ప్రభుత్వం మొండికేసింది. దీంతో ప్లెబిసైట్ నిర్వహణే ఆగిపోయింది. దీనంతటితో విసుగెత్తి పోయిన కాశ్మీర్ ముఖ్యమంత్రి షేక్ అబ్దుల్లా ఐక్యరాజ్యసమితి భద్రతాసంఘం పాకిస్థాన్‌ల నిరసనల మధ్యనే 1951 మార్చి 30న రాజ్యాంగ పరిషత్‌ని ఏర్పరచాడు. ఈ పరిషత్తులో కాశ్మీర్ భారత్‌లో విలీనం కావడాన్ని; విదేశీ వ్యవహారాలు, రక్షణ, కమ్యూనికేషన్ రంగాలు మినహా మిగతా అన్ని రంగాలలోను కాశ్మీర్ స్వయంప్రతిపత్తిని కలిగి వుండడాన్ని ధృవీకరిస్తూ ఒక కొత్త రాజ్యాంగం రూపొందించబడింది. ఆ మరుసటి సంవత్సరం (1952) నెహ్రూ-షేక్ అబ్దుల్లాల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందం భారత రాజ్యాంగంలోని 370 అధికరణం ద్వారా కాశ్మీర్‌కి సంక్రమించిన స్వయంప్రతిపత్తిని మరోసారి ధృవీకరించింది. భారత పాలక వర్గాల దాడులకి, నెహ్రూ ధాష్టీకానికి బలైపోతూ వచ్చిన షేక్ అబ్దుల్లా ఈ ఒప్పందంతో సంతృప్తిపడిపోయి ప్లెబిసైట్‌పై ఆశలు ఒదిలేసుకున్నాడు. ప్లెబిసైట్ గురించి అప్పటిదాకా హామీలు గుప్పిస్తూ వచ్చిన నయవంచకుడు నెహ్రూ 1956 మార్చి 29 నాడు లోక్‌సభలో చేసిన ఉపన్యాసంలోనూ, ఏప్రిల్ 2న ఢిల్లీలో ఏర్పరచిన ప్రెస్ కాన్ఫరెన్స్‌లోనూ ప్లెబిసైట్‌ని వ్యతిరేకిస్తూ బయటపడ్డాడు. కాశ్మీర్ రాజ్యాంగ పరిషత్ రూపొందించిన కాశ్మీర్ నూతన రాజ్యాంగం 1956 నవంబర్‌లో స్వీకరించబడింది. ''జమ్మూ-కాశ్మీర్ రాష్ట్రం భారత్ యూనియన్‌లో అంతర్భాగంగా వున్నది, మరియు వుంటుంది'' అని ఈ రాజ్యాంగంలోని అధికరణం-3 నొక్కి చెబుతుంది. ఆ రకంగా ఒక రక్తరహితమైన కుట్ర ద్వారా కాశ్మీర్ భారత్‌లో విలీనం చేయబడింది.

కాశ్మీర్ అటానమీ పునరుద్ధరణని, దానికి జోడింపుగా కాశ్మీర్‌లో 1953కి ముందునాటి పరిస్థితి పునరుద్ధరణని కోరుతూ ఫరూక్ అబ్దుల్లా సంధించిన ప్రత్యేక అసెంబ్లీ తీర్మాన అస్త్రంతో భారత పాలకవర్గ రాజకీయ పార్టీలు; బూటకపు కమ్యూనిస్టు పార్టీలు; పాలకవర్గాల గొంతుతోనే మాట్లాడే పత్రికలు, రేడియో, టీ.వీలు ఎందుకంతగా చిందులు తొక్కుతున్నాయో; ఎన్.డి.ఏ. కూటమినుంచి నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్‌ని తరిమేసి, ఫరూక్ అబ్దుల్లా ప్రభుత్వాన్ని భర్తరఫ్ చేసేసి కాశ్మీర్ రాష్ట్రమంతటినీ కల్లోలిత ప్రాంతంగా ప్రకటించి సైన్యానికి అప్పగించాలని పూనకం పట్టినట్టుగా విశ్వహిందూ పరిషత్ లాంటి సంఘపరివార్ సంస్థలు ఎందుకు చిందులు తొక్కుతున్నాయో ఇప్పుడిక చక్కగానే అర్థం చేసుకోవచ్చు. కాగితాలకే పరిమితమైపోయి ఆచరణకు, అమలుకు నోచుకోకపోయినా 'ఆర్టికల్-370' కాశ్మీర్ 'స్వయంప్రతిపత్తి' అనేవి ఇంకా చట్టపరంగా, రాజ్యాంగపరంగా బ్రతికే వున్నాయి. వీటిని చురుగ్గా అమలు చేయాలన్న డిమాండ్‌తోనే ఫరూక్ అబ్దుల్లా తీర్మానం సరిపెట్టుకోవడం లేదు. 1956 నాటి నెహ్రూ ప్రకటనతో భూస్థాపితం అయిపోయిన 'ప్లెబిసైట్' శవాన్ని తవ్వి బయటకు తీసి దానికి తిరిగి పోస్టుమార్టం జరగాలని కూడా ఫరూక్ తీర్మానం కోరుతోంది. 1953కి ముందునాటి పరిస్థితిని అంటే కాశ్మీర్ అటానమీని మరోసారి ధృవీకరిస్తూ నెహ్రూ-షేక్ అబ్దుల్లాల మధ్య జరిగిన 1952 నాటి కీలక ఒప్పందాన్ని ఫరూక్ తీర్మానం పరోక్షంగా ప్రస్తావిస్తోంది. అప్పటికింకా నెహ్రూ కాశ్మీర్‌లో ప్లెబిసైట్ నిర్వహించడానికి సంబంధించి హామీల వర్షం కురిపిస్తూనే వున్నాడు.

ఈ డిమాండ్లతో ఫరూక్ అబ్దుల్లా నేటి భారత్ రాజకీయ

రంగంలో సంచలనం రేపాడనే చెప్పాలి. కాని ప్రస్తుతానికి అదంతా టీకప్పులో తుఫాన్‌గానే సద్దుమణిగి పోయింది. ఇది సహజ పరిణామమే! కాశ్మీర్ ప్రజల స్వాతంత్ర్య ఆకాంక్షకి, రక్తార్పిత త్యాగాలతో వారు దీర్ఘకాలంగా చేస్తూన్న కాశ్మీర్ స్వతంత్ర పోరాటానికి పూర్తిగా దూరం అయిపోయి; కుహనా జాతీయవాదం, కుహనా సెక్యులరిజంల ముసుగులో తన ముఖ్యమంత్రి గద్దె నిలుపుకోవడమే ఏకైక లక్ష్యంగా; కేంద్రంలో ఏ ప్రభుత్వం వున్నా పచ్చి రాజకీయ అవకాశవాదంతో దానితో షరీకైపోయి చెలామణి అయిపోడానికి అలవాటు పడిపోయిన ఫరూక్ అబ్దుల్లా కాశ్మీర్ ప్రజలు చేస్తున్న వీరోచిత పోరాటాన్ని బూచిగా చూపెట్టి కుటిలత్వంతో కూడిన దౌత్యపరమైన బెదిరింపులు బ్లాక్‌మెయిలింగ్‌లు చేయడం తప్ప అంతకుమించి కేంద్ర ప్రభుత్వంతో దృఢంగా తలపడడానికి అవసరమైన నైతికశక్తి, సంకల్పశుద్ధి, ప్రజామద్దత్తు అనేవి ఏమాత్రం లేని రాజకీయవేత్త! అతడెప్పుడూ తూటాల్లేని తుపాకీ లాంటి వాడు మాత్రమే! అయినా ఈరోజు 'అటానమీ' అస్త్రాన్ని సంధించడం వెనుక ఫరూక్ అబ్దుల్లాకి ఖచ్చితమైన వ్యూహం వుందనే భావించాలి. దీనివలన ఎలాంటి తక్షణ ప్రయోజనాన్ని అతడు ఆశించకపోయినా రాగల కాలంలో దీనిద్వారా కేంద్రంతో తన బేరమాడే శక్తిని పెంచుకోగలనని అతడు భావిస్తుండాలి! తదనుగుణంగానే అతడు పావులు కదుపుతున్నాడు!

మరో సంచలనాత్మక పరిణామం-హిజుబుల్ కాల్పుల విరమణ ప్రకటన

అబ్దుల్లా సృష్టించిన 'అటానమీ' అలజడి సద్దుమణుగు తుండగానే కాశ్మీర్‌కి సంబంధించి అంతకు మించిన మరో సంచలనాత్మక పరిణామంకి తెర లేచింది. 'హిజుబుల్ మెజాహిద్దీన్' గడచిన జూలై 24వ తేదీన ఏకపక్షంగా మూడుమాసాల గడువుతో కూడిన కాల్పుల విరమణను ప్రకటిస్తూ భారత ప్రభుత్వంతో బేషరతు చర్చలను ప్రతిపాదించింది. వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వం కూడా హిజుబుల్ ప్రతిపాదనకు సై అంటూ హిజుబుల్ ప్రతినిధి వర్గాన్ని చర్చలకు ఆహ్వానించింది. బేషరతు చర్చలు అంటూనే ''రాజ్యాంగ పరిధిలోనే చర్చలు వుంటాయి'' అంటూ వాజ్‌పేయి సన్నాయినొక్కులు నొక్కాడు. దీనిపై హిజుబుల్ నిలేయడంతో సర్దుకుని 'ఇన్‌సానియాత్' (మానవతావాదం) ప్రాతిపదికగా చర్చలు కొనసాగుతాయని వాజ్‌పేయి ప్రకటించాడు. ఇక హిజుబుల్ కూడా లాంఛనంగా ఉభయపక్షాల ప్రతినిధి వర్గాల మధ్య చర్చలు ప్రారంభం అయిన ఆగస్టు 3వ తేదీనాడే పాకిస్తాన్‌ని కూడా చర్చలలో భాగస్వామ్యం చేస్తూ త్రైపాక్షిక చర్చలకి భారత ప్రభుత్వం అంగీకరించాలని, ఆ అంగీకారం కూడా ఆగస్టు 8 తేదీలోగా తెలియజేయాలని, లేని పక్షంలో తమ కాల్పుల విరమణను ఉపసంహరించుకుని, చర్చలు రద్దుచేసుకుని పోతామని తెగేసి చెప్పేసింది.

హిజుబుల్ కాల్పుల విరమణ ప్రకటనని, అది భారత్ ప్రభుత్వంతో చర్చలకు సిద్ధపడడాన్ని తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తూ కాశ్మీర్ పోరాట రంగంలో వుంటున్న ఇతర మిలిటెంట్ సంస్థలు హిజుబుల్‌పై ధ్వజమెత్తాయి. 12 మిలిటెంట్ సంస్థల ఐక్యవేదిక అయిన 'యునైటెడ్ జీహాద్ కౌన్సిల్'లో హిజుబుల్ ఒక సభ్యత్వ సంస్థ. ఈ కౌన్సిల్ హిజుబుల్ వైఖరిపై మండిపడుతూ దాని సభ్యత్వాన్ని రద్దు చేసింది, ఈ కౌన్సిల్ ఛైర్మన్ పదవిలో కొనసాగుతుండిన హిజుబుల్ అగ్రనేత సయీద్ సలాలుద్దీన్‌ని ఆ పదవి నుంచి ఊడబెరికేసింది. 'ఆల్ పార్టీ హురియత్ కాన్ఫరెన్స్' నేతలు కూడా హిజుబుల్‌ది 'తొందరపాటు వైఖరి' అంటూ పెదవి విరిచారు. 'లష్కర్-ఎ-తోయిబా' అనే మరో మిలిటెంట్ సంస్థ అయితే హిజుబుల్ వైఖరికి నిరసనగా జూలై 31న ఆరుగురు భారతీయ సైనికుల్ని హతమార్చింది. చర్చల ప్రారంభానికి ముందురోజే 'పెహల్‌గావ్'లో 101 మంది ఊచకోతకి గురయ్యారు. వీరిలో హెచ్చుమంది అమర్‌నాథ్ యాత్రికులు. ఈ ఊచకోత పాక్ ఘాతుకమేనని వాజ్‌పేయి, అద్వానీలు ఆరోపించారు. కానీ, పాకిస్తాన్ కూడా ఈ ఊచకోతను ఖండిస్తూ ఇది భారత సైనికుల పనేనని ఆరోపించింది. కాల్పుల విరమణని ప్రకటించిన కాశ్మీర్ లోయ స్థావరంగా పనిచేసే ప్రముఖ హిజుబుల్ నేత అబ్దుల్ మజీద్‌దార్ పెహల్‌గావ్ మారణకాండపై స్పందిస్తూ ''నిరాయుధ అమాయక ప్రజలపై సాగిన పాశవిక హత్యాకాండ ఇది. టెర్రరిస్టు చర్యలకి ఇది ఖచ్చితమైన ఉదాహరణ'' అని ప్రకటించాడు. పెహల్‌గావ్ మారణకాండ చర్చల ప్రక్రియకి విఘాతం కాబోదని హిజుబుల్ నాయకత్వం, భారత ప్రభుత్వం కూడా ప్రకటించాయి.

'కాశ్మీర్ సమస్య శాంతియుతంగా పరిష్కరించబడాలి'' అని ఆశిస్తూ హిజుబుల్ ప్రతినిధి వర్గం, భారత ప్రభుత్వ ప్రతినిధి వర్గం ఆగస్టు 3వ తేదీన సంయుక్తంగా ప్రకటించాయి. హిజుబుల్ కాల్పుల విరమణ వెనుక ఇతరుల వత్తిడి వుందనే విమర్శకి సమాధానంగా హిజుబుల్ అగ్రనేత సయీద్ సలాలుద్దీన్ ''ఎవరి వత్తిడితోనూ మేం చేయలేదు. శాంతియుత పరిష్కారానికి గల అవకాశాన్ని ఒకసారి పరీక్షించుకోవాలనే ఇందుకు పూనుకున్నాం'' అని ప్రకటించాడు. హిజుబుల్‌పై ఇతర పోరాట సంస్థల అసంతృప్తి గూర్చి వ్యాఖ్యానిస్తూ ''భారత ప్రభుత్వం ఏనాడూ ఇచ్చినమాట నిలబెట్టుకొనే తీరు లేదు గనుక మేం చేసే చర్చలు నిష్ఫలం అని, మా కాల్పుల విరమణ తప్పు అని వారు భావిస్తుండవచ్చు'' అన్నాడు. ఇరుపక్షాల నుంచి ఇలాంటి సానుకూల ప్రకటనలు వచ్చినప్పటికీ ''పాక్ భాగస్వామ్యంతో త్రైపాక్షిక చర్చలు తప్పనిసరి'' అని హిజుబుల్, ''పాకిస్థాన్‌కి పాత్ర కల్పించే ప్రశ్నే లేదు'' అంటూ వాజ్‌పేయి తమ తమ వైఖరుల్ని నిర్ద్వంద్వంగా స్పష్టం చేయడంతో ఆగస్టు 7 నాటికే చర్చల ప్రహసనం ముగిసిపోయింది.

చర్చలు ఈ రకంగా భగ్నం అయిపోడానికి పాక్ దుస్తంత్రమే కారణమని; హిజుబుల్ చర్చల ప్రతిపాదనకి భారత్ ప్రభుత్వం సంసిద్ధం కాదనే తప్పుడు అంచనాతో చర్చలకి పాకిస్థాన్ గూఢచార సంస్థ ఐ.ఎస్.ఐ. హిజుబుల్‌కి పచ్చజెండా వూపిందని; తీరా భారత్ సైతం చర్చలకు సై అనడంతో ఖంగుతిన్న ఐ.ఎస్.ఐ., పాక్ ప్రభుత్వాలు 'పాక్ భాగస్వామ్యం, త్రైపాక్షిక చర్చలు' అంటూ అడ్డుపుల్ల వేసాయని; కాశ్మీర్ పోరాట సంస్థల మధ్య నెలకొన్న తీవ్ర అనైక్యత, వైషమ్యాలు కూడా చర్చలు ఇలా భగ్నం కావడానికి ఒక కారణమని; అసలు హిజుబుల్ సంస్థలోనే తీవ్ర అనైక్యత కొనసాగుతోందని; హిజుబుల్ బలం అంతా పోరాట ప్రాంతం అయిన కాశ్మీర్ గడ్డమీద పుట్టిన కాశ్మీరీ కేడర్‌తో కూడి వుండటమేనని; ఇతర సంస్థల కేడర్లంతా విదేశీ కిరాయి పోరాట కారులే (Foreign Mercinaries) నని; హిజుబుల్‌కి నిజమైన నాయకుడు కాల్పుల విరమణ ప్రకటించిన, కాశ్మీర్ లోయ స్థావరంగా పనిచేస్తున్న అబ్దుల్ మజీద్‌దారేనని; హిజుబుల్ చీఫ్ (అగ్రనేత)గా చెలామణి అవుతున్న, ఇస్లామాబాద్ స్థావరంగా పనిచేస్తున్న సయీద్

సలాలుద్దీన్ పాక్ ప్రభుత్వం, ఐ.ఎస్.ఐ.లు ఆడించే ఆటబొమ్మ మాత్రమేనని; కాల్పుల విరమణ ఉపసంహరణ పట్ల మజీద్‌దార్ అసంతృప్తి ఆవేదనలతో వుంటున్నాడని; బాధ్యతాయుతమైన కాల్పుల విరమణ ప్రకటనని అబ్దుల్ మజీద్‌దార్ ఇవ్వగా, దాని ఉపసంహరణ ప్రకటనని సలాలుద్దీన్ ఇచ్చాడు కాబట్టి, పాక్ ప్రమేయంతోనే చర్చలు భగ్నం అయ్యాయనడానికి ఇది తిరుగులేని నిదర్శనం అని; హురియత్ నేతలుకూడా హిజుబుల్ తీరుపట్ల తీవ్రమైన అసంతృప్తితో వుండటం ఆసక్తికరమైన పరిణామం అని; త్వరలోనే హిజుబుల్ చీలిపోవచ్చునని; హిజుబుల్-ఇతర మిలిటెంట్ సంస్థల మధ్య కూడా వైషమ్యాలు పెరగనున్నాయని; ముఖ్యంగా మిలిటెంట్ సంస్థలు 'జీహాదీ-ఆజాదీ' శిబిరాలుగా విడిపోవచ్చుని (జీహాద్ అంటే ముస్లిం ధర్మస్థాపన లక్ష్యంగా పనిచేయడం-ఆజాద్ అంటే స్వతంత్ర కాశ్మీర్ లక్ష్యానికి పరిమితమై పనిచేయడం) ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఒకటి కాకపోతే ఒకటి వేర్వేరు సంస్థలతో భారత్ చర్చలు కొనసాగించే అవకాశాలు మిగిలే వున్నాయని-ఇలాంటి రకరకాల అంచనాలు, ఊహాగానాలు, విశ్లేషణలతో కాశ్మీర్ పోరాట సంస్థలు శిబిరం అంతా గందర గోళమయంగా వుందని వాజ్‌పేయి, అద్వానీ, ఫరూక్ అబ్దుల్లాలతో పాటు ప్రభుత్వానుకూల మేధావులు, పాత్రికేయులు చిత్రించడానికి పూనుకున్నారు. ఇక పత్రికలు, టీ.వీల సంగతి చెప్పనే అక్కర్లేదు. మిలిటెంట్ల శిబిరంలోని అనైక్యత గందరగోళాల గురించి వ్యాఖ్యానాలు, విశ్లేషణలు గుప్పించేస్తున్నారు. మిలిటెంట్ సంస్థల మధ్య, ఒకే సంస్థలోని నాయకత్వాల మధ్య చీలికలు కోసం చూస్తున్నారు. చీలికలు సృష్టించి విచ్ఛిన్నపర్చడం కోసం సర్వ ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. ఈ దుష్ట పన్నాగాలని వివిధ మిలిటెంట్ సంస్థల నాయకత్వాలు ఏ మేరకు ఎదిరించి ఓడిస్తాయనేది వేచి చూడాల్సిన విషయం. వీరి తీరంతా గురివింద గింజ సామెతని గుర్తుకు తెచ్చేదిగానే వుంది. ఏమంటే-చర్చల ప్రక్రియలో భారత ప్రభుత్వ వర్గాల నుంచి, కేంద్ర కేబినెట్ ప్రక్కనుంచి వ్యక్తం అవుతూ వచ్చిన గందరగోళం కూడా తక్కువేమీ కాదు.

ఆగస్టు 2 నుంచి ఆగస్టు 9వ తేదీ వరకు అంటే చర్చల ప్రక్రియ ప్రారంభానికి ముందురోజు నుంచి ఆ ప్రహసనం ముగిసిపోయిన రెండురోజుల తరువాత వరకు కేంద్ర హోంమంత్రి ముఖం ఎక్కడా కనబడలేదు, అతడి మాట ఎక్కడా వినబడలేదు. ఈ వారం దినాలపాటు అద్వానీ అజ్ఞాతంలోకి పోయాడా అనిపిస్తుంది. ఫరూక్ అబ్దుల్లా అటానమీ తీర్మానంపట్ల, అలానే పహల్‌గావ్ ఊచకోతలతో పాటు వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తున్న చర్చల ప్రక్రియపట్ల కూడా తమ అసంతృప్తిని ఏమాత్రం దాచుకోకుండా సంఘపరివార్ సంస్థలు బహిరంగ నిరసన కార్యక్రమాలకి పూనుకుంటే, అలాంటి ఒక కార్యక్రమానికి హాజరు కాదలచిన అద్వానీ ఆఖరి నిముషంలో ఎవరో అందించిన సలహా మేరకు ఆ ప్రయత్నాన్ని విరమించుకున్నాడని అనధికారికంగా వార్తలు పొక్కాయి. పెహల్‌గావ్ ఊచకోత పాకిస్తాన్ ఘాతుకమేననంటూ పాక్‌పై నిప్పులు చెరుగుతూ ఆగస్టు 2వ తేదీన పార్లమెంట్‌లో ప్రకటన చేసిన తరువాత చర్చల ప్రహసనం అర్థాంతరంగా ముగిసిపోవడంతో అద్వానీ తిరిగి చురుగ్గా రంగప్రవేశం చేసాడు. ''ఎలాంటి పరిస్థితినైనా ఎదుర్కోడానికి భారత సైనిక బలగాలు సన్నద్ధం'' అని ఆగస్టు 9వ ఉభయసభల్లో ప్రకటించాడు.

ఆ సందర్భంగానే హురియత్ నేతలు సైతం పాకిస్తాన్ అనుచరులేనంటూ వారిపై విరుచుకుపడ్డాడు. ''కాల్పుల విరమణ, ఉపసంహరణ, చర్చల రద్దు గురించి పలికింది సలాలుద్దీన్ అయినా, పలికించింది పాకిస్తానేనని ఇప్పుడందరికీ తేటతెల్లమై పోయింది. పాక్ చేస్తున్న ఈ ప్రచ్ఛన్న యుద్ధంలో కార్గిల్‌లో రుచిచూసిన అనుభవాన్నే రుచిచూస్తుంది. ఇకీనాడు కాశ్మీర్ ప్రజలే కాదు, ప్రపంచ ప్రజలందరికీ ఎవరు నిజమైన శాంతికాముకులో, ఎవరు వైషమ్యాలు కోరుతున్నారో; వివేకత్వానికి, మానవత్వానికి ఎవరు ప్రతినిధులుగా వుంటున్నారో విచ్ఛిన్నాలకి, విఘాతాలకి ఎవరు పాల్పడుతున్నారో చక్కగానే అర్థం అవుతుంది'' అంటూ చర్చలపట్ల ఎంతో ఆసక్తిగల వాడిలాగా, చర్చలు భగ్నం అవడంపట్ల ఎంతో ఆవేదన పడిపోతున్న వాడిలాగా గంభీరోపన్యాసం దంచాడు. అద్వానీ అత్యుత్సాహంతో రెచ్చగొట్టుడు ప్రకటనలు గుప్పిస్తుంటే, వాజ్‌పేయి మాత్రం అద్వాని పీరాలాపాల్ని పట్టించుకోకుండా చర్చల పునరుద్ధరణకు గల అవకాశాల గురించి మొత్తం పరిస్థితిని సమీక్షించే పనిలో పడ్డాడు. చర్చలు రాజ్యాంగ పరిధిలో వుంటాయని ముందు ప్రకటించిన వాజ్‌పేయి తరువాత 'ఇన్‌సానియాత్' (మానవతావాదం) ప్రాతిపదిక అంటూ ఎందుకు మాటమార్చాల్సి వచ్చిందని పాత్రికేయులు ప్రశ్నిస్తే కొంత అసహనాన్ని మరికొంత వ్యంగ్యాన్ని జోడిస్తూ అతడు చేసిన వ్యాఖ్య ఏమంటే ''మన రాజ్యాంగంలో వున్నదంతా ఇన్‌సానియాతే కదా'' అని. కనుక గందరగోళం అనైక్యతలనేవి మిలిటెంట్ల శిబిరానికే పరిమితం అని మురిసి పోవాల్సిన పనిలేదు. భారత ప్రభుత్వం పరిస్థితి సైతం అందుకు భిన్నంగా ఏమీలేదు.

అటానమీ తీర్మానంతో ఫరూక్ అబ్దుల్లా రేపిన అలజడిని అర్థం చేసుకోడానికి అలానే హిజుబుల్-భారత ప్రభుత్వాల మధ్య సాగిన చర్చల ప్రక్రియలో ఉభయపక్షాల నుంచి అనుక్షణం వ్యక్తం అవుతూ వచ్చిన హడావిడి, గందరగోళాల్ని అర్థం చేసుకోడానికి-ఈ ఆకస్మిక పరిణామాల నేపథ్యాన్ని పరిశీలించాల్సి వుంటుంది.

సంచలన పరిణామాల నేపథ్యం

ప్రపంచ పోలీస్ దొర, అమెరికా అధ్యక్షుడు బిల్‌క్లింటన్ గడచిన మార్చిలో భారత్‌లో పర్యటించిన సందర్భంగానే కాశ్మీర్‌కి సంబంధించిన అనేక పరిణామాలకు తెర లేచిందని చెప్పాలి. క్లింటన్ పర్యటనకి నెలరోజుల ముందే కాశ్మీర్ వ్యవహారాల్లో చురుగ్గా లాబీయింగ్ నిర్వహిస్తుండే 'కాశ్మీర్ స్టడీ గ్రూప్' (కె.ఎస్.జి.) అనే 'స్వచ్ఛంద సంస్థ' కాశ్మీర్ సమస్య పరిష్కారానికి సంబంధించిన ఒక ప్రణాళికను రూపొందించింది. ఈ గ్రూప్ నాయకుడు ఫరూక్ కత్వారీ అనే అమెరికాలో స్థిరపడ్డ ఒక బడా కాశ్మీరీ ఫర్నీచర్ వ్యాపారి. ఈ గ్రూపులో గేరీ ఆకర్‌మాన్ లాంటి సీనియర్ అమెరికన్ రాజకీయ నాయకులు కూడా వున్నారు. ఈ గ్రూపు అటానమీని పోలిన ఒక పరిష్కారాన్ని సూచించింది. ఫరూక్ అబ్దుల్లా అటానమీ తీర్మానానికి బహుశా ఇది ప్రేరణ కావచ్చు. అయితే ముఖ్యంగా కాశ్మీర్ మతప్రాతిపదికగా మూడు భాగాలుగా విభజించబడాలని ఈ గ్రూప్ రూపొందించిన ప్రణాళిక సూచించింది. కాశ్మీర్ సమస్య పరిష్కారానికి క్లింటన్ నిర్వహించబోయే 'కృషి'కి ముందస్తు కసరత్తు చర్యగా ఈ గ్రూపు రూపొందించిన ప్రణాళికను భావించవచ్చు.

భారత్ పర్యటనకు ముందే క్లింటన్ భారత పాలకవర్గాలకి, వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వానికి సంతోషం కలిగించే తీరులో పాకిస్తాన్ సరిహద్దు టెర్రరిజాన్ని ప్రోత్సహించడం మానుకోవాలని, ప్రత్యేకించి కాశ్మీర్ సమస్యపై టెర్రరిస్టులకి అండదండలందివ్వడం మానుకోవాలని హితోక్తులు హెచ్చరికలు చేస్తూ వచ్చాడు. అమెరికా అధ్యక్షుడి అభిప్రాయాలే ప్రపంచ ప్రజల అభిప్రాయం అన్నట్టుగా 'అంతర్జాతీయ సమాజం' అంతా తమ వెనుకనే వుందని, పాకిస్తాన్ వేరుపడి పోయిందని భారత పాలకవర్గాలు, ప్రభుత్వం, ప్రసార సాధనాలు ఊదరగొట్టి ప్రచారం లంకించుకున్నాయి. తన తిరుగు ప్రయాణంలో పాకిస్తాన్‌లో కూడా కొంతసేపు గడిపి వెళ్లాడు క్లింటన్. ''కాశ్మీర్ విషయంలో ఇతరుల జోక్యాన్ని సహించం'' అంటూ పైకి ఎన్ని బీరాలు పోయినా, ఈ విషయంలో చేయూతనందివ్వాలని భారత ప్రభుత్వం క్లింటన్‌ని వేడుకుంది అనేది ఒక బహిరంగ రహస్యం! పోతే ''మేం జోక్యం చేసుకోదలచలేదు'' అంటూ క్లింటన్ చేస్తూ వచ్చిన ప్రకటనలు కూడా పచ్చి అబద్ధాలకోరు, దగాకోరు ప్రకటనలే! కాశ్మీర్ విషయంలో అమెరికా జోక్యం గురించి బహిరంగంగా దేబిరిస్తున్న పాకిస్తాన్ మెడలు వంచడానికి చేసిన బెదిరింపు ప్రకటనలే తప్ప అవి వేరు కావు. దగాకోరు వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వం ప్రపంచ దగాకోరు క్లింటన్‌ల అబద్ధాల ప్రకటనల సంగతెలా వున్నా, కాశ్మీర్ సమస్య పరిష్కారంకి సంబంధించి ఇటు భారత్ అటు పాక్ పాలక నేతలకి ఎవరికి అందించాల్సిన సలహాలు, సూచనలు వారికందించే వెళ్లాడు క్లింటన్. ''కాశ్మీర్ తూర్పుతైమూర్ కాదు, దీనికి స్వయంనిర్ణయాధికారం అవసరం లేదు'' అంటూ దురహంకార పూరితంగా చేసిన తన ఏకవాక్య ప్రకటన ద్వారానే కాశ్మీర్ సమస్య ఏ పరిమితులకు లోబడి పరిష్కరించబడాలో బలంగా సూచించే వెళ్లాడు. ఈ సందర్భంగా పాకిస్తాన్ ప్రేరేపిత టెర్రరిజం గురించి క్లింటన్ పాలనా యంత్రాంగం పదే పదే విడుదల చేసిన ప్రకటనలన్నీ కేవలం లాంఛనప్రాయమైన, కుటిలదౌత్య నీతిని ప్రదర్శించేవే తప్ప వేరు కాదు. 'ఉండ్రాళ్లమీద భక్తే తప్ప విఘ్నేశ్వరుడి మీద కాదు' అన్నట్లు క్లింటన్ ఆశ, ఆసక్తి అంతా భారత బడా మార్కెట్‌ని అల్లుకుని నొల్లుకు పోవడం మీదే! భారత్‌పట్ల మెచ్చుకోలు ప్రకటనలన్నీ ఇందుకోసమే! అయితే ఈ తీరు పాకిస్తాన్‌కి నొప్పి కలిగించదా! అయినా ఫరవాలేదు, అది చిన్నదేశం, చిన్న మార్కెట్! పైగా అది ఏ పరిస్థితుల్లోనూ తనని కాదని పోలేదనే ధీమా! కాగా అవన్నీ పైపై ప్రకటనలే కదా! అమెరికా స్టేట్ డిపార్ట్‌మెంట్‌లో టెర్రరిస్టు వ్యతిరేక కార్యకలాపాల సమన్వయకర్తగా వ్యవహరిస్తున్న 'మైఖేల్ షీహన్' 'ఔట్‌లుక్' అనే భారతీయ ఆంగ్ల వారపత్రికకి (ఆగస్టు 21, 2000) ఇచ్చిన ఇంటర్వ్యూలో ఒక ప్రశ్నకు సమాధానంగా ఏమన్నాడంటే ''పాకిస్తాన్ టెర్రరిస్టు దేశం కాదు. మాకు ఆ దేశంతో కొన్ని సమస్యలున్న మాట నిజం. అవి మెరుగుపడాల్సిన అవసరమైతే వుంది. కాని, వారు అమెరికాకు వ్యతిరేకులు మాత్రం కాదు. అనేక సమస్యలపై వారు మాతో సామరస్యంగానే వ్యవహరిస్తున్నారు. కనుక పాకిస్తాన్‌ని టెర్రరిస్టు దేశాల జాబితాలోకి నెట్టడం భావ్యం కాదు''.

క్లింటన్ పర్యటన తర్వాత, అంతవరకూ కాశ్మీర్ కల్లోలానికంతటికీ పాకిస్తానే కారణం కనుక పాకిస్తాన్ పీచమణచడమే కాశ్మీర్ సమస్యకి పరిష్కారం అన్నట్టు కాశ్మీర్‌లో పోరాడుతున్న మిలిటెంట్ సంస్థలన్నింటినీ (భారత ప్రభుత్వ భాషలో ఇవన్నీ టెర్రరిస్టు సంస్థలు) ఉక్కుపాదంతో అణచివేయడం తప్ప కాశ్మీర్ సమస్యకి వేరు పరిష్కారం లేదంటూ ప్రతిరోజూ ప్రకటనల వర్షం కురిపిస్తూ వచ్చిన కేంద్ర హోంమంత్రి అద్వానీ కాశ్మీర్ సమస్యపై 'సంప్రదింపుల పరిష్కారం' (Negotiated Settlement)కి పిలుపునిస్తూ ''హింసను విడనాడి ముందుకొచ్చే పక్షంలో సక్రమం అక్రమం అనే తేడా లేకుండా కాశ్మీర్ పోరాటవాదుల అన్ని డిమాండ్లపైనా ఆయా పోరాట సంస్థలన్నింటితోనూ చర్చలకు భారత ప్రభుత్వం సిద్ధంగా వుంది'' అని ప్రకటించాడు. తదనుగుణంగానే, దేశంలో ఎక్కడికంటే కూడా కాశ్మీర్‌లో మరీ కొట్టొచ్చినట్టుగా ఒక పెద్ద ప్రహసనంగా మారిపోయిన బూటకపు ఎన్నికల్ని బహిష్కరించి నందుకుగాను జైళ్లల్లో నిర్బంధించబడిన 'ఆల్‌పార్టీ హురియత్ కాన్ఫరెన్స్' నాయకుల్ని విడతవిడతలుగా విడుదలకు ఆదేశించాడు. ''భారత్‌పై అంతర్జాతీయ వత్తిడి పర్యవసానమే ఇది. చర్చలు జరగవచ్చు, జరగక పోవచ్చు, కాని 'స్వతంత్ర కాశ్మీర్ సాధన' అనే రాజకీయాంశంపై ఎట్టి పరిస్థితుల్లోను రాజీపడబోము'' అని అద్వానీ చర్చల ప్రతిపాదనపై తొలిగా హురియత్ నేతలు ప్రతిస్పందించారు. ఏమైనప్పటికీ అధికారయుత చర్చలకి ముందస్తు కసరత్తుగా హురియత్ నేతలతో భారత ప్రభుత్వ వర్గాలు కొన్ని రహస్య సమాలోచనలు జరిపాయి. దీంతో కాశ్మీర్ చదరంగం బోర్డుపై పావుల కదలిక ఊపందుకుంది. ఫరూక్ అబ్దుల్లా అటానమీ తీర్మానం, హిజబుల్ కాల్పుల విరమణ, చర్చలకు సిద్ధం కావడం అనేవి ఈ క్రమంలో జరిగిన పరిణామాలే! తనతో ఎలాంటి సంప్రదింపులు చేయకుండా నేరుగా హురియత్ నేతలతో హోంమంత్రి అద్వానీ మంతనాలకి పూనుకోవడం కాశ్మీర్ ముఖ్యమంత్రి ఫరూక్ అబ్దుల్లాకి కోపం తెప్పించిందనే చెప్పాలి. మొత్తంపై ఇటు భారత ప్రభుత్వం వైపునుంచి 'శాంతియుత పరిష్కారం'పట్ల ఒక ఆకస్మికమైన ఆతృత వేగిరపాటుదనం వ్యక్తం అవుతున్నాయి. ఇది అన్నింటికి మించిన ఆసక్తికరమైన అంశం. ఏదో ఒక ప్రచ్ఛన్న శక్తి కలిగించే ఒత్తిడి ప్రేరణ లేకుండా ఇంత ఆకస్మికంగా ఈ పరిణామాలు జరగవు. అమెరికాయే ఆ పరోక్ష పాత్రధారి అనడానికి వివరణ అవసరం లేదు.

భార , పాక పాలకవర్గాల వధ్య కాశ్మీం పునర్విభజన దిశగా పరవుల్తో న్న పరిణావూల

చర్చల్లో పాక్ భాగస్వామ్యాన్ని అనుమతించం అని వాజ్‌పేయి ప్రభుత్వం ప్రదర్శిస్తున్న బెట్టు, భేషజం ఉత్త బూటకం. ఏమంటే అసలు జరగాల్సిన చర్చంతా పాక్ ప్రభుత్వంతోనే! ఈ విషయం భారత ప్రభుత్వానికి అర్థం కానిదేమీ కాదు. టెర్రరిస్టులతో చర్చలేమిటి? అంటూ వచ్చిన ప్రభుత్వమే వారు టెర్రరిస్టులు కాదు పోరాటకారులు అని అంగీకరిస్తూ వారితో బేషరతు చర్చలకు కూర్చుంది. హింసను విడనాడితేనే, ఆయుధాలు విసర్జిస్తేనే మిలిటెంట్లతో చర్చలు అని ఒక పక్క పదే పదే ప్రకటిస్తూనే; తాము చేస్తున్న పోరాటాన్ని (అదే భారత ప్రభుత్వ భాషలో హింస) ఆపకుండా ఆయుధాలు విసర్జించకుండానే చర్చలకు వచ్చిన హిజబుల్ ప్రతినిధి వర్గంతో చర్చలకు కూర్చుంది ప్రభుత్వం. మరింత ఆసక్తికరమైన విషయం ఏమంటే చర్చలకు హాజరైన హిజబుల్ ప్రతినిధి వర్గంలో కొందరు తమ ముఖాలకు ముసుగులు ధరించి మరీ రావడం! కనుక పాక్‌తో చర్చించేది లేదన్న

భారత ప్రభుత్వ బూటకపు బెట్టు కూడా బహిర్గతమవుతూ భారత్-పాక్ ప్రభుత్వాలు ముఖాముఖిగా కూర్చోవడం అనివార్యం. ఏమంటే కాశ్మీర్ సమస్య 'పరిష్కారం'కి ముహూర్తం ముంచుకొస్తోంది. ఈ ముహూర్తం దాటరానిది, ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాద అధినేత అమెరికా నేత పెట్టిన ముహూర్తం అది. భారత్, పాక్ దేశాల దోపిడీ పాలక వర్గాలకి ఇరుదేశాల దోపిడీ ప్రభుత్వాలకి సుమారు అంగీకారయోగ్యం అయ్యే పరిష్కార మార్గాన్ని క్లింటన్ ఈపాటికే సూచించి వుంచాడు. ఇరుదేశాల దోపిడీ పాలకవర్గాలు వాటి వాటి ప్రభుత్వాలు కాశ్మీర్‌ని మరోసారి తమ మధ్య వాటాలు వేసుకోవడమే ఆ పరిష్కారం. హిందువులు మెజారిటీగా వుండే 'జమ్మూ' ప్రాంతాన్ని భారత్‌లో కలుపుకుంటూ, ముస్లింలు మెజారిటీగా వుండే 'కాశ్మీర్‌లోయ'ని పాకిస్తాన్‌కి విడిచిపెట్టేస్తూ బౌద్ధులు అధికంగా వుండే 'లడక్' ప్రాంతాన్ని బౌద్ధులకి (వారు కోరకపోయినా కూడా) అప్పజెప్పాలనే పరిష్కారాన్ని సంఘ్ పరివార్ సంస్థలు ఎప్పటినుంచో ప్రచారం చేస్తున్నాయి. అంటే, ఇది బి.జె.పి.కి ఆమోదయోగ్యమైన పరిష్కారమే! అమెరికాలో వుంటూ వ్యవహారం నడుపుతున్న 'కాశ్మీర్ స్టడీ గ్రూప్' సూచించిన పరిష్కారం కూడా సుమారుగా ఇదే. పాక్ పాలకులకి సైతం ఈ తరహా పంపిణీ ఆమోదయోగ్యమే. ఈ పునఃపంపకంలో సాధ్యమైనంత ఎక్కువగా లబ్ధి పొందడానికి తమ తమ శక్తియుక్తుల్ని కుటిల దౌత్యనీతిని పరస్పర వ్యతిరేకంగా ప్రయోగించుకుంటూ ప్రదర్శించుకుంటున్నాయి భారత్, పాక్ ప్రభుత్వాలు! తమ తమ దేశ ప్రజల కళ్లు పొడుస్తూ మరీ ప్రత్యేకించి కాశ్మీర్ ప్రజల కళ్లుపొడుస్తూ కాశ్మీర్‌ని మరోసారి తమ మధ్య వాటాలేసుకోడానికి ఉరకలెత్తుతున్నాయి. అమెరికా కోరిక, సలహాల మేరకే ఈ పునర్విభజన జరుగుతోంది.

ఆగిన చర్చల్లా తిరిగి కొనసాగినాకూడా ఒరిగేదేమిటి?

యుద్ధంలో వున్నవారికి ఒక్కో సందర్భంలో శాంతి రాయభారాలు అవసరమే కావచ్చు! మనం చేస్తున్న యుద్ధానికి సంబంధించిన నిర్దిష్ట పరిస్థితి; మన లక్ష్య సాధనకు శాంతి చర్చలు ఏ మేరకు దోహదపడగల అవకాశాలున్నాయనే నిర్దిష్టమైన అంచనాలు ఇత్యాది విషయాలపై శాంతి రాయబారాల మంచిచెడులు ఆధారపడి వుంటాయి. మన పోరాట లక్ష్యాన్ని విచ్ఛిన్నపరచేవిగాను, విద్రోహానికి గురిచేసేవిగాను శాంతి రాయభారాలు వుండరాదు. శాంతి చర్చలు సత్ఫలితాలిస్తాయా? దుష్ఫలితాలిస్తాయా? అనేది కేవలం మన మనోగత వాంఛలమీద ఆధారడేది కాదు, అలానే అది కేవలం మన స్వీయాత్మక శక్తి సామర్థ్యాలమీద ఆధారపడే అంశం మాత్రమే కాదు, హెచ్చుపాళ్ళు అది ఏ నిర్దిష్టమైన భౌతిక వాస్తవిక పరిస్థితుల్లో శాంతి చర్చలు జరుగుతున్నాయనే అంశంపై ఆధారపడి వుంటుంది.

రోగి కోరిన పథ్యం-వైద్యుడు చెప్పిన పథ్యం ఒక్కటే అయిందన్నట్టు భారత్-పాక్ పాలకవర్గాలు తమ మధ్య కాశ్మీర్ పునర్విభజన జరగడమే పరిష్కారం అని భావిస్తుండగా అమెరికా దొర అదే పరిష్కారం అంటున్నాడు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో పాక్ ప్రభుత్వాన్ని కాదని అటుపై అమెరికాని కాదని కూడా కాశ్మీర్ పోరాట సంస్థలు తాము పదే పదే ఉద్ఘాటిస్తున్న 'స్వతంత్ర కాశ్మీర్'ని సాధించగలవా? అసలలాంటి సంకల్పబలం, నైతికశక్తి మిలిటెంటు సంస్థలలో ఎన్నింటికి వున్నాయి? తొలినుంచి ఒక ఖచ్చితమైన సూత్రబద్ధ వైఖరితో, నిర్ద్వంద్వంగా దృఢంగా 'స్వతంత్ర కాశ్మీర్ సాధన' లక్ష్యాన్ని ప్రకటించుకుని భారత్-పాక్‌లను రెంటినీ దూరంగా వుంచే ఒక బహిరంగ విధానాన్ని పాటిస్తున్నది ఒక్క 'జమ్మూకాశ్మీర్ లిబరేషన్ ఫ్రంట్' (జె.కె.యల్.యఫ్.) మాత్రమే! మిగతావన్నీ హెచ్చుపాళ్ళు పాక్ అండదండలతో పాక్‌కి అనుకూలంగా పనిచేస్తున్నవే! ఇలాంటి వాస్తవ పరిస్థితుల మధ్య సాగుతున్న శాంతి చర్చల ద్వారా స్వతంత్ర కాశ్మీర్ లక్ష్యానికి, కాశ్మీర్ ప్రజలకి న్యాయం జరగగల అవకాశాలు లేవు. జరగబోయేది ఎక్కువపాళ్లు విచ్ఛిన్నం విద్రోహాలే! కాశ్మీర్ పోరాట సంస్థలు ఈ నిజాన్ని చూడలేకపోతే అది అత్యంత ఆశ్చర్యకరం అయిన విషయం, నిజాన్ని చూడగలుగుతూ కూడా దాన్ని పట్టించుకోక పోవడం అంటే కాశ్మీర్ ప్రజలకి కాశ్మీర్ చరిత్రకి జరుగుతున్న ఘోరమైన అపచారం అనే చెప్పాలి.

కాశ్మీరం చరిత్రకు న్యాయం జరగాలంటే.....

స్వతంత్ర కాశ్మీర్ కోసం కాశ్మీర్ ప్రజలు చేస్తున్న వీరోచిత పోరాటం ఈనాటిది కాదు. దేశ విభజన జరిగిన గడచిన ఐదు దశాబ్దాలుగా మరీ ప్రత్యేకించి గడచిన 11 సంవత్సరాల నుంచి అక్కడి ప్రజలు ఒళ్లు గగుర్పొడిచే త్యాగాలతో, రక్తతర్పణతో పోరాడుతున్నారు. కాశ్మీర్ ఎన్నో జలియన్ వాలాబాగ్‌లను చూసింది. అయినా ఆ ప్రజలు ఏనాడూ పోరుదారి విడువలేదు. ఇప్పటివరకు అక్కడ 70 వేలమందికి పైగా పోరులో నేలకొరిగారు. 2వేల మంది పైగా పోరాట యువకిశోరాలు 'అదృశ్యం' అయినవారి జాబితాలో చేరిపోయారు. (పోలీసులు, సైన్యం చేతుల్లో హతులయ్యారు) కాశ్మీర్‌లో జరుగుతున్నది ప్రజా పోరాటం కానేకాదని కేవలం కొంతమంది విదేశీ కిరాయి పోరాటకారులు (Foreign Mercinaries) పాక్ అండదండలతో అక్కడ అల్లర్లు రక్తపాతాలు సృష్టిస్తున్నారని అనునిత్యం భారత ప్రభుత్వం భారత ప్రచార సాధనాలు చేసే నీచమైన ప్రచారం ఎంత తప్పో ఈ వాస్తవాలు వెల్లడి చేస్తాయి. కాశ్మీర్ ప్రజలు, ప్రజాపోరాట సంస్థలు చేస్తున్న పోరాటానికి పాకిస్తాన్ సహాయ సహకారాలందిస్తోంది, కనుక ఇక కాశ్మీర్ పోరాటం అంతా కేవలం పాక్ ప్రేరేపితం అనడం సమస్యని పక్కదారి పట్టించడానికే!

కాశ్మీర్ పోరాటం భారత పాలకవర్గాలకి, భారత ప్రభుత్వానికి, అతి పెద్ద భారత సైన్యానికి కంటిమీద కునుకు లేకుండా చేస్తోంది. అది నిజంగా ప్రజాపోరాటమే కాకపోతే దానికంతటి శక్తి వుండటం అసంభవం! కాశ్మీర్ అగ్నిగుండాన్ని ఏదోమేరకు ఎలాగోలా చల్లార్చుకోడానికి భారత దోపిడీ పాలకవర్గాలు, ప్రభుత్వం తహతహలాడు తున్నాయి. ప్రపంచ సామ్రాజ్యవాదం ప్రపంచ దేశాల ప్రజలందరిపైన రుద్దుతున్న, అందులో భాగంగా భారత ప్రజల నెత్తిన కూడా రుద్దుతున్న ప్రపంచీకరణ సంస్కరణలను 'సామ్రాజ్యవాద దొరల సంతృప్తి మేరకు వేగవంతం చేయాలంటే భారత పాలకవర్గాలు దేశంలోని జాతుల పోరాట జ్వాలలనుంచి ప్రత్యేకించి కాశ్మీర్ పోరాట అగ్నిగుండం నుంచి బయటపడాల్సిన అవసరం వుంది. ఏమంటే- సామ్రాజ్యవాదుల ప్రయోజనాలు, ఆదేశాల మేరకు దేశ

(తరువాయి 41 పేజీలో.....)

కరువుకు, నీటి ఎద్దడికి, తాగునీరు, సాగునీటి సమస్యలకు 'వాటర్‌షెడ్'లు సర్వరోగ నివారిణి కావు!

నీటి సరఫరాను ప్రైవేటీకరించే ప్రపంచబ్యాంకు మహా కుట్రలో భాగంగా దూసుకొస్తున్న 'జలసంరక్షణ' పథకాలను తిప్పికొట్టండి!!

ఏప్రిల్ నెల మాసాంతంలో మే నెల మొదట్లో నీరూ-మీరూ, వాటర్‌షెడ్లు, జల సంరక్షణ వంటి హైటెక్ పథకాలు ఆంధ్రరాష్ట్రంపై విరుచుకు పడినాయి. ''జల సంరక్షణ'' పేరిట చంద్రబాబు ప్రభుత్వం, 'జాతీయ జల విధానం' పేరిట కేంద్ర ప్రభుత్వం, 'వాటర్ మేనేజ్‌మెంట్'-నీటి నిర్వహణ-పేరిట ప్రపంచబ్యాంకూ ముప్పేటగా సాగించిన ఈ ఆర్భాటపు ప్రచార హోరు ఆగస్టు వరదల తాకిడికి కుప్పగూలి పోయింది. వాస్తవానికి జూన్ చివరిలోపే పాలకవర్గాల జల సంరక్షణ పథకాలు నవ్వులపాలై పోయాయి. అదే సమయంలో దేశంలో, రాష్ట్రంలో నీటి వనరులపై ప్రభుత్వాల నిర్వహణ బాధ్యతను తప్పించి భూముల్నీ, నీటి పంపిణీ, నిర్వహణను ప్రైవేటీకరించి యం.యన్.సి.లకూ, కార్పొరేట్ సంస్థలకూ, అప్పగించే ప్రక్రియ మరింత ముందుకు పోయింది.

జల సంరక్షణ నేపథ్యం

దేశ వ్యాప్తంగా 10 కోట్ల మంది పైగా ప్రజలకు తాగునీరు కూడా లభ్యం కానంత తీవ్రమైన నీటి ఎద్దడి ఏప్రిల్ నెల మధ్యలో ఏర్పడింది. దీంట్లో భాగంగా ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని 23 జిల్లాల్లో దాదాపు 18 జిల్లాలు కరువు పీడిత ప్రాంతాలుగా ప్రకటించబడినాయి. రాష్ట్ర భూభాగంలో 60 శాతం తీవ్రాతితీవ్రమైన నీటి ఎద్దడిని ఎదుర్కొంది. మొత్తం 1104 మండలాల్లో 688 మండలాల్లో మంచినీటికి సైతం జనం కటకటలాడి పోయారు. 18 జిల్లాల ప్రజలు తాగేందుకు గుక్కెడు నీళ్ళ కోసం, సాగునీటి కోసం పొట్ట చేతబట్టుకుని, పెద్ద ఎత్తున పనుల కోసం పరాయి ప్రాంతాలకూ, రాష్ట్రాలకూ వలసలు మొదలెట్టారు. ఈ నేపథ్యంలో నీటి నిల్వ పద్ధతులు, నీటి పొదుపు చర్యలు, త్రాగునీటి సంఘాలు, జల సంరక్షణ సమితి ఏర్పాటు, వాటర్‌షెడ్ అభివృద్ధి కార్యకలాపాల గురించి చంద్రబాబు ఊదర మొదలెట్టాడు. నీటికోసం అలమటిస్తున్న ప్రజలకు తక్షణ పరిష్కారం ఆలోచించకుండా రాబోయే కాలంలో నీటిని ఎలా ఆదా చేసుకోవాలి, వాన నీరు వృధా కాకుండా కుంటలు, గుంటలు ఎలా నింపుకోవాలో బోధించటానికి మన ఆంధ్రా నీరో చక్రవర్తి 'నీరూ-మీరూ' పేరిట జల జన్మభూమిని తలపెట్టాడు. దీంట్లో భాగంగా ఒక్క చుక్క వాననీటిని కూడా వృధా పోనియ్యరాదంటూ 'ఇంకుడు గుంటల' సిద్ధాంతాన్ని ముందుకు తీసుకొచ్చాడు. నీటి సమస్యను గుర్తించి 'సరైన పరిష్కార' దిశలో విస్తృత చర్చలు చేపడుతున్నందువల్ల, వచ్చే ఐదేళ్ళలో కరువును జయిస్తామని ప్రకటించేశాడు. ప్రతి గ్రామంలో నీటి ఆడిటింగ్ (లెక్కింపు) విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా ఒక సమగ్ర జల విధానాన్ని రూపొందిస్తున్నానని దీంతో ఆంధ్రప్రదేశ్ నిత్యకరువుల నుంచి గట్టెక్కుతుందని హామీ ఇచ్చేశాడు.

ఇంకుడు గుంటల సిద్ధాంతం

ఈ ''సమగ్ర జల విధానం''లో భాగంగా, భూమినే ఒక 'రిజర్వాయర్'గా మార్చేయగల (?) 'ఇంకుడు గుంతల' సిద్ధాంతాన్ని ముఖ్యమంత్రి ముందుకు తెచ్చాడు. ఒక్క చుక్క వాననీటిని కూడా వృధా పోనీయరాదన్నదే ఈ 'ఇంకుడు గుంటల' సిద్ధాంత సారం. 'గ్లోబల్ పొజిషనింగ్ సిస్టమ్' (భౌగోళిక స్వరూప వ్యవస్థ) మరియు భౌగోళిక సమాచార వ్యవస్థ (GIS) ల సహాయంతో రాష్ట్రంలోని భూభాగాల స్వరూపానికి సంబంధించిన విస్తృతమైన డాటా (సమాచారం) ని సేకరించామని, దీని ఆధారంగా నీటిని భూమిలోకి ఇంకింపజేయడానికి ఎక్కడ ఎలాంటి కట్టడం అవసరమౌతుందో కంప్యూటర్ల సాయంతో విశ్లేషించి ఖచ్చితమైన ఫలితాలను సాధించబోతున్నామని చంద్రబాబు ప్రకటించాడు. ఈ సందర్భంగా పత్రికలకు ఇచ్చిన ఇంటర్వ్యూలో నీరు లేనిదే మానవ మనుగడే లేదంటూ 'ఫిలాసఫీ'ని జోడిస్తూ నీటి సంరక్షణకు ఒక కార్యాచరణ ప్రణాళికను రూపొందిస్తున్నట్లు చెప్పాడు. బ్యాంకులో సొమ్మును ఎలా ఆచితూచి ఖర్చు పెడతామో అంతకంటే ఎక్కువ జాగరూకతతో నీటిని వాడుకోవాలని సుద్ది చెప్పాడు. (గ్రామీణ పేదరైతులకు, వ్యవసాయ కార్మికులకు ఆమాత్రపు ''బ్యాంక్ బ్యాలెన్స్'' వుండివుంటే రాష్ట్రంలో దాదాపు 400 మందికి పైగా రైతులు ఆత్మహత్యల పాలయ్యేవారు కాదు). అలాగే నీటి యాజమాన్య చట్టం సమగ్రంగా లేనందున ఎవరిష్టం వచ్చిన రీతిలో వారు నీటిని వాడుతూ, రీఛార్జింగ్ గురించి పట్టించుకోలేదని చెబుతూ ఇందుకు పరిష్కారంగా ప్రతి ఇంట్లోనూ నీటిని నిల్వ చేసే నిర్మాణాల్ని చేపట్టేలా చూస్తానని కరువుకు ఇంతకు మించిన పరిష్కారం లేనేలేదని తేల్చి చెప్పేశాడు. ఈ క్రమంలో ఈ వేసవికాలంలో వాననీటి నిల్వ, నిర్బంధంగా ఇంకుడు గుంటల నిర్మాణం, జల సంరక్షణ సమితి, వాటర్‌షెడ్లు, నీటి ఆడిటింగ్ వంటి ప్రచార కార్యక్రమాలతో రాష్ట్రం హోరెత్తి పోయింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం, ప్రపంచబ్యాంకు, దాని దేశీయ ఏజెంట్లూ ఈ ప్రచారానికి ఆర్భాటంగా వంత పలకడంతో ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో నిజంగానే ఏదో జరగబోతోందన్నంతగా భ్రమలు వ్యాపించాయి. ఆగస్టు వరదలతోగానీ అవి సద్దుమణగలేదు.

పర్యావరణాన్ని గత రెండు శతాబ్దాల కాలంగా విధ్వంసం చేస్తూ వచ్చిన పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థా, దాని పాలకవర్గాలూ, దళారీలే నేడు పర్యావరణ పరిరక్షణ పథకాలను ప్రపంచవ్యాప్తంగా అమలు చేస్తున్నారు. అవధులు మీరిన లాభాపేక్షతో జలవనరులను, అటవీ సంపదలను హరించి వేసినవారే ఈరోజు పర్యావరణ సంరక్షకులుగా ఫోజుగొడుతూ వివిధ పథకాలను తీసుకొస్తున్నారు. 80 దేశాలలో దాదాపు 250 కోట్ల మందికి పైగా ప్రజలకు సాగునీటి, తాగునీటి కొరతలను సృష్టించిన ప్రపంచ దోపిడీ వ్యవస్థ ప్రతినిధులే ఈరోజు నీటి సంరక్షణ గురించి ప్రజలకు నీతిబోధ చేస్తూ వస్తున్నారు. పర్యావరణ విధ్వంసకురాలిగా ప్రపంచ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ విశ్వసనీయతకే ప్రమాదం ముంచుకొచ్చింది కాబట్టి గత 40 సం॥లుగా అది పర్యావరణ విధ్వంస నివారణ పేరుతో పలు పథకాలను ముందుకు తీసుకొచ్చింది. ఈ ఇంకుడు గుంటలూ, చెక్‌డ్యామ్‌లూ, ఊట చెరువులూ, కాంటూర్ కందకాలు (కొండవాలు ప్రాంతాల నుంచి వచ్చే వాననీటిని నిలిపి వుంచేందుకు కందకాలు తవ్వటం) వాటర్‌షెడ్‌లూ వంటి సమస్త ప్రచారాలూ దీంట్లో భాగమే. మన రాష్ట్రానికి సంబంధించి ప్రపంచబ్యాంకు విజన్ 2020లో ఏ పథకాల గురించి ప్రస్తావించిందో వాటిని తు.చ. తప్పకుండా చంద్రబాబు ప్రభుత్వం పాటిస్తోంది తప్ప ఇవి చంద్రబాబు సొంత బుర్రకు తట్టగా బయటకు వచ్చి పడినవి కానేకావు. రోగమొకటైతే మందొకటి చందాన పెట్టుబడిదారీ విధానం తీసుకొస్తున్న అశాస్త్రీయ విధానాలు అవి అమలవుతున్న ప్రతిచోటా బెడిసికొడుతూనే వున్నాయి. చంద్రబాబు ఇంకుడు గుంతల సిద్ధాంతాన్ని వాటర్‌షెడ్లను కూడా ఈ నేపథ్యంలోంచే చూడాలి.

ఇంకుడు గుంటలు-మూర్తీభవించిన అశాస్త్రీయత!

ప్రపంచబ్యాంకు మార్గదర్శకత్వంలో, విజన్ 2020 లక్ష్యాలు సాధించే దిశలో, విద్యుత్ సంస్కరణల నేపథ్యంలో రాష్ట్రంలో 'జల సంరక్షణ' పద్ధతులను భారీ ప్రచారంతో మొదలెట్టారు. ఈ సందర్భంగా రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి 'ఇంకుడు గుంటల సిద్ధాంతాన్ని' ముందుకు తీసుకువచ్చి ఇంతవరకూ నీటికున్న నిర్వచనాన్నే మార్చివేసి కొత్త పల్లవి మొదలు పెట్టాడు. ప్రతి ఇంటిలోనూ ఇంకుడు గుంటలను తప్పనిసరిగా ఎవరికివారు తవ్వుకోవాలని ముఖ్యమంత్రి పదే పదే వాగుతూ ''నీటి కరువుకు ఇదే పరిష్కారం'' అని ప్రకటించేశాడు. కానీ మరోవైపున మన పాలకవర్గాలు ప్రకృతి గురించిన ప్రాథమిక సత్యాలు కూడా తెలీనంత పరమ అజ్ఞానంతో వుంటున్నాయని, 'జల సంరక్షణ' గురించి ప్రపంచబ్యాంకు ఏం చెబితే దాన్నల్లా ఆదేశంగా పాటిస్తూ రైతాంగాన్ని శాశ్వతంగా సాగునీటికి దూరం చేసి నీటి వనరులను మొత్తంగా ప్రైవేటీకరించే బాటలో పోతున్నాయని పై 'ఇంకుడు గుంటల' సిద్ధాంతం నిరూపించింది. జలావరణం గురించి, జల వనరుల గురించి ఇంతవరకూ వున్న సమాజ అవగాహననే తలక్రిందులు చేస్తున్న పాలకవర్గాల 'ఇంకుడు గుంటల' సిద్ధాంతాన్ని నిశితంగా పరిశీలిస్తేగానీ దాని ప్రభావ ఫలితాలు ఏమిటో బోధపడవు. అందుకే ప్రకృతి సూత్రాలను, నీటి నిర్వచనాన్ని, నీటి ప్రైవేటీకరణ మూలాన్ని తడుముతూ దీన్ని పరిశీలిద్దాం.

జలావరణం అంటే వర్షపునీరు ఎత్తు ప్రాంతాల్లోంచి పల్లానికి పారుతూ వాగులు, వంకలు, నదులుగా మారి సముద్రంలో కలిసి అక్కడి నుంచి ఆవిరై తిరిగి వర్షంగా మారే సుదీర్ఘమైన ప్రకృతి క్రమం. దీన్నే ఇంగ్లీషులో 'వాటర్ సైకిల్' లేదా 'హైడ్రోలాజికల్ సైకిల్' అని అంటున్నారు. సముద్రాలు, వాతావరణం, జీవావరణం (biosphere) నేలలు, రాతిపొరలు, భౌగోళికావరణం (Geosphere) మధ్య నీరు నిరంతరం పంపిణీ అవుతూండే క్రమమే జలావరణం. సముద్రాల లోంచి భూమ్మీద నుండి వాతావరణంలోకి నీరు ఆవిరివడంతో జలావరణం మొదలవుతుంది. ఈ వాతావరణంలోని నీరు (ఆవిరి) వాన, వడగండ్లు, మంచురూపంలో తిరిగి భూమ్మీదకు చేరుతుంది. కురిసిన వర్షం భూమ్మీదికి చేరినపుడు అది నేల సహజ లక్షణం బట్టి నేల లోపలికి ఇంకి 'వాటర్ టేబుల్'గా తయారై భూగర్భజలంగా మారుతుంది లేక కొండల మీంచి పారుతూ పోతుంది. ఇలా నీరు పారటానికి వీలైన ప్రాంతమే నీటి పరివాహక ప్రాంతం. ఈ నీటి పరీవాహక ప్రాంతం ఎంత విస్తృతంగా, విశాలంగా వుంటే అంత సమతుల్యతతో నీరు పారుతూ నేలలోకి ఇంకడం, ఆవిరవటం అనే ప్రక్రియలకు గురవుతుంది. నీటిని ఇంకించలేని దశకు నేల చేరుకున్నపుడు అలా ఇంకిపోలేని అదనపు నీరు పల్లానికి ప్రవహించి సమీపంలోని ఏదో ఒక ప్రవాహంలోకి చేరుతుంది. ఇలా వర్షపునీరు కొంత నేలలోకి ఇంకి, కొంత మట్టిలో నిలిచి, కొంత భూమ్మీదే ఆవిరై, కొండ ప్రవాహాలు, నదుల రూపంలో పారి సముద్రంలో కలిసి ఆవిరై తిరిగి వర్షపు నీరుగా మారే ఈ మొత్తం క్రమంలోనే నీరు మొక్కలకూ, మనుషులకూ ప్రాణాధారమై నిలుస్తున్నది. ఇది ప్రకృతి సహజమైన జలావరణం.

వర్షపునీరు ఇంకిపోవటం అనేది నేలకున్న సహజ లక్షణం మీదే ఆధారపడుతుంది. మామూలుగా వాననీరు ఇసుక నేలల్లో 40 శాతం, ఎర్రరేగడి నేలల్లో 10 శాతం, నల్లరేగడి నేలల్లో 3 నుంచి 5 శాతం మాత్రమే ఇంకుతుంది. భూమి లోపల బొంతరాయిగానీ లేక బండరాయి వంటి రాళ్ళున్నపుడు వాటిలోకి నీరు దిగాలంటే సుమారు 10 అడుగుల లోతు 'నీటి పరిమాణపు శక్తి' లేనిదే గట్టిరాయి లోని పగుళ్ళలో నీరు దిగదు. సాధారణ వర్షపాతపు నీరు భూమి లోపలకు దిగాలంటే భూమ్యాకర్షణ శక్తి చాలదు. ఇలా నీరు భూమిలోకి ఇంకాలంటే నీటి వత్తిడి శక్తి అదనంగా కావాల్సి వుంటుంది. చంద్రబాబు చెబుతున్న ఇంకుడు గుంటలలో ఒకవేళ నీరు నిల్చినా, ఆనీటికి వత్తిడి శక్తి వుండటం శూన్యమే. అందుకే భూమి నీటితో రీఛార్జ్ కావాలంటే ఎల్లప్పుడూ నీరు పారుతుండే ప్రాంతాలలో, చెరువులలో నీరు నిల్వచేసినపుడు ఆ నీటి పరిమాణపు ఒత్తిడితో నీరు ఇంకి పరిసర ప్రాంతాల్లో భూజల మట్టాలు పెరిగే ఆస్కారముంది. అంతేకాని వర్షపునీరు దానికదేగా భూమిలో నిల్వవుండేలా ఎక్కువగా కిందకు దిగదు. భూమి వుపరితలాన్ని మాత్రమే తడిపే నీరు మరల ఆవిరైపోతుందే కాని అది భూజల మట్టాలను పెంచలేదు. ఇందుకుగాను నీటి ప్రాజెక్టులు, చెరువులు, బావులు వంటి నీటి నిల్వ విధానాలే సరైనవి. తరతరాల నుండి మన పూర్వీకులు ఇలాగే చెరువులు కాల్వల వంటి సాంప్రదాయక పద్ధతులలోనే నీటిని నిల్వచేసి తమ అవసరాలు తీర్చుకుంటూ వచ్చారు. అంతేకాని చుక్క నీరు కూడా ఆవిరి కాకుండా, సముద్రంలోకి పోనీకుండా నేరుగా భూగర్భ జలాశయంలోకి పంపించాలనే రకం అసంబద్ధ ఆలోచనల జోలికి వారు పోలేదు.

ఈ విధంగాకాక, ప్రకృతి సహజమైన జలావరణాన్ని ఎక్కడో ఒకచోట ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా తెంపేస్తే దాని పరిణామాలు భయానకంగానే వుంటాయి. ఉదా॥కు ప్రపంచంలోని మనుషులంతా ఒకే నిర్ణయంతో ప్రతి వర్షపునీటి చుక్కనూ నేలలోకి తొక్కేసి ఆవిరి కాకుండా, సముద్రాల్లో కలవకుండా చేసేస్తే సముద్రాలేమవుతాయో, గాలిలో తేమ తగ్గిపోయి రుతుపవనాలేమవుతాయో, మానవ మనుగడపై దాని ప్రభావం ఎలా వుంటుందో ఎవరికి వారు ఊహించుకోవాల్సిందే.

అందుకే ప్రకృతికి అనుగుణమైన నీటి నిల్వ పద్ధతులను అమలు చేయకుండా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వేలంవెర్రిగా ప్రచారం చేసిన ఇంకుడు గుంటల వల్ల ఎలాంటి ఫలితమూ వుండదు. ఇళ్ళలోనూ పబ్లిక్ స్థలాల్లోనూ ఇంకుడు గుంటలు తవ్వి వాటి అడుగు భాగంలో ఇసుకను వేయటం వల్ల వర్షపు నీటిలో కొంత భాగం ఆ ఇసుకలోంచి కిందకు దిగినా ఆ కింది భాగంలో వున్న భూమి తీరు బట్టే నీరు లోనికి ఇంకుతుంది. భూఉపరితలంలో వుండే మట్టి స్వభావాన్ని బట్టే ఇది వుంటుంది. ఇంకుడుగుంట కింది భాగంలో నల్లరేగడి మట్టి వున్నా, లేక రాతి పొరలున్నా వర్షంనీరు భూమిలోకి ఇంకడం కాక పైకి వచ్చేస్తుంది. ఇలాంటి ప్రాంతాల్లో ఇంకుడు గుంటలు ఏర్పాటు చేస్తే వాటిలోని నీరు మురుగు నీరుగా మారి అవి దోమల తయారీ ఫ్యాక్టరీలుగా మారిపోతాయి. రాతినేలలున్న హైద్రాబాదు, బొంతరాయి నేలలున్న నెల్లూరు వంటి పట్టణ ప్రాంతాల్లో నీరు కిందికి దిగదని, శాస్త్రజ్ఞులు చెబుతున్నారు. వర్షపునీరు ఎక్కడపడితే అక్కడే ఇంకి భూగర్భ రిజర్వాయర్‌గా ఏర్పడదని అలా నీరు ఇంకే ప్రత్యేక ప్రాంతాల్ని గుర్తించేందుకు సర్వే చేయాలని కూడా వారు చెప్పారు. దీన్నే ''బేసిన్ ఏరియా అప్రోచ్'' అంటున్నారు. ఇలాంటి సర్వేలు, పరిశోధనలూ లేకుండానే వాటర్‌షెడ్‌లు, వర్షపు నీటి నిల్వ గుంటలూ (ప్లాంట్స్) ఎక్కడ పడితే అక్కడ నిర్మిస్తూ దీనివల్ల భూగర్భ జలాలు కోకొల్లలుగా పెరిగిపోతాయనే అడ్డగోలు ప్రచారానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం లంకించుకుంది.

రాష్ట్రంలో జాతరలాగా కోట్ల రూ॥ల వ్యయంతో చేపడుతున్న జల సంరక్షణ పథకాలేవీ వాటికి పెడుతున్న ఖర్చులో పదిశాతం కూడా ఫలితాలివ్వవని, ఇవి కేవలం రాజకీయ లబ్ధి కోసం ప్రజలను తప్పుదోవ పట్టించడానికేనని రాష్ట్ర ఇరిగేషన్ రిటైర్డ్ ఛీఫ్ ఇంజనీర్, ప్రభుత్వ నీటిపారుదల సలహాదారుడు రామిరెడ్డి సైతం ప్రపంచబ్యాంకు ప్రాయోజిత ఇంకుడుగుంటల పద్ధతుల్ని తీవ్రంగా విమర్శించాడు. ఇక

చంద్రబాబు ప్రత్యేకంగా కోరి మరీ 'జల సంరక్షణ సమితి'లో చేర్చుకున్న అన్నాహజారే సైతం కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల జల సంరక్షణ కార్యక్రమంపై అపనమ్మకం ప్రకటించాడు. ''వాటర్‌షెడ్స్ నిర్వహణలో అటు ప్రభుత్వ ఏజెన్సీలనూ, ఇటు ప్రజలనూ ఏకోన్ముఖం చేసి సంయుక్త నిర్వహణకు వీలు కల్పిస్తూ ఇంతవరకూ (మే చివరి నాటికి) ఒక్క చర్య సైతం తీసుకోలేదని, గత 30 సం॥లుగా దేశమంతటా కేంద్ర ప్రభుత్వాలు కొనసాగిస్తున్న వాటర్‌షెడ్ పథకాలు సాధించింది శూన్యమేనని'' అన్నాహజారే విమర్శించగా, మరోవైపు వాటర్‌షెడ్ కమిటీలు అనేవి పాలకపక్షాలు ''తమ కోసం తాముగా ఏర్పాటు చేసుకున్నవే''గానీ ప్రజలకు అవి ఏమాత్రం ఉపయోగించవని ప్రసిద్ధ పర్యావరణ శాస్త్రవేత్త అనిల్ అగర్వాల్ ప్రకటించాడు. ఇక ''వాటర్‌షెడ్ కార్యక్రమాల పేరిట ప్రైవేట్ వ్యక్తులకు స్థానిక చెరువులలో చేపలుపెట్టే హక్కుల్ని కాంట్రాక్టుకి ఇస్తున్నార''ని రాజస్తాన్‌లో ఆల్వార్ జిల్లాలో నీటి మట్టాన్ని పెంచడంలో కృషి చేసిన రాజేంద్రసింగ్ ప్రకటించాడు. ఈ ముగ్గురూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ''జల సంరక్షణ సమితి'' సభ్యులే. ఈ విమర్శల్లో వేటికీ ప్రభుత్వం స్పందించలేదు.

'వాటంషెడ'ల చరిత్ర

వర్షపునీరు వృధాగా వాగుల్లో కొట్టుకు పోకుండా వాటిని కొంతవరకైనా ఆపేందుకు చేసే సాంకేతిక ప్రక్రియనే వాటర్‌షెడ్ అంటున్నారు. దీనర్థం 'పరీవాహక ప్రాంత అభివృద్ధి'. సాధారణ అర్థంలో దీన్ని నీటికట్టలని కూడా అనవచ్చు. సాంకేతికంగా వాటర్‌షెడ్‌కి ఒక నిర్వచనం వుంది. ఎత్తు ప్రదేశంలో (సాధారణంగా అడవులు, కొండలపై) పడిన వర్షపునీరు ఏ పల్లపు ప్రాంతం ద్వారా ప్రవహించి ఒక కాలువలోకి, చెరువులోకి, నదిలోకి చేరుకుంటుందో ఆ ప్రాంతమంతటిని కలిపి ఇంగ్లీష్‌లో వాటర్‌షెడ్ అంటారు. ఎత్తునుండి పల్లానికి అనే సూత్రం ఆధారంగానే వాటర్‌షెడ్ పనిచేస్తుంది. నీరు ఎత్తు ప్రాంతాల నుండి పల్లపు ప్రాంతాలకు ప్రవహించే ప్రదేశాలలో నీటి ప్రవాహంవల్ల చిన్న చిన్న కాల్వలు వాటికవే ఏర్పడతాయి. ఈ చిన్న చిన్న కాల్వలు, పెద్ద కాల్వలు, నీటి కుంటలు, చెరువులు, వాగులు, నదులుగా రూపాంతరం చెంది అంతిమంగా వర్షపునీరు సముద్రంలోకి చేరుతుంది. వర్షపునీరు ప్రవహించే క్రమంలోని నదీ మైదాన ప్రాంతాలలోనే మానవ నాగరికత వికసించిందని చరిత్ర చెబుతోంది.

నీరు ప్రకృతి అందించిన అమూల్య వనరు. అది సమాజం అంతటికీ చెందినది. దాన్ని సమిష్టిగా వినియోగించుకోవాలన్న వివేకం వేల సం॥లుగా మానవుల ఆలోచనలో, ఆచరణలో కొనసాగుతూ వచ్చింది. ఈ వివేకంతోనే మన పూర్వీకులు శతాబ్దాల క్రితమే నీటి పారుదల వ్యవస్థను నిర్మించి ఉపయోగించుకున్నారు. చరిత్ర తెలిపే మేరకు హరప్పా నాగరికతా కాలంలోనే చెరువులు త్రవ్వడం, పూడికలు తీయటం, భూగర్భంలో నీరు నిల్వ చేయటం వంటి ప్రక్రియలతో జల సేద్యం చేసేవారు. ఇప్పుడు మన పాలకులూ, అధికారులూ ఆర్భాటంగా ముందుకు తెస్తున్న వాటర్‌షెడ్లు (నీటికట్టలు) కొండ ప్రాంతాలలో కాంటూర్ (Contour) కందకాలూ, ఊట చెరువులూ వంటి 'నూతన' విధానాలన్నీ వందల సం॥ గా సాంప్రదాయక రీతిలో అమలులో వుంటూ వచ్చాయి.

వ్యవసాయ అవసరాలకుగాను మన పూర్వీకులు వాన నీటిని సమీకరించి సంరక్షించేందుకు తగిన కాలువల వ్యవస్థను ఏర్పర్చారు. అట్లే నాటి నగరవాసుల నీటి అవసరాలకు సరస్సులను తవ్వించారు. మన రాష్ట్రంలో తెలంగాణాలో కాకతీయుల కాలంలోనే నీటి పారుదల వ్యవస్థ రూపుదిద్దుకుంది. తర్వాతి పాలకులైన గోల్కొండ నవాబులూ, కుతుబ్‌షాహి, అసఫ్ జాహి వంశ రాజులు ఈ సాగునీటి వ్యవస్థను కొనసాగించారు. తెలంగాణాలో నాడు నిర్మించిన గొలుసు తటాకాలు వర్షపు నీటిని గరిష్టంగా సద్వినియోగం చేయడానికి ఉపయోగపడినాయి. 13, 14 శతాబ్దాలలో విజయనగర రాజులు రాయలసీమలో చెరువులు తవ్వించారు. (అయితే భూస్వామ్య సమాజంలోని చెరువులు, కాలువలపై దళితులకు ఏ హక్కూ లేకుండా పోయిందన్నది వాస్తవం. ఈ వివక్షత వున్నప్పటికీ చెరువులు, కాలువలు ఆనాటి వర్గ సమాజపు వ్యవసాయ అవసరాలను సమర్ధవంతంగా నిర్వహించాయి.) జల వినియోగంలో ఈ సాంప్రదాయక పద్ధతులు ప్రకృతితో మానవ సమాజాన్ని స్నేహ బంధంతో వుంచి పర్యావరణ సమతౌల్యానికి పట్టం కట్టాయి. శతాబ్దాలపాటు కొనసాగిన ఈ సాంప్రదాయక నీటి వ్యవస్థలు గత రెండువందల సం॥ల పెట్టుబడిదారీ అభివృద్ధి క్రమంలో విధ్వంసమై పోయాయి. ఈ సాంప్రదాయిక జలవనరులను విధ్వంసం చేసే క్రమం ఏనాడైతే మొదలైందో అప్పట్నుంచే కరువులూ, నీటి ఎద్దడి మొదలైనాయి. మనదేశంలో బ్రిటీష్ పాలన స్థిరపడిన తర్వాత ఆంగ్లేయులు చేసిన మొట్టమొదటి పని కాలువల, చెరువుల వ్యవస్థను నిర్లక్ష్యం చేయటమే. విడివిడిగా వున్న వేలాది కాలువల, చెరువుల నిర్వహణ కంటే లక్షల ఎకరాలకు, సాగునీటి సౌకర్యాన్ని కల్పించే భారీ ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం ద్వారా పిండుకోగల అపార లాభాలే పెట్టుబడిదారులను ఆకర్షిస్తాయి. దేశంలో ప్రజల ప్రయోజనాలకు ఇక్కడే గండిపడింది.

1848లో గోదావరి నదిపై ధవళేశ్వరం వద్ద, 1852లో కృష్ణానదిపై విజయవాడ వద్ద ఆనకట్టలు, 1863లో కర్నూలు కడప (కె.సి. కెనాల్) కాలువ నిర్మించిన బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం వాటి లాభ నష్టాలను బేరీజు వేసుకుని సాగునీటి పథకాలకు సంబంధించి ఇకముందు పెట్టుబడిపై తగిన వడ్డీ (లాభం) వచ్చే పథకాలనే చేపట్టాలని తీర్మానించుకుంది. ఇదే ఆనాటినుంచి ఈనాటిదాకా దేశంలో సాగునీటి ప్రాజెక్టుల నిర్మాణానికి, నిర్వహణకు నమూనాగా కొనసాగుతోంది. ఈ నమూనా ప్రకారమే లాభకరంగా వుండే సాగునీటి పథకాలు కోస్తా ప్రాంతానికే పరిమితం చేసి వెనుకబడిన తెలంగాణా, రాయలసీమ ప్రాంతాల్లో ప్రాజెక్టులను, నిర్మాణాలను నిర్లక్ష్యం చేశారు. తరాలుగా కొనసాగిన కాలువలు, చెరువుల వ్యవస్థను ఉద్దేశపూర్వకంగా నిర్లక్ష్యం చేయటం, మరోవైపు లాభసాటి కాదన్న నెపంతో నీటిపారుదల పథకాలను వమ్ము చేయటం కారణంగా తెలంగాణా, రాయలసీమల్లో వ్యవసాయం గిడసబారి పోయింది. బ్రిటీష్ పాలనలోనే కాదు, అధికారమార్పిడి తర్వాత నల్లదొరల పాలనలో సైతం ఈ విధానం ఎంత వినాశకర స్థాయిలో సాగిందంటే, 1956-57 నాటికి తెలంగాణాలో చెరువుల క్రింద 11 లక్షల ఎకరాలకు పైగా సాగవుతుంటే అది 1995-96 నాటికి 5 లక్షల 60 ఎకరాలకు తగ్గిపోయింది. ఇక రాయలసీమ పరిస్థితి చెప్పనవసరమే లేదు. ప్రపంచంలో చాలా దేశాలకే లేనన్ని అపారమైన సహజ వనరులున్నా వాటిని వినియోగించుకునే నీటిపారుదల వ్యవస్థలు లేకపోవటం.... దీనికితోడు గత 30 సం॥ల కాలంలో హరిత విప్లవం పేరిట నీళ్ళను చెడతాగేసే అధిక దిగుబడి హైబ్రిడ్ పంటల సాగువైపుకు రైతాంగాన్ని మళ్ళించటంతో మునుపెన్నడూ లేని రీతిలో భూగర్భ జలాలను తోడివేయాల్సి వచ్చింది.

ఈ హరిత విప్లవం మొదలైన గత 30 సం॥లుగా మన రాష్ట్రంలోనే కాదు దేశం మొత్తంగా పర్యావరణ పరిస్థితులను తల్లక్రిందులు చేశాయి. ఉదా॥ ఒక్క రాజస్థాన్‌లోనే గత 50 సం॥లలో 40 సార్లు కరువులు దాడి చేశాయి. సాగునీటి మాటేమోకానీ మంచినీటి కోసం పశుగణాలే కాక కోట్లాది మంది ప్రజలు కూడా విలవిలలాడిపోయే రీతిలో ఉపరితల జలాలు ఎండలకు ఆవిరైపోయి, భూగర్భ జలాలు ఇంకిపోయాయి. అడవులను వాణిజ్య ప్రయోజనాలకు విచ్చలవిడిగా నిర్మూలించేయటం,

బ్రిటీష్ పాలనలోనే మొదలై 1950ల తర్వాత తారాస్థాయికి చేరింది. ఈ విధంగా పెట్టుబడిదారీ విధానంలోని అలివిమాలిన లాభాపేక్ష ప్రపంచమంతటా భూవుపరితల, భూగర్భ జలాలను అడుగంటింప జేయటంతో సర్వత్రా విమర్శలు పెల్లుబికాయి. ఈ విమర్శల వత్తిడితో ప్రకృతి విధ్వంసకులుగా సమాజం తమపైకి ఎక్కుపెట్టిన నేరారోపణల తీవ్రతను తగ్గించే లక్ష్యంతో సామ్రాజ్యవాదం జలవనరుల పరిరక్షణ పేరిట పథకాలకు సిద్ధమైంది. ఈ పథకాలలో వాటర్‌షెడ్‌ల అభివృద్ధి కూడా ఒకటి. గత మూడు, నాలుగు దశాబ్దాల నుండి అనేక దేశాలలో ఇది అమలవుతోంది.

మన దేశంలో కూడా ప్రపంచబ్యాంక్ వత్తిడితో కేంద్ర ప్రభుత్వం 1971 నుంచే వాటర్‌షెడ్ పథకాలను ప్రారంభించింది. ప్రధానంగా, వర్షాధారం తప్ప మరే ఆధారం లేని మెట్ట ప్రాంతాలలో రైతులు సమిష్టిగా చేపట్టాల్సిన కార్యక్రమంగా దీన్ని మలిచారు. ఒక గ్రామం లేదా కొన్ని గ్రామాల పరిధిలోని కొండలు, వాగులు వున్న ఏటవాలు భూముల్లో వర్షపు నీటిని నిల్వచేసుకోవటం ద్వారా భూగర్భ జలాలను పెంచడం దీని లక్ష్యం. వర్షపునీటి పురవడిని అలాగే వదిలేస్తే నీటితోపాటు భూమి కోతకు గురై సారవంతపు మట్టి కొట్టుకు పోతుందని, దీనివల్ల మెట్టభూములు కొన్నేళ్ళకు నిస్సారమవడమేగాక ఏడాదికేడాది భూగర్భ జలాల మట్టం పడిపోయి ఇసుక మేటవేసి ఆ ప్రాంతం ఎడారి అయిపోతుందని చెబుతూ దీనికి ప్రత్యామ్నాయంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం 1975 నాటికి 50 శాతం నిధుల భాగస్వామ్యంతో దేశవ్యాప్తంగా వాటర్‌షెడ్‌ల అభివృద్ధిని చేపట్టింది. 1991లో సమీకృత బీడు భూముల అభివృద్ధి పథకాన్ని నూరుశాతం ఆర్థిక సహాయంతో కేంద్రమే చేపట్టింది. ఈ పథకం అమలులో లోపాల పరిశీలనకి 1995లో కేంద్ర ప్రభుత్వం నియమించిన హనుమంతరావు కమిటీ ప్రజల భాగస్వామ్యం, స్వచ్ఛంద సంస్థల సహకారంతోనే ఈ పథకం విజయవంతం అవుతుందని సూచించింది. ఈ కొత్త సూచనలతోనే 1995 నుంచి దేశమంతటా వాటర్‌షెడ్ పథకాలు అమలు చేస్తున్నారు.

మన రాష్ట్రంలో కూడా ప్రారంభంలో కొన్ని జిల్లాలకే పరిమితమైన వాటర్‌షెడ్‌ల అభివృద్ధి ఇపుడు హైద్రాబాద్ మినహా అన్ని జిల్లాలలో అమలవుతోంది. 'విజన్ 2020' నిర్దేశకత్వంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1997 నుంచి 2007 సం॥రం వరకూ సమీకృత పరీవాహక అభివృద్ధికి ప్రత్యేక పథకం చేపట్టింది. దాదాపు కోటి హెక్టార్ల భూమిని వాటర్‌షెడ్‌ల క్రింద అభివృద్ధి చేయాలని, ఇందుకు సుమారు పదేళ్ళలో 5,000 కోట్ల రూ॥లు ఖర్చవుతాయని అంచనా. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేసిందల్లా ఏమిటంటే కరువు పీడిత ప్రాంతాల అభివృద్ధి పథకాన్నేగాక కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు చెందిన ఏడు పథకాలను దీనికి అనుసంధానం చేయటమే. అవి. 1. ఉపాధి హామీ పథకం (EAS), 2. జవహర్ గావ్ సంవృద్ధి యోజన్ (JGSY), 3. దుర్భిక్ష పీడిత ప్రాంతాభివృద్ధి పథకం (DPAP), 4. ఎడారి నివారణా పథకం (DDP), 5. సమీకృత నిరుపయోగ భూముల అభివృద్ధి పథకం (EWDP), 6. ఉపాధి హామీ కింద వాటర్‌షెడ్ పథకం (ESWS), 7. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రకృతి వైపరీత్యాల సహాయ నిధి(APహజార్డ్ మిటిగేషన్ ఫండ్). ఈ ఏడు పథకాల కింద మొత్తం 22 జిల్లాల్లో ఏటా 500 కోట్ల రూ॥ల ఖర్చు అంచనాతో వాటర్‌షెడ్ పథకాలను అమలు చేస్తున్నారు. అటవీ ప్రాంతం కూడా ఈ పథకం కింద చేరినందువల్ల వాటర్‌షెడ్ కమిటీలకేగాక వన సంరక్షణ సమితులకు కూడా వాటర్‌షెడ్ పథకాల బాధ్యతను అప్పగించారు. ఈ విధంగా ఇన్ని పథకాల కలబోతతో మన రాష్ట్రంలో ఈ పథకం సమీకృత వాటర్‌షెడ్ పథకంగా రూపాంతరం చెంది ప్రచారంలోకి వచ్చింది. ఇందుకుగాను భౌగోళిక సమాచార వ్యవస్థ (GIS), భౌగోళిక స్వరూప వ్యవస్థ (గ్లోబల్ పొజిషనింగ్ సిస్టమ్-జి.పి.యస్.)ల సహకారాన్ని కూడా ప్రభుత్వం తీసుకుంది. ఒక్కో వాటర్‌షెడ్ పథకం అభివృద్ధికి నాలుగేళ్ళ కాల వ్యవధి నిర్ణయించి, ఒక్కో వాటర్‌షెడ్‌కి 20 లక్షల రూ॥ల చొప్పున ప్రభుత్వం వాటర్‌షెడ్ కమిటీల ఆధ్వర్యంలో ఖర్చు చేస్తుంది. మరోవైపు స్వచ్ఛంద సేవా సంస్థలు, ప్రైవేట్ సంస్థలు ఈ కమిటీలకు కావాల్సిన సాంకేతిక సహాయ సహకారాన్ని అందిస్తాయి. 1994-95 వరకు 678 ప్రాజెక్టుల కింద 4 లక్షల హెక్టార్లలో, తర్వాత 12 జిల్లాల్లో 22 లక్షల హెక్టార్లలో 4,500 వాటర్‌షెడ్‌లు అమలు చేయాలని పెట్టుకున్న లక్ష్యం దాదాపుగా నెరవేరిందని, ఇపుడు నాలుగేళ్ళలో 5,210 వాటర్‌షెడ్ పథకాలను నాలుగు వేల గ్రామాల పరిధిలో చేపట్టబోతున్నామని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది.

ప్రపంచ బ్యాంక్ పరిభాషలో వాటర్‌షెడ్ అనేది ఒక ప్రాథమికమైన అభివృద్ధి యూనిట్. ఇది జలవనరుల సమర్థ నిర్వహణతో ముడిపడి వుంటుంది. (ప్రజల బాధ్యత సాకుతో నీటి సరఫరాని ప్రయివేటీకరించడం దీని అంతఃసూత్రంగా వుంటుంది.) ఇది సహజ వనరులను పరిరక్షించడం, వాటిని తిరిగి సృష్టించడం సమర్థంగా ఉపయోగించు కోవడంతో ముడిపడి వుండటమే కాక మానవ అవ సరాలకు, లభ్యమవుతున్న వనరులకు మధ్య సమతుల్యతను నెలకొల్పుతుంది. (సమతుల్యత పేరుతో అట్టడుగు వర్గాల నీటి అవసరాలను తొక్కిపట్టి వున్న నీటి వనరులన్నింటినీ సంపన్నుల పరం చేస్తుంది.) నేల, నీరు రెండింటి నిర్వహణ, వ్యవసాయాభివృద్ధి పశుగణాభివృద్ధి, పశుగ్రాసాన్ని వృద్ధి చేయడం, వ్యవసాయ అటవీకరణ (అగ్రోఫారెస్టీ: జంతువులను మేపడానికి అనుగుణంగా మొక్కలను నాటడం, చెట్లను పెంచడం లేదా పంటలను పండించడం మొదలగు వాటికి సంబంధించిన వ్యవసాయ విధానం) ఆరోగ్యం, విద్య, ఇంధన వనరుల నిర్వహణ, కమ్యూనిటీ అభివృద్ధి వంటి అంశాలతో కూడి ఒక నిర్దిష్ట ప్రాంతం, దాంట్లోని ప్రజల సంపూర్ణాభివృద్ధిని సాధించడానికంటూ సమీకృత వాటర్‌షెడ్ నిర్వహణ పథకాలను ప్రపంచబ్యాంకు స్పాన్సర్ చేసింది. వాస్తవానికి పైన చెప్పిన ప్రతి అంశాన్నీ ప్రజలకు లేకుండా హరించివేసిన ప్రపంచబ్యాంకే ఇపుడు వీటన్నింటినీ సాధించి పెడతానంటూ ముందు కొచ్చింది. అందుకే లక్ష్యాలూ, ఉద్దేశ్యాలూ వేరు వేరయినపుడు ఫలితం శూన్యంగానే వుంటుందన్న నిజాన్ని వాటర్‌షెడ్ల అమలు ప్రతిచోటా నిరూపిస్తూ వస్తోంది. మన రాష్ట్రం కూడా ఇందుకు మినహాయింపు కాదు. సమీకృత వాటర్‌షెడ్ అభివృద్ధి పథకం పేరిట గత నాలుగేళ్ళలో జరిగిందేమిటో చూద్దాం.

వాటర్‌షెడ్ అవినీతి భాగోతం

వాస్తవంగా వాటర్‌షెడ్ల పేరుతో రాష్ట్రంలో ఇన్నేళ్ళుగా అమలవుతూ వచ్చిందేమిటి? గత ఐదేళ్ళుగా చూసినా రాష్ట్రంలో అమలవుతున్న వాటర్‌షెడ్ పనుల్లో కనీ వినీ ఎరుగనన్ని రాజకీయ అక్రమాలు, అవినీతి చోటు చేసుకున్నాయి. నేరుగా ప్రభుత్వం నుంచి వాటర్‌షెడ్ కమిటీలకు నిధులు భారీ స్థాయిలో రావడమనేది గ్రామాల్లో రాజకీయ నాయకుల అవినీతికి తలుపులు తెరిచేసింది. గ్రామంలో సర్పంచ్‌కన్నా 20 లక్షల నిధి కలిగిన వాటర్‌షెడ్ ఛైర్మన్ కావడమే చోటా మోటా నాయకులకు ప్రతిష్ఠాత్మకమై పోయింది. వాటర్‌షెడ్ కమిటీ ఛైర్మన్ పదవులు తమ అనుచరులకే దక్కించాలని ముఠా నాయకులు తమ ఇళ్ళలోనే కమిటీ జాబితాలు తయారు చేసుకున్నారు. స్వయానా పాలకపక్షం అండతో సాగుతున్న ఈ ముఠాల మధ్య కక్షలు ఏ స్థాయికి చేరాయంటే, అనంతపురం జిల్లా పామిడి మండలం నెమళ్ళపల్లిలో వాటర్‌షెడ్ ఛైర్మన్ గిరిని సొంతం చేసుకునేందుకు అడ్డువస్తున్నారనే కసితో నెలల పసికందుతో

సహా ఒకే కుటుంబంలోని ఐదుగురిని ప్రత్యర్థి వర్గం హతమార్చింది. ఇక బత్తులపల్లె మండలం మాల్యవంతం గ్రామంలో వాటర్‌షెడ్ ఎన్నికల రోజునే ఒకరిని హత్య చేశారు. రాయలసీమ వ్యాప్తంగా కొన్ని ఫ్యాక్షన్ గ్రామాల్లో ఎప్పుడు వాటర్‌షెడ్ ఎన్నికలంటే అప్పుడు వేటకొడవళ్ళు వీధుల్లో నాట్యం చేస్తున్నాయి. ప్రజలు చేయాల్సిన చెక్‌డ్యాములు, 'రాక్‌ఫిల్' డ్యామ్ పనుల్ని కాంట్రాక్టర్లు దక్కించుకున్నారు. కొన్నిచోట్ల వాటర్‌షెడ్ కమిటీ ఛైర్మన్లు పదవీకాలం ముగిశాక తాము చేయించిన పనుల రాళ్ళను కూడా తరలించుకు పోయారు.

ఇక నల్గొండ జిల్లా కనగల్ మండలం పానుగోడు వాటర్‌షెడ్‌లో పనే మొదలెట్టకుండా 8 లక్షల రూ॥లు స్వాహా చేసేశారు. ఇక్కడ వాలుకట్టలు ఆనవాళ్ళు లేకుండా గల్లీ కంట్రోల్ రాళ్ళు మరొకచోటుకు తరలించి కూలీల పేరుతో డబ్బు డ్రా చేసి, గడ్డి విత్తనాల పేరుతో బిల్లులు చేసి నిధుల్ని కొల్లగొట్టారు. మెదక్ జిల్లాలో కల్హర్ మండలంలో రెండు గ్రామాల మధ్య తప్పుగా సర్వే నెంబర్లు చూపి నిధులు కాజేశారు. ఇక వాటర్‌షెడ్ పథకాల్లో సాంకేతిక సలహాలిచ్చేందుకు, సహకరించేందుకు (ప్రపంచబ్యాంకు ఆదేశం మేరకే) భాగస్వాములవుతున్న స్వచ్ఛంద సంస్థలు తక్కువ తినలేదు. రైతుల నుంచి వారి వాటా ధనం 10 శాతం కింద లక్షలలో నిధులు వసూలు చేసి రెండు వేల రూ॥ల జీతానికి ఇంజనీర్లని నియమించి మిగతా నిధుల్ని స్వచ్ఛంద సంస్థలు దండుకున్న వైనం కూడా బయటపడింది. వాటర్‌షెడ్ పనుల్లో ప్రజలను దూరంగా వుంచేందుకు అధికారులూ, కాంట్రాక్టర్లూ కుమ్మక్కవటం ఒక ఎత్తైతే, వాటర్‌షెడ్ పనుల్లో కూలీలకు మీటర్‌కి ఇవ్వాల్సిన 9 రూ॥ల కనీస కూలీని కూడా ఇవ్వకుండా తగ్గించేశారు. వాటర్‌షెడ్ పనుల్లో కుంభకోణాలు పెద్ద ఎత్తున బయటపడడంతో ముఖ్యమంత్రి పలుచోట్ల సభల్లో వాటర్‌షెడ్‌లలో అవినీతి జరిగిందని బాధ నటిస్తూనే ఆ అవినీతికి కూడా రైతులనే బాధ్యుల్ని చేసి పనులు సక్రమంగా జరగకపోతే వాటి ఖర్చుల్ని రైతుల నుండే వసూలు చేస్తామంటూ హెచ్చరించాడు. ప్రజలే బాధ్యత పడటం అంటే తాము చేయని నష్టాలకు తామే పరిహారం కట్టడమన్నమాట.

రైతుల దరిచేరని వాటర్‌షెడ్ ఫలాలు

వాటర్‌షెడ్ల బాగోగుల విషయం అలా వుంచి చూస్తే, రాష్ట్రంలోని చాలా జిల్లాల్లో వాటర్‌షెడ్ కమిటీలు, సంబంధిత గ్రామాల్లోని బడా నాయకులు, అధికారులు మొత్తంగా కుమ్మక్కై నిధులను మింగేస్తున్నారు. ప్రభుత్వం నుంచి నేరుగా వాటర్‌షెడ్ కమిటీలకు నిధులు రావటం, పైకి ఎన్నిమాటలు చెప్పినా నిజానికి ప్రజలకు నిర్వహణలో పాత్ర లేకుండా చేయటం వంటివాటి కారణంగా వాటర్‌షెడ్ కమిటీలూ, వాటిని నడిపిస్తున్న తెరవెనుక రాజకీయ పిండారులదే ఇష్టా రాజ్యమై పోయింది. కమిటీలు చెప్పింది వేదంలా సాగటం, చాలాచోట్ల ఆ కమిటీలను కూడా తోసిరాజని బడానేతలే నిధుల వ్యవహారాన్ని చేజిక్కించుకోవటం, ఏ కొద్దిమంది అధికారులో అడ్డుపడినా, పై స్థాయిలో రాజకీయాలు నడిపి తమ అనుచరులకే కాంట్రాక్టు పనులు ఇప్పించి నిధులు దండుకుంటున్నారు. దీని ఫలితంగా రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం అమలవుతున్న 5,235 వాటర్‌షెడ్లలో ఎక్కువ మొత్తంలో అవినీతి రాజ్యమేలుతోంది. ప్రభుత్వం ఊదరగొడుతున్న రైతుల భాగస్వామ్యం కలికానిక్కూడా కనిపించటం లేదు. మహా అయితే వాటర్‌షెడ్ కమిటీలు రాసిన చెక్కులపై సంతకాలు పెట్టి, బ్యాంకు నుంచి డబ్బులు డ్రా చేసి బడా నాయకుల, కమిటీ సభ్యుల చేతుల్లో వుంచేవరకే రైతుల భాగస్వామ్యం కనిపిస్తోంది. జిల్లాల్లో 80 శాతం ప్రజలకు వాటర్‌షెడ్ల నిర్వహణ విధానం గురించి తెలియనీయకుండా చేశారు. తెలిసినా ప్రజలకు ఏవీ దక్కకుండా లోపాయికారీ ఏర్పాట్లు ముందే జరిగిపోయాయి. ఇవిగాక 3,738 వన సంరక్షణ సమితుల ద్వారా 7.5 లక్షల హెక్టార్లను అభివృద్ధి చేస్తున్నామంటూ ప్రకటించారు కానీ వాటిలో రైతుల ఆజమాయిషీ అన్నది లేనేలేదు. 31 లక్షల రూ॥లతో గడ్డి విత్తనాలు పెంచినట్లు చెప్పినచోట గడ్డి అన్నదే కనిపించనంత స్థాయిలో అవినీతి పేరుకుపోయింది. ఇలా తమవి కాని కమిటీలు, నిధులను, పనులను ఆజమాయిషీ చేస్తూండటంతో రైతులకు వాటర్‌షెడ్‌లపై సొంత శ్రద్ధ హరించుకు పోయింది. అందుకే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో చిన్న చెరువుల్లో పూడికతీతకు ప్రభుత్వం సన్నాహాలు చేసినా చాలాచోట్ల ప్రజలు ముందుకు రాని వైనాన్ని అన్నాహజారే స్వయంగా ఎత్తిచూపాడు. ప్రభుత్వం మొదలుకొని 'జల సంరక్షణ సమితి'ల దాకా అంతా 'ప్రజా భాగస్వామ్యం' గురించి దంచుతున్నారు కానీ మరోవైపు ఆ భావనే పరమ అస్పష్టంగా, అమూర్తంగా మారిపోయింది.

వరదల్లో కొట్టుకుపోయిన వాటర్‌షెడ్లు

ఏ పథకంలో అయినా చిత్తశుద్ధిని, ప్రజాసంక్షేమాన్ని ప్రదర్శించని పాలకవర్గాలు అధికారంలో వున్నచోట వాటర్‌షెడ్లే కాదు ఇంకే ఇతర పథకాలయినా సమగ్రంగా అమలుకావటం అసంభవమే. ఈ విషయాన్ని ఆగస్ట్ నెలలో విరుచుకుపడిన వరదలు బ్రహ్మాండంగా నిరూపించాయి. ప్రభుత్వం ఆర్భాటంగా ప్రారంభించిన 'నీరు–మీరు' చెరువులన్నీ వాటి నిర్మాణంలోని నాసితనం, కాంట్రాక్టర్ల అవినీతి సాక్షిగా ఆగస్ట్ నెలలో కురిసిన భారీ వర్షాలకు తెగి, కొట్టుకు పోయాయి. జల సంరక్షణ పేరిట పూడిక తీసిన చెరువులు మళ్ళీ పూడిపోయాయి. గండ్లుపడిన చెరువులతో మళ్ళీ పరిస్థితి యధాస్థితికి చేరుకుంది. మళ్ళీ జలయజ్ఞం, మళ్ళీ అప్పులతో నిధుల్ని సేకరించి కొల్లగొట్టడం....మళ్ళీ వర్షాలూ, మళ్ళీ నిధులూ....పాలకవర్గాల పంట పండటానికి లక్ష మార్గాలుంటాయి. అయినా వాటర్‌షెడ్ల గురించి ప్రచార మోత సాగుతూనే వుంటుంది.

వాటర్‌షెడ్లూ-కార్పొరేట్ వ్యవసాయం

వాటర్‌షెడ్ల ద్వారా భూగర్భ జలాలను పెంపొందించాలని, చుక్కనీరు ఆవిరి కాకుండా, సముద్రంలోకి పోకుండా భూగర్భ జలాశయంలోకి పోయేలా చూడాలని అంటున్న దళారీ పాలకులే మరోవైపు పాశ్చాత్య ఆగ్రో బిజినెస్ (వ్యవసాయ వాణిజ్య) కంపెనీలను సాదరంగా ఆహ్వానించి వారి ఎగుమతి దిగుమతి వ్యాపారానికి అనువుగా వుండే నూతన వ్యవసాయ విధానాలను ప్రకటిస్తున్నారు. ఈ పాశ్చాత్య ఆగ్రోబిజినెస్ కంపెనీలు విపరీతంగా నీళ్ళు తాగే కొత్త వంగడాలను విస్తారంగా పండించి లేదా రైతుల చేత పండింపజేసి ఎగుమతి చేస్తాయి. మన రాష్ట్రాన్నే తీసుకుంటే కరువు ప్రాంతాలలో 300 అడుగుల దాకా బోర్లు దింపుతున్నారు. విజన్ 2020 చాలా స్పష్టంగానే ప్రకటించినట్లుగా వ్యవసాయ కమతాలను ఏకంచేసి కార్పొరేట్ వ్యవసాయానికిగాను ఆ విశాలమైన కమతాలను అప్పగిస్తే కార్పొరేషన్లు ఇంకాస్త లోతుకు బోర్లు వేసి భూగర్భ జలాలను మరింతగా తోడేస్తాయి. అప్పుడు వాటర్‌షెడ్ల వల్ల భూగర్భ జలాలు ఏమైనా పెరిగివుంటే ఈ కార్పొరేట్ వ్యవసాయం అలా పెరిగిన భూగర్భ జలాలను ఒక 'కారు' పంట కోసమే మొత్తంగా పీల్చివేయగలదు. అప్పుడు రాష్ట్రంలోని జలవనరులకు ఏ గతి పడుతుందంటే భూగర్భ జలాలను ఏదో ఒక విధంగా పెంచటం, వాటిని మళ్ళీ ఎగుమతి ఆధార వ్యవసాయ వుత్పత్తుల కోసం మొత్తంగా తోడేయటం, మళ్ళీ భూగర్భ జలాల పరిరక్షణ అంటూ పథకాలు మొదలు పెట్టడం... మళ్ళీ తోడేయటం.... ఇదొక విష వలయం. వాటర్

షెడ్ల అభివృద్ధికి కార్పొరేట్ వ్యవసాయానికి మధ్య వున్న పూడ్చలేనంతటి అగాధపూరితమైన వైరుధ్యం ఇది. వర్షపు నీటిని నేలమీదే నిల్వ చేయగలిగే చెరువుల వ్యవస్థను గాలికొదిలేసి, వర్షపునీటిని భూగర్భంలోకి ఇంకించి నిల్వచేసే ఇంకుడు గుంటలు, కాంటూర్ కందకాలు, వాటర్‌షెడ్ల వ్యవస్థను పైకెత్తటంలో ప్రపంచబ్యాంకు, దళారీ ప్రభుత్వాల అంతరార్థం ఇదే. ఉపరితల జలాలు, భూగర్భ జలాలు రెంటినీ సమతూకంగా వాడుకునే తరహా సమతుల్య సాగునీటి పద్ధతులకు వాటర్‌షెడ్ విధానాల్లో తావులేదు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇటీవలే ప్రకటించిన నూతన వ్యవసాయ విధానంలో భూమి గరిష్ట పరిమిత చట్టాలను సవరించాలన్న అతి ముఖ్యమైన ప్రతిపాదన చేసింది. భూమి యాజమాన్యంపై ఇంతవరకూ అరకొరగానయినా సాగిన ఆంక్షలను ఇది పూర్తిగా ఎత్తివేస్తుంది. వ్యవసాయ కార్పొరేషన్లకు వందల ఎకరాల భూమిని లీజుకు కట్టబెట్టడంలో భాగంగా ఈ ప్రతిపాదన ముందుకు వచ్చింది. నిరుపయోగంగా వున్న వేలాది, లక్షలాది ఎకరాల బీడు భూముల్ని రైతాంగం సాగుచేయలేనపుడు వాటిని భారీ కమతాల కింద లీజుకిస్తేనే మంచిదని ప్రభుత్వం వాదించింది కూడా. దీంట్లో ఉద్దేశం స్పష్టమే. ఇలా వ్యవసాయ కార్పొరేషన్లు రంగంలోకి వచ్చాక అవి భూగర్భ జలాలను పెద్ద మొత్తంలో పీల్చుకునే పద్ధతిలో ఎగుమతి ఆధార వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను చేపడతాయి.

భూగర్భ జలాల వినియోగంలో అసమానత్వం

ఇప్పటికే ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులను అవలంభిస్తున్న భూస్వాములు, ధనికరైతులే భూగర్భ జలాలను అధికంగా వాడుతున్నారు. భూస్వాములు ధనికరైతులు వేసిన బోర్ల నుండి నీటిని కొని పేద, మధ్యతరగతి రైతాంగం సాగు చేయటమన్నది చాలా సం॥ల క్రితమే రాష్ట్రంలో ఉనికిలోకి వచ్చింది. ఇక కార్పొరేట్ వ్యవసాయం రంగ ప్రవేశంచేస్తే వారు వేసేంత లోతుగా వేరెవరూ బోర్లు వేయలేరు కాబట్టి ఇకమీద భూగర్భ జలాలన్నీ వారివే. కరెంటు ఉత్పత్తికయ్యే ఖర్చు మొత్తం వినియోగదార్లే పెట్టుకోవాలనే ప్రపంచబ్యాంకు నియమాన్ని రాష్ట్రంలో అమలు చేస్తున్నారు. కాబట్టి కార్పొరేషన్లు, వారి కనుసన్నలలో వ్యవసాయం చేసే ధనికరైతులు తప్ప ఇతరులు ఎవ్వరూ బోర్లు వేసుకునే స్థితిలో వుండబోరు. భూగర్భ జలాలను సేద్యం కోసం వాడుకోవటం ఇతరులకు ఇకపై అసాధ్యం. అర కొర ఆర్థిక వనరులతో తప్పనిసరిగా బోర్లు దింపుకుంటూ, వాటిలో నీళ్ళు పడకపోతే బోరు దింపడానికయిన అప్పుల భారంతో తట్టుకోలేక ఆత్మహత్యలు చేసుకుంటున్న రైతులెంతోమంది రాష్ట్రంలో వుంటున్నారు. పేద ప్రజలకు దొరికే అన్ని రకాల వ్యవసాయ ఉపాధి అవకాశాలూ పూర్తిగా తగ్గిపోతుండగా మరోవైపు చెరువుల్లో పూడికలు తీయడానికి మానవ శ్రమను తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో తప్ప వాడొద్దని చెప్పిన ప్రభుత్వం వందలాది ప్రొక్లైనర్‌లను ప్రతి జిల్లాలో రంగంలోకి దించింది. ఇది ఆ భారీ యంత్రాల యజమానులకు, కాంట్రాక్టర్లకు లాభం చేకూర్చిందే తప్ప కరువుతో అల్లాడుతున్న ప్రజలకు కనీసంగా కూడా తోడ్పడలేదు.

అందుకే అసమాన భూపంపిణీ విధానాలు, జలవనరుల అసమాన వినియోగం, పంటల సరళి, ఉత్పత్తికీ, పంపిణీకి మధ్య అసమాన సంబంధాలు వ్యవస్థలో కొనసాగినంతమేరకూ వాటర్‌షెడ్లే కాదు, ఏ ఇతర జల సంరక్షణ విధానాలు కూడా ప్రజల ప్రయోజనాలకు కాపాడలేవు. వాటర్‌షెడ్లవల్లే కరువును నివారించగలగడం సాధ్యమయితే గత ఐదారేళ్ళుగా రాష్ట్రంలోనూ, గత 30 ఏళ్ళుగా దేశంలోనూ అమలవుతూ వస్తున్న వాటర్‌షెడ్లు కరువును మటుమాయం చేసి వుండాలి. ప్రజల భాగస్వామ్యం, బాధ్యత పేరుతో ఈ వాటర్‌షెడ్ పథకాలను ప్రపంచబ్యాంకు తనకు ఉపయోగపడే అనేక ప్రయోజనాల కోసం తెస్తున్నది. పెండింగ్‌లో వున్న అనేక ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టులను నిర్మించాలన్న డిమాండు నుంచి ప్రజలను మళ్ళించడానికి, ప్రాజెక్టులకు బడ్జెట్‌లో కేటాయింపులను కోతపెట్టడానికి, జలవనరుల నిర్వహణలో ప్రభుత్వాల బాధ్యతను తప్పించటానికి వాటర్‌షెడ్లు ఉపయోగపడతాయి. ప్రపంచబ్యాంకు ఆఫ్రికా, లాటిన్ అమెరికాల్లో తలపెట్టిన ఈ వాటర్‌షెడ్‌ల వల్ల జరిగిందేమిటంటే, ఇరిగేషన్ పద్దులు కోతపెట్టించి, వ్యవసాయాన్ని అడ్డుకుని ఆహార దిగుమతులకు అలవాటు చేయటం ద్వారా ఒకనాడు ధాన్యాగారాలైన మొరాకో, ఇథియోపియాలను అడుక్కుతినే స్థితికి తెచ్చింది. వాటర్‌షెడ్లకు ఏ వెనుకబడిన దేశంలోనూ ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తిని పెంచిన చరిత్ర లేదు.

జలవనరుల ప్రైవేటీకరణలో భాగమే వాటర్‌షెడ్లు

గత పాతికేళ్ళుగా ప్రైవేట్ బోర్‌వెల్స్‌ని దింపే విధానం భారీస్థాయిలో కొనసాగింది. దీని ఫలితంగా దేశవ్యాప్తంగా 85 లక్షల బోర్‌వెల్స్ (గొట్టపుబావులు) వ్యక్తుల ఆధీనంలో ప్రత్యేకించి భూస్వాముల, ధనికరైతుల ఆధీనంలో వుంటున్నాయి. ఒక్క ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనే 1983 నుండి 22 లక్షలపైగా గొట్టపుబావులు దింపారు. తరతరాలుగా చెరువుల రూపంలో సమాజ వుమ్మడి వనరుగా వున్న సాగునీరు, వ్యక్తుల ప్రైవేట్ యాజమాన్యం లోకి గొట్టపు బావుల రూపంలో ఎంత వేగంగా మార్పు చెందిందో దీన్నిబట్టే అర్థం చేసుకోవచ్చు. అంటే ప్రైవేట్ బోర్‌వెల్స్‌ని దింపే విధానం ఇప్పటికే నీటి సరఫరాకి సంబంధించి వాస్తవంగానే నీటి ప్రైవేటీకరణను వునికిలోకి తెచ్చేసింది. ఇప్పుడు నీటి పబ్లిక్ పంపిణీని కూడా ప్రైవేటీకరించాలని ప్రభుత్వాలు పథకమేస్తూ నీటివాడకం ఛార్జీలను అపారంగా పెంచివేస్తున్నారు. ఇది సాగునీటితోపాటు తాగునీటిని కూడా పేద మధ్యతరగతి ప్రజలకు అందుబాటులో లేకుండా చేస్తున్నది. మనదేశంలో 1999 సం॥లో 2000 కోట్ల రూ॥ల మేరకు 'మినరల్ వాటర్' అమ్మకాలు జరిగాయి. దేశంలో భారీ స్థాయిలో సాగుతున్న మంచినీటి అమ్మకాల మార్కెట్‌ను చేజిక్కించు కోవడానికి ఇప్పటికే యం.యన్.సి.లు రంగ ప్రవేశం చేశాయి. ప్రపంచవ్యాప్తంగా వున్న అత్యంత బడా కార్పొరేషన్లు నూరింటిలో10 కంపెనీలు సంపన్న దేశాల్లో 'నీటి వ్యాపారం' చేస్తూన్నాయని, ఎన్‌రాన్ లాంటి మల్టీ నేషనల్ ప్రైవేట్ వాటర్ కార్పొరేషన్లు ఏడాదికి నాలుగు లక్షల కోట్ల రూపాయాల్ని సంపాదిస్తున్నాయని గ్రహిస్తే మానవుల దప్పికను 'డాలర్ల' లోకి మార్చుకునే వ్యాపారం ఎంత భారీ స్థాయిలో, లాభాలు గుంజుకుంటోందో అర్థమవుతుంది. ఇంతవరకూ భారీ నీటి ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం పేరిట భారీ రుణాల ద్వారా దేశాన్ని, రాష్ట్రాలను భారీ ఎత్తున ముంచడానికో, లేక ప్రాజెక్టులను పక్కకు పెట్టించడానికో అలవాటుపడిన ప్రపంచబ్యాంకు భారత జలవనరుల రంగంలో 'సంస్కరణల' అమలుకు చొరవ చూపుతోంది. ప్రభుత్వ బాధ్యతలను పక్కనెట్టించి నీటి వనరులన్నింటినీ ''ప్రైవేటీకరించటం కోసం బ్యాంకు అతి చొరవ ప్రదర్శించింది. 1995లో మన రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితిపై నివేదికను ప్రకటించినపుడే ప్రపంచబ్యాంకు రాష్ట్రంలోని నీటి సరఫరాను కూడా ప్రైవేటీకరించాలని చెప్పింది. అప్పటి నుండే ఇందుకుగాను వివిధ పద్ధతుల ద్వారా ప్రజల్ని మానసికంగా సంసిద్ధపరిచే పనుల్ని చంద్రబాబు మొదలెట్టాడు. సాగునీటి సంఘాలు, ఇప్పుడు తాజాగా తాగునీటి సంఘాలు ఈ కోవలోనివే. మే నెల 12వ తేదీన ప్రపంచబ్యాంకు ఢిల్లీలో విడుదల చేసిన ఆరు నివేదికల్లో ప్రభుత్వాన్ని పక్కకు తప్పించి

(మిగతా 36వ పేజీలో.....)

దోపిడీ వర్గాల 'కంచుకోట'ల్లోనే పీఠం వేసి శత్రు గుండెలను కంపింపజేసిన 'యాక్షన్‌టీం' అమరులకు అరుణారుణ జోహార్లు!

పార్టీకీ, విప్లవోద్యమానికీ తీవ్రమైన నష్టాలు కల్గిస్తూ దూకుడుగా ముందుకు వస్తున్న శత్రువును ఎదుర్కొని గట్టి దెబ్బ తీయటం కోసంగాను యాక్షన్ టీంని ఏర్పాటు చేయాలని మన పార్టీ గత సంవత్సరం నిర్ణయించింది. ఆంధ్ర రాష్ట్ర విప్లవోద్యమానికి చెందిన వివిధ ప్రాంతాలలో పనిచేస్తున్న కామ్రేడ్స్ లక్ష్మణ్, జహీర్, క్రిష్ణ, ప్రవీణ్, శంకర్ (సల్వాచారి) లు యాక్షన్ టీంకి ఎంపికయినారు. వీరిలో కామ్రేడ్ లక్ష్మణ్ దక్షిణ తెలంగాణా మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా అటవీ ప్రాంతంలో గత సం॥రం పోలీసులు జరిపిన ఓ ఆకస్మిక దాడిలో అమరుడయినాడు. యాక్షన్ టీంకి ఎంపికయిన ఈ కామ్రేడ్ యాక్షన్ టీం ఏర్పాటుకు ముందే అమరుడు కావడంతో టీంలో చేరలేక పోయాడు. తక్కిన నలుగురు కామ్రేడ్స్ ఈ సం॥రం ఏప్రిల్ 14 రాత్రి హైద్రాబాద్ నగరంలో స్పెషల్ పోలీసు బలగాలు జరిపిన అనూహ్యమైన దాడిలో చిక్కి వేర్వేరు సందర్భాలలో అమరులైనారు.

కా॥ జహీర్

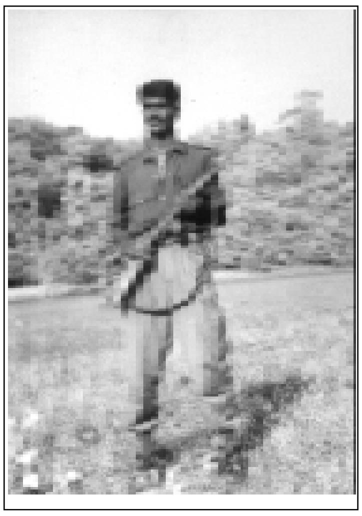

కా॥ సల్వాచారి

కా॥ క్రిష్ణ

పార్టీ అవసరాల రీత్యా నగరంలో టెక్ వర్క్‌లో పనిచేస్తూ యాక్షన్ టీం కోసం తన ఇంటిని షెల్టర్‌గా ఉపయోగించిన పార్టీ సభ్యుడు కామ్రేడ్ మధు కూడా ఈ దాడిలో అమరుడైనాడు. ఈ విధంగా శత్రువు రక్షణ దుర్గాల్లోనే తిరుగుతూ శత్రువు గుండెల్లో గుబులురేపి విప్లవ ప్రతీఘాతకులను, ప్రజాకంటకులను దునుమాడి విప్లవ క్యాంప్ స్థైర్యాన్ని పెంపొందించిన ఈ అమరులందరికీ విప్లవోద్యమమూ, యావత్ ప్రజానీకమూ విప్లవ జోహార్లర్పిస్తోంది.

పార్టీ ఏర్పాటు చేయాలనుకొన్న యాక్షన్ టీంకు కొన్ని ప్రత్యేకతలు కలిగి వున్నటువంటి కామ్రేడ్స్ లక్ష్మణ్, జహీర్, ప్రవీణ్, శంకర్‌లు ఎంపికై అనతికాలంలోనే పార్టీ తమలో ఏవైతే ప్రత్యేకతలను గుర్తించిందో ఆ ప్రత్యేకతలను చాటి చెప్పారు. పార్టీ ఆశించిన విధంగానే ఫలితాలు సాధించ గలిగారు. శత్రువు మనకు తీవ్రమైన నష్టాన్ని కలిగిస్తూ, పైచేయి సాధిస్తూ, దూకుడుగా ముందుకు వస్తున్న కీలక సమయాలలో సి.సి. తీసుకున్న నిర్ణయానికి అనుగుణంగా ఈ కామ్రేడ్స్ కీలకమైన పాత్రను పోషించి శత్రువును గట్టిదెబ్బలు తీయడం ద్వారా ఒక మేరకు వాడి దూకుడుకు కళ్లెం వేయగలిగారు. ఈ యాక్షన్స్‌లో వీరి పాత్ర వీరోచితమైంది. యాక్షన్స్‌లోనే గాకుండా వారి విప్లవ జీవితంలో ఏ విషయంలో చూసినా వారు మనకు చక్కటి ఆదర్శప్రాయులు.

విప్లవ ప్రతీఘాతకుడు, జెడ్ క్యాటగిరీ సెక్యూరిటీ వున్న క్యాబినెట్ మంత్రి మాధవరెడ్డిని తమ చతురతని ప్రదర్శించి ఖతం చేసి మన ప్రతిఘటనా స్థాయిని మరో మెట్టుకి ఎదిగించి విప్లవ శిభిరం స్థైర్యాన్ని పెంపొందించారు. తమ వీరోచిత చర్యల ద్వారా పేరుమోసిన విప్లవ ప్రతీఘాతుకులు, ప్రజాకంటకులను ఖతం చేసి చరిత్రలో చెప్పుకోదగ్గ సాహసవీరుల సరసన నిలిచారు.

మిలటరీ విషయంలో మంచి ఆశక్తిని కనబరుస్తూ, ఆ రంగంలో అభివృద్ధి చెందాలనే తపనతో దొరికిన ప్రతి అవకాశాన్నీ ఉపయోగించు కున్నారు. తాము ఆశక్తిని ప్రదర్శించడమే కాదు, ఈరోజు దళాలలో మిలటరీ తర్ఫీదుపై కేంద్రీకరించాల్సిన అవసరాన్ని గుర్తింపజేస్తూ ఎక్కడవున్నా సహచర కామ్రేడ్స్‌ను ఆ వైపుగా ఎదిగించడం కొరకు తీవ్రమైన కృషి చేశారు. అవసరమైతే ఒక లక్ష్యాన్ని ఛేధించడానికి సంవత్సరాల పాటు కూడా ఓపికతో కృషి చేయాల్సి వుంటుందని అర్థం చేసుకోగలిగారు. ఈ కామ్రేడ్స్ అందరూ కూడా రిస్క్‌ను కోరుకొని, ఎదుర్కొనే తత్వంగల వారే! కొంత రిస్క్‌ను ఎదుర్కొంటేనే, ఆ క్రమంలో పాటించాల్సిన జాగ్రత్తలు పద్ధతులు పాటిస్తే ఎంతటి కష్టభరితమైన లక్ష్యాన్నయినా ఛేదించగలమని తమ ఆచరణ నుండి కూడా ఈ కామ్రేడ్స్ అనుభవ పాఠాన్ని నేర్చుకున్నారు. అందుకే ఆవిశ్వాసంతో తాము గడించిన అనుభవాన్ని పార్టీ అప్పగించిన

కార్యక్రమానికి జోడిస్తూ తమ ఆలోచనలకి మరింత పదును పెడుతూ, పథకాలు వేస్తూ, అనుకొన్న లక్ష్యాలను ఛేదిస్తూ, విజయాలు సాధించారు.

కోవర్ట్ ఆపరేషన్‌ను శత్రువు ప్రధాన ఆయుధంగా చేబూని మనకు తీవ్రమైన నష్టాన్ని కలిగిస్తున్నాడు కాబట్టి ఏదో ఒక రకంగా దీనికి అడ్డుకట్ట వేయాల్సిన అవసరముందని గుర్తిస్తూ కోవర్ట్స్‌గా మారేవారికి, ఇప్పటికే మారిన వారికి వెన్నులో వణుకు పుట్టించే విధంగా కోవర్ట్‌కే గురువులాంటి కత్తుల సమ్మయ్యను ఖతం చేయడానికి వాడి ప్రతి కదలికను కనిపెట్టి వెంటాడి వాడిని ఖతం చేయడానికి పథకం సిద్ధం చేసుకున్నారు. ఉమేష్‌చంద్ర, మాధవరెడ్డిల విషయాలలో గురితప్పని వేటగాళ్లలా యాక్షన్స్ విజయవంతం చేసుకుని శత్రువు అంచనాకి దొరకని తీరులో బైటపడగలిగిన ఈ కామ్రేడ్స్ మరికొద్ది రోజులు అమరులు కాకుండా వుంటే మట్టుక్కు సమ్మయ్యని మట్టి కరిపించే వారడనంలో సందేహం లేదు. ఏమంటే మాధవరెడ్డిని ఈ టీం మట్టుపెట్టిన తీరు అలాంటిదే. ఇందులో మొదటి ప్రయత్నం విఫలమైనప్పటికీ నిరాశ చెందకుండా తిరిగి నడుం బిగించి అతడిని అంతం చేశారు.

ఈ యాక్షన్ టీంలో సభ్యులుగా వుంటూ అమరులైన కామ్రేడ్స్ అందరూ శాక్ స్థాయి గలవారే! ఈ కామ్రేడ్స్ అమరత్వంలో వీరత్వం వుంది. పోలీసులకు ముందస్తు సమాచారం వుండి అన్ని హంగులూ వారికి అందుబాటులో వున్నప్పటికీ ఒట్టి పిరికిపందల్లా వ్యవహరించా రనిపిస్తుంది. ఏమంటే-కామ్రేడ్స్ జహీర్, ప్రవీణ్ మరియు డ్రైవర్ స్థానంలోని కా॥ మధులు నిరాయుధంగా వున్నారనే విషయం తెలిసినప్పటికీ, ఆటోలో ప్రయాణిస్తున్న మన కామ్రేడ్స్ పైకి పోలీసులు ఆటో వెపన్స్‌తో గుళ్ల వర్షం కురిపించి చంపారే తప్ప అన్ని అవకాశాలు వుండీ పట్టుకోడానికి సాహసించలేక పోయారు. ఇక కామ్రేడ్స్ క్రిష్ణ, శంకర్‌లు విడివిడిగా పోలీసులకు చిక్కి తీవ్రమైన చిత్రహింసలకు గురిచేయ బడ్డప్పటికీ, ఆ సమయానికి తమ బాధ్యుడు ఎక్కడ వుంటాడనే విషయం తెలిసినప్పటికీ, తరువాత తమతో వుండే ఏపిటిలు తెలిసినప్పటికీ నోరువిప్పకుండా అమరత్వాన్నే ఆహ్వానించి వీరమరణం పొందారు.

జీవిత చరిత్రలు

కామ్రేడ్ లక్ష్మణ్ (వరళ, వెంకట రమణ):

కా॥ లక్ష్మణ్ జె.ఆర్.సి. స్పెషల్ గెరిల్లా దళంలో పనిచేస్తూ, యాక్షన్ టీం కొరకు ఎంపికై టీమ్ నిర్మాణం జరగక ముందే అమరుడయ్యాడు. అనంతపురం జిల్లా కనగానపల్లి మండలం బాళేపాల్యంలో 22 సం॥ల క్రితం కా॥ వెంకటరమణ పేదరైతు ఇంట్లో పెద్దకొడుకుగా పుట్టాడు. తన తండ్రి సంఘనాయకుడు కావడంతో చిన్నప్పటి నుండే వెంకటరమణకు విప్లవ కార్యకలాపాలతో సన్నిహిత సంబంధమేర్పడింది. 1995 మార్చి నాటికే పూర్తికాలం కార్యకర్త అయ్యాడు. స్పెషల్ స్క్వాడ్ మెంబర్‌గా పనుల్లో పాల్గొవడంలోనూ, వేంపెంట భూస్వామి శివయ్య ఖతం కార్యక్రమంలోనూ ఉత్సాహంగా పాల్గొన్నాడు. మానసికంగాను, శారీరకంగాను దృఢంగా మిలిటెంట్‌గా వుండే వెంకటరమణ దూకుడుగా వచ్చే శత్రువుని ఎదురుదెబ్బ తీయడానికి ఎస్.సి. ఏర్పాటు చేసిన యాక్షన్ టీంలో సభ్యుడుగా వుండాలన్నప్పుడు వెంటనే అంగీకరించాడు. 1999 మార్చి నెలలో కా॥ మహేష్‌తో సహా ముఖ్యమైన నాయకత్వ కామ్రేడ్స్‌తో ప్రయాణిస్తూ డిఫెన్స్ టీంలో వుంటుండిన కా॥ లక్ష్మణ్ మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా పరిధి లోని అడవిలో శత్రువు పన్నిన ఆంబుష్‌లో చిక్కుకొని ప్రతిఘటిస్తూనే కా॥ లక్ష్మితో పాటుగా అమరుడై హెడ్‌క్వార్టర్స్‌ని కాపాడగలిగాడు. ఈవిధంగా, ఏ ప్రత్యేకతలనైతే ఆ కామ్రేడ్‌లో పార్టీ గుర్తించి అతడిని యాక్షన్ టీం కోసం ఎంపిక చేసిందో ఆ ప్రత్యేకతలను ప్రదర్శిస్తూనే తాను శాక్ సభ్యుడిగా ప్రమోట్ అయిన విషయం సైతం తెలియకుండానే శత్రు దాడిలో అమరుడయ్యాడు.

కా॥ వరళ

ఈ కామ్రేడ్ జీవిత వివరాలు ఇంకొంత వివరంగా నవంబర్-డిసెంబర్ 1999 'క్రాంతి'లో వచ్చాయి.

కామ్రేడ్ జహీర్ (రమేష్ కుమార్, భీమ్, ఆర్.కె.):

కళ్లముందు జరిగే అన్యాయాల్ని, దుర్మార్గాల్ని చూసి సహించలేని యువకుడు కామ్రేడ్ రమేష్ కుమార్, మిత్రులంతా ముద్దుగా పిలుచుకునే పేరు భీమ. కడప జిల్లా రాయచోటి పట్టణంలో పుట్టిన భీమ తల్లిదండ్రులకు ఒక్కడే కొడుకు. ఇంటర్‌మీడియట్ చదువుతూ ఆర్.యస్.యు. పరిచయాల్లోకి వచ్చాడు. ధైర్య సాహసాలతో, శారీరకంగా దృఢంగా వుండే కా॥ జహీర్ మానసికంగా మాత్రం సున్నితమైనవాడు, స్నేహశీలి, సేవాతత్వం కలవాడు. తన సాహసానికి విప్లవ రాజకీయాలు తోడుకాగా పదునెక్కిన కత్తిలా రాయచోటి గూండాలకు సింహస్వప్నంగా పనిచేశాడు. అలాంటి కా॥ జహీర్ తన స్వభావానికే విరుద్ధమైన రైల్వే పోలీసు ఉద్యోగానికి ఇంటర్వ్యూ వస్తే ఆ కాగితాలు తీసుకొని నేరుగా తన గమ్యమైన పార్టీలో చేరాడు. అప్పటినుండి తను అమరుడయ్యే వరకూ ఏనాడూ వెనుదిరిగి చూడలేదు.

తనకప్పజెప్పిన పని ఎలాంటిదైనా వెంటనే సిద్ధమయ్యే కామ్రేడ్ జహీర్ వున్నాడంటే ఆ టీమ్‌కు అంతటికీ దానంతటదే ఆత్మవిశ్వాసం పెరిగేది. సహజంగానే సాహసికుడైన జహీర్ శత్రువుపై దాడిలో సింహం పిల్లలా దూకేవాడు. రాయచోటిలో ఇన్‌ఫార్మర్ ఉడుం హరిని, మదనపల్లి స్పిన్నింగ్ మిల్లు కార్మికులపై దాడులు చేస్తున్న గూండా శివశంకరరెడ్డిని, కాళహస్తిలో ప్రజల్ని వేధిస్తున్న నకిలీ భాషాను ఖతం చేయడంలో చురుగ్గా పాల్గొన్నాడు. కడప జిల్లాలోనే కోవర్ట్ ఆపరేషన్ ప్రారంభించిన కిరాతక ఎస్.పి. ఉమేష్‌చంద్ర ప్రోత్సాహంతో నరసింహులు అనే కార్యకర్త కడప విద్యార్థి ఆర్గనైజర్ కా॥ సూర్యంని పట్టించగా సూర్యంని పోలీసులు హత్య చేశారు. ఆ నరసింహులను పట్టుకొచ్చి శిక్షించి నిజం కక్కించి ఉమేష్‌చంద్ర దుర్మార్గాన్ని బైటపెట్టడంలో కా॥ జహీర్ ప్రధాన పాత్ర వహించాడు.

పూర్తికాలం కార్యకర్తగా వచ్చిన అతి తక్కువ కాలంలోనే శాక్

సభ్యుడైన కా॥ జహీర్ ఎల్లప్పుడూ నిరాడంబరంగా, నిరహంకారంగా వుండేవాడు. దళంలో కానీ, క్యాంపుల సందర్భంగాగానీ ఎక్సర్‌సైజ్‌లు, ఐ.ఏ.డి.లు చెయ్యడంలో, తాను ముందుంటూ ఇతరులు పాల్గొనడానికి ప్రేరణ కలిగించేవాడు. విప్లవోద్యమంలో పూర్తిస్థాయి కార్యకర్తగా అడుగిడింది మొదలు మిలటరీ రంగంవైపు ఆసక్తిని పెంచుకుంటూ, పార్టీలో వుండే మిలటరీ సాహిత్యాన్ని సాధ్యమైన మేరకు సేకరించుకొని అధ్యయనం చేసేవాడు. ఈ క్రమంలోనే కా॥ జహీర్ మంచి మిలటరీ ఇన్‌స్ట్రక్టర్‌గాను, డెమాన్‌స్ట్రేటర్‌గాను ఎదిగాడు. ప్రతి కార్యక్రమంలో తాను ఆదర్శంగా నిలిచేవాడు. తాను, తన నిర్మాణం ఆదర్శంగా వుండాలని కోరుకునేవాడు. హైదరాబాద్ నగరంలో సైతం సైకిల్‌నే ఉపయోగించేవాడు. యాక్షన్‌కి సంబంధించిన పనుల్లో తలమునకలై వుంటూనే, ఆ క్రమంలోనే భవిష్యత్ అవసరాల కోసం కారు డ్రైవింగ్ సైతం నేర్చుకున్నాడు.

శత్రువు పకడ్బందీ పథకంతో కాల్పులు జరిపినప్పటికీ, కా॥ జహీర్ కాల్పుల్ని లెక్క చేయకుండా ఆటోలో నుండి దిగి తప్పుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తూ కొద్ది దూరం వెళ్లగలిగాడు గానీ ఒక పథకం ప్రకారం సిద్ధంగా వుండిన పోలీసులు అతడి దగ్గరికి రావడానికైతే సాహసించలేదు గానీ దూరం నుంచే విచ్చలవిడిగా కాల్పులు చేసి అతడిని చంపగలిగారు.

కామ్రేడ్ క్రిష్ణ (బూషరాజుల శంకర్):

పదవ తరగతి చదివిన తరువాత భువనగిరిలో ఐ.టి.ఐ. చేశాడు. బెల్లంపల్లి పట్టణంలో కార్మిక రంగంలో పనిచేస్తూ మన పార్టీతో సంబంధాలు పెట్టుకున్నాడు. ఆ క్రమంలోనే పార్టీ సంబంధాలు ఏర్పడటం వలన పూర్తికాలం కార్యకర్తగా వచ్చి సింగరేణి బెల్ట్ కమిటీ కింద కార్మిక రంగంలో పి.ఆర్.గా పనిచేస్తూ సి.ఒ.గా ప్రమోట్ అయ్యాడు. ఆర్గనైజేషన్ రంగంలో వున్నప్పటికీ మంచి మిలిటెన్సీతో సింగరేణిలో జరిగిన సింగిల్ యాక్షన్‌లో పాల్గొన్నాడు. సి.ఐ.ఎస్.ఎఫ్. పోలీసులపై దాడి చేసి ఆయుధాలు లాక్కొచ్చిన సంఘటనలో ముఖ్యపాత్ర వహించాడు. యాక్షన్ టీంకు ఎంపికైన కా॥ క్రిష్ణ రెక్కీలు చేయడంలో మంచి నేర్పరి. ఇతడి రెక్కీకి ఇక తిరుగుండదని చెప్పవచ్చు. మాధవరెడ్డికి సంబంధించిన యాక్షన్‌లో కా॥ క్రిష్ణ కీలకమైన పాత్ర వహించాడు. యాక్షన్ టీం ఏర్పడిన నాటినుంచే మాధవరెడ్డికి సంబంధించి రెక్కీ ప్రారంభించాడు. మాధవరెడ్డి యాక్షన్ అయిపోగానే మరొక ముఖ్యమైన యాక్షన్‌కి సంబంధించిన రెక్కీని సైతం పూర్తిచేసి రిపోర్ట్‌ని పార్టీకి అందించాకనే అమరుడయ్యాడు. ఈ టీమ్ చేసిన రెండు యాక్షన్లలోనూ కా॥ క్రిష్ణ చెప్పుకోదగ్గ పాత్ర నిర్వహించాడు.

కామ్రేడ్ ప్రవీణ్:

ఆదిలాబాద్ జిల్లా ఆర్గనైజేషన్‌లో రిక్రూట్ అయి దళ సభ్యునిగా పనిచేశాడు. మిలటరీ రంగంపట్ల ఇతడికి వున్న ఆసక్తిని గమనించి జిల్లాలోని స్పెషల్ స్క్వాడ్ సభ్యునిగా పెట్టడం జరిగింది. స్పెషల్ దళంలో వుంటూనే జిల్లాలో జరిగిన సింగిల్ టార్గెట్స్‌కు సంబంధించిన యాక్షన్స్‌లో పాల్గొన్నాడు. వర్గరీత్యా పేదరైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చిన కా॥ ప్రవీణ్ 3వ తరగతి వరకు మాత్రమే చదువుకుని ప్రధానంగా పార్టీలోకి వచ్చిన తరువాతనే చదువుపై కేంద్రీకరించి నేర్చుకున్నాడు. పార్టీ పద్ధతులు పాటించడంలోనూ, క్రమశిక్షణ మరియు సమిష్టి పనుల్లోనూ సహచర కామ్రేడ్స్‌కి ఆదర్శంగా వుండేవాడు. యాక్షన్ టీం నిర్మాణంలోకి ఎవరు ఏ ప్రాంతం నుండి వచ్చారనేది సహచర కామ్రేడ్స్‌కి సైతం తెలియకుండా వుండాలనే పార్టీ ఆదేశాన్ని పాటించాలి కాబట్టి తన సోదరుడు అమరుడైన విషయాన్ని (ఇతని చిన్నాన్న కొడుకుని పోలీసులు చంపేశారు) సైతం తన సహచరులకి చెప్పలేదు. టీమ్ కార్యక్రమాలు, రెక్కీలలో కీలకపాత్ర వహించడంతో పాటు ఉమేష్‌చంద్ర యాక్షన్‌లో సమయానుకూలంగా చొరవచేసి ఆ యాక్షన్ విజయవంతం కావడంలో చురుకైన పాత్ర నిర్వహించాడు. చెప్పిన పనిని చెప్పిన విధంగా చేయడంతోపాటు పెట్టిన ఏపిటిను మిస్ చేయకుండా చెప్పిన సమయానికి చేరేవాడు. ఎటువంటి ఆడంబరాలు లేకుండా అతి సాధారణంగా వుండేవాడు.

దళంలో వుండగా పాల్గొన్న రెయిడ్ సందర్భంగా వాహనంలో నుండి క్రింద పడటం వల్ల దెబ్బ తగిలి నిరంతరం తీవ్రమైన నడుంనొప్పితో బాధపడుతున్నా ఏరోజూ ఏ పనిలోనూ తన అనారోగ్య సమస్యను ఆటంకంగా చూడకుండా, తన బాధను పట్టించుకోకుండా ముందుభాగంలోనే వుండేవాడు. ఒక మహిళా కామ్రేడ్‌ని వివాహం చేసుకోవాలనే నిర్ణయానికి వచ్చి, పెండ్లి పార్టీ కార్యక్రమానికి ఆటంకం కారాదనే చైతన్యంతో మరో సంవత్సర కాలం పెళ్లి వాయిదా వేసుకున్నాడు. ఎంతో అమాయకంగా కనిపించే కా॥ ప్రవీణ్‌లో శత్రువును మట్టుపెట్టగల చురుకైన వీర గెరిల్లా దాగి వున్నాడనే వాస్తవాన్ని ఊహించడం ఎవరికీ సాధ్యం కాదనే చెప్పాలి.

కా॥ శంకర్ (సల్వాచారి):

సల్వాచారి మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా అచ్చంపేట మండలం ఐనోల్ గ్రామ మధ్య తరగతి కుటుంబానికి చెందినవాడు. 10వ తరగతి వరకు చదువుకున్నాడు. ఇంటర్ మొదటి సం॥రంలో వుండగా, గ్రామంలోని సంఘ కార్యక్రమాలలో చురుగ్గా వుంటుండిన కారణంగా శత్రువుకి బహిర్గతమై చదువు ఆపేశాడు. సంఘ నాయకుడిగా వుండి సంఘాన్ని నడిపించాడు. గ్రామంలోని పెత్తందార్లు, సి.పి.యం. గూండాలు తనని చంపడం కోసం ప్రయత్నిస్తుండగా బాంబులతో సమాధానం చెప్పాడు. ఈ క్రమంలోనే పోలీసు నిర్బంధం తీవ్ర కావడం వలన దళంలోకి వెళ్లడం సరైన మార్గమని భావించి 1996 సం॥లో ఫుల్‌టైమర్‌గా వచ్చేశాడు. పానగల్, అచ్చంపేట దళాల్లో పనిచేశాడు. 1998 నాటికే శాక్ సభ్యుడై ఏరియా ఉద్యమాన్ని బలోపేతం చేయడంలో ముఖ్య భూమికను పోషించాడు. మనం విజయవంతంగా ఆయుధాలు గుంజుకున్న పెద్ద కొత్తపల్లి పోలీస్ స్టేషన్‌పై జరిగిన దాడిలో కీలకమైన పాత్రని పోషించాడు.

మిలటరీ విషయంలో ఎంతో ఆశక్తిని కలిగి వుండేవాడు. ఇటువంటి ప్రత్యేకతల ద్వారా యాక్షన్ టీం సభ్యునిగా ఎంపికై అతి త్వరగా నగరంలోని పరిస్థితుల్ని అర్థం చేసుకుని కార్యక్రమాలు తదనుగుణంగా నిర్వహించాడు. కొంతకాలం తానే స్వయంగా ఆటో నడుపుతూ ఆటో డ్రైవర్ కవర్ మాటున డెన్ మెయింటెన్ చేశాడు. ఒక సమయంలో విద్యార్థిగా, మరొక సమయంలో కంపెనీ వర్కర్‌గా, ఇంకోసారి డ్రైవర్‌గా వుంటూ రెక్కీ చేయగల అవకాశాలను

(తరువాయి 28వ పేజీలో.....)